

“dosdoğru bir yol arayanlar için”

MINHÂC

Aile ve Eğitim Dergisi

1. Yıl

2. Sayı

Kur’ân Sayısı

Zilhicce 1443

Temmuz 2022

KUR’ÂN NESLİ

Cennet Nesli
HAKAN EMİN

05

Kitâblara İmân
KAAN SÂLİH

11

Kur’ân Fıkhı
ÜZEYİR HANİF

17

MİN HÂC

Aile ve Eğitim Dergisi

“Dosdoğru Bir Yol Arayanlar İçin”

3 Aylık e-Dergi

-Ücretsiz-

TEMMUZ 2022

2. Sayı

www.minhacdergisi.com

minhacdergisi@gmail.com

Telefon: 0501 362 15 10

Dergi içinde yer alan yazılardan ilgili
yazar mesûldür.

Kaynak gösterilerek kısmen ya da
tamamen alıntı yapılabilir.

“dosdoğru bir yol arayanlar için”
MİN HÂC

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Kelâmı ile kullarını zulûmattan nûra ulaştıran Allâh'ü Teâlâ'nın ismiyle sözlerimize başlıyoruz. Kelâmına imân edenler olarak; O'na yarattığı zerrelere adetince hamd ederiz. Seçtiği tüm elçilerine ve hassaten son tevhid elçisi Muhammed aleyhisselâm'a, O'nun ehli beytine ve ashabına da salâtu selâm olsun.

Minhâc Dergisi'nin değerli okurları!

Dergimiz, hak yoldaki yürüyüşüne devam ediyor. Rabbimizin lütfü ile yeni bir sayımızda yine sizlerle.

Elhamdulillâhi hamden kesirân...

...

Bir hakikattir ki; dünden bugüne, şahit olduğumuz üzere fani olan her şey değişiyor. Yeniler eskiyor, nesiller değişiyor. Yenilerin eskiyip, nesillerin değiştiği şu garip zamanda gördüklerimizden ve duyduklarımızdan muzdarib olduğumuzu ifade edelim.

Beşeriyetin tüm kutsallarından hatta insânlığın uzaklaştığı şu ahir zamanda çürümenin ve yozlaşmanın her türlü, her haliyle yaşanırken, bizler nasıl olur da ızdırab duymayız? Elbette bu, imân sahipleri için mümkün değildir.

Dinin hakikatlerinden yüz çevrildiği, vicdanların hunharca katledildiği bir zamanda üzüntümüz her geçen gün artmaktadır. Her gelen gün, yeni haberlerin postacısıyken, gelen her haber bizleri daha da derinden yaralamaktadır.

Öyle ki günümüz nesilleri dini terk ettiklerini, necis ideolojilerin ve inançların peşine takıldıklarını utanıp sıkılmadan rahatça söyleyebilmekteler. Ne hazindir ki onlara: *“Durun kalabalıklar, bu yol çıkmaz sokak!”* diyen gür bir ses de yok!

Yakinen görülmekte ki; İslâm’dan uzaklaşanlar, İslâm ahlakından da uzaklaşmaktadır. Hali hazırda felaketzedelerin olduğu her yer yıkım alanını andırmakta.

Necaset çukurlarındaki sularla yetişen bataklığın gülleri, her türlü dikeniyile hem kendilerine hem de çevrelerine olabildiğince zarar vermekteler. Hız kesmeden devam edegelen İslâmsızlığın sonucunda ise; kutsal değerler ayaklar altına alınmış, kutsal kitâb ise tekmelenir olmuştur.

Bu gidişat, gidişat değildir. Böyle devam edilecek olursa; bu gidişat, dünyevî perişanlığı ve uhrevî helakî beraberinde getirecektir. Her selim vicdan sahibi; **“bu gidiş nereye?”** [Tekvir: 81/26] diyerek, felaketzede nesillere bir **“dur!”** demelidir.

Gidişattan razı olmayanlar olarak, haktan yana tavrımızı ortaya koyduğumuz bu sayımızı Kur’ân’a ayırdık. Biliyoruz ki; kitâblarına sahip çıkan Kur’ân’ın nesilleri, dareyn saadetine ermişler ve ereceklerdir.

“İmân edip salih amellerde bulunanları, karanlıklardan nûra çıkarması için Allâh’ın apaçık ayetlerini size okuyan bir elçi de (gönderdik). Her kim, imân edip salih bir amelde bulunursa (Allâh) onu içinde ebedi kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetlere sokar. Hakikaten Allâh, ona güzel bir rızık ihsân etmiştir.”

[Talak: 65/11]

Bizler de kutsal mirasımızın varisleri olarak, Kur'ân neslinin yeniden inşası için yoldayız. Her bir kelimemiz hatta her bir harfimiz Kur'ân'a ve O'nun söndürülemez hakikatlerine adanmıştır. Asr-ı Gurabada, Ashâb-ı Kehf gibi yalnız kalsak da ömrümüz Hizmet-i Kur'âniyeye feda olsun.

Kur'ân'ın pak nesillerine selâm ve dua ile...

fi emânillâh...

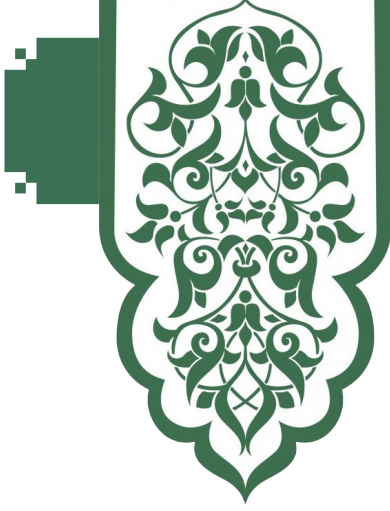
Minhâc Dergisi

KUR'ÂN SAYISI

İÇİNDEKİLER

Hakan Emin	CENNET EHLİ	05
Kaan Sâlih	KİTÂBLARA İMÂN	11
Üzeyir Hanif	KUR'ÂN FIKHI	17
Enes Lütfü	KUR'ÂN NESLİNİN İLK ÖRNEKLERİ	27
Ali Eren	KUR'ÂN EHLİNİN EDEBLERİ	35
Olca Lokman	ZEYTİN YAĞININ FAYDALARI	43
Hakan Emin	ZORLU YOLCULUK: TAİF	49
Ümmü Elif	KUR'ÂN'IN TERBİYE ETTİĞİ NESİL	55
Urve Tahir	AĞAÇ İLE ATEŞ	61
Ümmü Musab	İBRAHİM (A.S.) VE TEVHİD DAVETİ	63
Kaan Sâlih	EL-HAKÎM - EL-HÂKİM - EL- HAKEM	71
Alaaddin Cihad	EYYÛB (A.S.) VE SABİR	81
Üzeyir Hanif	KUR'ÂN'A HAKARET EDENİN HÜKMÜ	85

KAVRAMLARIN TAHLİLİ

CENNET EHLİ

Hakan Emin

Kitâbıyla rahmetini indiren Allâh'ü Teâlâ'nın ismiyle söze başlar ve Ona hamd ederim. Salât ve selâm kalbine vahiy ilka olunan Nebimize, O'nun pak âline ve ashabına olsun.

Minhâc Dergisi'nin kıymetli okurları! Yeni sayımız Kur'ân'a adandı. Birbirinden değerli yazılarla sizlerle buluşup, istifadenize sunuldu. Elhamdulillah.

Biz de köşemizde Kur'ân neslinin "cennet ehli" olduğunu söyleyerek, cennet ehlinin vasıflarından bazalarına değineceğiz. Yardım ve başarı Allâh'ü Teâlâ'dandır.

KUR'ÂN'A SARIL

Bizler îmân ediyoruz ki; Kur'ân, Allâh'ü Teâlâ'nın kullarına gönderdiği hidâyet kaynağıdır.

"Bu, kendisinde şüpheli olmayan ve muttakiler için hidâyet kaynağı olan bir kitâbtır." [Bakara: 2/2]

Hangi kavim, Kur'ân'a sarılırsa Allâh'ü Teâlâ onları yükseltir, hangi kavim de Kur'ân'a sırt çevirirse Allâh'ü Teâlâ onları alçaltır.

"Allâh, bu Kur'ân'la bazı kavimleri yükseltir, bazılarını da alçaltır." [Müslim]

Şimdi ey zamane kötülüklerinden şikâyet eden kardeşim! Bil ki! Zamanlar da insânlar da değişir. Ancak Allâh'ü Teâlâ'nın bizlere hidâyet kaynağı olarak gönderdiği kitâb değişmez ve değiştiremez.

"Muhakkak ki zikri (Kur'ân'ı) biz indirdik ve elbette koruyacak olan da biziz." [Hicr: 15/9]

Dünden bugüne Rabbimizin kitâbı kendisine uyanları yükseltmeye devam ediyor ve devam edecek. Kur'ân'a uyan nesiller kazandılar ve kazanacaklar.

Ey kardeşim! Sen de Rabbinin rızasını kazanmak ve cennet ehli olmak istiyorsan, Kur'ân'a sarıl, O'nu öğren ve O'nu yaşa.

Kur'ân NESLİ

Kur'ân nesli, Rabbimizin kelâmına îmân eden nesildir. O nesil ki; "kitâbımız Kur'ân'dır" diyerek kitâba îmânı sadece dillere hasretmez. Bilakis

Kur'ân nesli, Kur'ân'a îmân ettikten sonra tüm doğruları O'ndan öğrenip, tüm yanlışları da O'nunla reddeden nesildir.

Kur'ân nesli, Kur'ân'ı raf kitâbı yapmayan nesildir. O nesil ki; O'nu belirli günlere ve gecelere, belirli yerlere ve zamanlara ait kılmaz. O'nu hayatın tümünde "kılavuz kitâb" olarak görür. O'nu hayatı boyunca okur ve okutur; anlar ve anlatır.

Kur'ân nesli, dünyevî ve uhrevî kurtuluşu Kur'ân'da arayan ve bulan nesildir. O nesil ki; her zaman ve her mekânda insânlığı kurtuluşa çağırır. Hiç şüphesiz ki; dün olduğu gibi bugünde, ümmetimizin ve insânlığın Kur'ân'ın pak nesillerine ihtiyacı var. Rabbim onları görebilmeyi, onlardan olabilmeyi, onlara hizmet edebilmeyi bizlere nasip eylesin. Allâhumme âmin.

KUR'ÂN NESLİ, CENNET EHLİDİR

Kur'ân nesli, Rabbimizin rızasına eren, "cennet ehli" nesildir. Kur'ân'a îmân etmeyenler, O'na îmân ettiğini söyleyip O'nu önemsemeyenler, O'nun hakikatlerini öğrenmeyip O'ndan yüz çevirenler de "cennet ehli" olamazlar.

Kur'ân, kendisine inanılmasını, emirlerinin ve nehiyelerinin hayat yapılmasını bizlerden bekler. Hayat yapanların lehinde bir şahit ve hüccet olurken, inandığını söyleseler bile hayat yapmayanların da aleyhine bir şahit ve hüccet olur.

"Kur'ân, lehinde veya aleyhinde bir hüccettir." [Müslim]

Ehlullâh olan Allâh'ın has kulları Kur'ân'ın ehli olduklarından; Kur'ân, kı-

yamet günü onlara şefaata edecektir.

"Kur'ân okuyun. Zira O, kıyamet gününde Kur'ân ehline şefaata edecektir"

[Müslim]

Kur'ân nesli, Kur'ân'ı satırlardan sadırlara, oradan da hayata taşıyan nesildir. O nesil, insânlığın rehber neslidir. İmametinin ve hilafetinin öncülükleri o nesilden çıkmıştır. Onlar, Kur'ân'ı yaşamışlar ve yaşatmışlardır. İşte bu nesil, Kur'ân'ın lehine şahitlik eden, O'nun şefaatine nail olacak olan "cennet ehli" nesildir. Ne mutlu Firdevs'in sakinlerine! Ne mutlu orada ebedi kalanlara!

"Muhakkak ki îmân edip, salih amel işleyenlerin konakları Firdevs cennetleridir. Orada temelli kalırlar ve hiç ayrılmak istemezler." [Kehf: 18/107-108]

CENNET EHLİ

Cennet, îmân edip salih ameller işleyen, Rabbinin rızası için mücadele edip, yorulanlara verilen ebedî ödüdür. Hayatı dünya hayatından ibaret sayan, hiçbir uhrevî çabası olmayan, sürekli dünyanın peşinden koşan, hayatı oyun ve eğlence sanan, ibâdetleri yapmayıp zevklerinin peşinden koşan insanların cennetten nasipleri yoktur.

“Rablerinden korkup sakinanlar, bölük bölük cennete sevk edilirler. Nihâyet oraya vardıklarında kapıları açılır ve (cennet) bekçileri onlara der ki: “Selâm olsun size, tertemiz olarak geldiniz. Artık ebediyen kalıcılar olarak oraya girin. (Cennet ehli) derler ki: ‘Bize olan vaadine sadık kalan ve cennetten neresini dilersek konmak üzere bizi cennete vâris kılan Allâh’a hamdolsun. Sâlih amel işleyenlerin mükafatı ne güzeldir.’” [Zümer: 39/73-74]

Cennet, Rabbimizin rızasının, rahmetinin, ikramının olduğu yerdir. İnsân, Rabbinin rızasını kazanmadan, O’nun rahmetine ermeden, ikramlarına nasıl ulaşabilir? Rızaya ve rahmete ererek cenneti hak eden cennet ehlinin belirli vasıfları vardır.

Onlardan bazılarına değinirsek:

Cennet ehli, Kur’ân’a îmân edip, Rabbinin birleyendir. Allâh’tan gelen hidâyet ile kula ihsan olunan tevhîdi bir îmân kul için en değerli ikramdır. Cennet ehli, bu ikrama dünyada nail olmuşken, ahirette ise bu ikramın ikramlarına nail olacaktır.

“Biz, o (cennet ehlinin) göğüslerinde kinden ne varsa çekip almışız. Altlarından ırmaklar akar. Derler ki: ‘Bizi buna eriştiren Allâh’a hamdolsun. Şayet Allâh, bize hidâyet etmeseydi; biz, doğruya eremeyecektik. Andolsun, Rabbinizin (tevhîd) elçileri hak ile geldiler.’ Onlara: ‘İşte bu, yaptıklarınıza karşılık olarak mirasçı kılındığınız cennettir’ diye seslenilecek.” [A’râf: 7/43]

Cennet ehli, ticaret ehlidir. Onlar, Rablerine canlarını ve mallarını satanlardır. Canlar ve mallar dünyevî ikramlar olup, Rabbimizdendir. Îmân ehli, ikram ve basiret ehli olarak Allâh’ın olanı yine O’na sunar. Geçici olanları verir, ebedî olanı alır.

“Allâh, Mü’minlerden cennet karşılığında canlarını ve mallarını satın almıştır.” [Tevbe: 9/111]

Cennet ehli, kıyam ehlidir. Onlar, Allâh yolunda, Allâh için uykusuz kalanlardır. Rabbinin razı etmek için gesini gündüzüne katanlara ne mutlu! Cennet, uykusuzluk diyarıdır, orada uyku yok. Dünyada uykularını terk edenlere, ebedî uykusuzluk verilecek. Allâh’u ekber! Çalışanlar bunun için çalışsınlar, kazananlara ne mutlu!

“Onların yanları yataklarından uzaklaşır. Korku ve ümit ile Rablerine yalvarırlar. Kendilerine verdiğimiz rızıklardan Allâh yolunda harcarlar.” [Secde: 32/16]

Cennet ehli, sabır ehlidir. Onlar, Allâh için sabredenlerdir. Mükafatın büyüklüğü belanın büyüklüğü kadardır. Başına gelenlere Allâh için sabredip, karşılığını Rabbinden umana, Rabbi-

miz sabredenlere verdiği nimetlerden verecektir. Onlar ki; îmân etmişler, salih ameller yapmışlar, hakkı ve sabrı tavsiye etmişlerdir. Onlardır, insânlar hüsrana uğradığında ziyan etmeyenler. Onlardır, insânlar helak olduğunda kazananlar. Rabbimiz onları sevmiş ve onlardan razı olmuştur. Ne mutlu sâbirlere! Ne mutlu sabbarlara!

“Asra andolsun ki, insân gerçekten ziyandadır. Ancak, îmân edip, sâlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve birbirlerine sabrı tavsiye edenler müstesna. (Onlar, ziyanda değıllerdir.)” [Asr: 103/1-3]

Cennet ehli, muhabbet ehlidir. Onlar, Rabbimizin sevdiklerini sevenlerdir. Alemlere rahmet olan Nebimiz aleyhisselâm; **“kişi sevdiğiyle beraberdir”** [Buhari] buyurmuştur. Başta Nebimiz aleyhisselâm olmak üzere; tüm tevhiid elçilerini ve onlara tâbi olan sâlihleri seven kişi, cennette sevdiklerine kavuşacaktır. Onları sevenler onların haline bürünmüşlerdir. Sevdiklerinin haline bürüneni de Rabbimiz sever. Kul, Allâh’ın razı olduklarını Allâh için severse, dünyada onlarla birlikte olamasa da ebedî cennet hayatında onlarla arkadaş olacaktır.

“Her kim, Allâh’a ve Rasûl’e itaat ederse; işte onlar, Allâh’ın kendilerine nimetler verdiği, nebiler, sıddıklar, şehidler ve sâlihlerle beraberdirler. Onlar, ne güzel arkadaşlırlar.” [Nisâ: 4/69]

Cennet ehli, îmân ve istikamet ehlidir. Onlar, Allâh’ı Rab, İslâm’ı dîn, Mu-

hammed aleyhisselâm’ı Rasûl olarak kabul edenlerdir. Rabbimiz birdir. Dînimiz birdir. Tüm peygamberlere îmân edenler olarak, son nebinin ümmetiyiz biz. Her kim ki bu zikredenlerin ehli olursa, cennet ona vacip olur. Böyle buyurdu konuştuğu vahiy olan Nebimiz aleyhisselâm:

“Kim, Allâh’ı rab, İslâm’ı dîn, Muhammed’i Rasûl olarak kabul etmeye razı oldum derse, o kişiye cennet vacip olur.” [Müslim]

Bu müjde, ehli için büyük bir müjdedir. Bu müjdeyle müjdelenenler, önünde bulacaklarından korkmayacakları gibi, arkalarında bıraktıkları içinde hüzne kapılmayacaklardır.

“Şüphesiz ‘Rabbimiz Allâh’tır’ deyip sonra dosdoğru bir istikâmet tutturular var ya, işte onların üzerine (ölüm anında) melekler iner (ve derler ki): ‘Korkmayın ve hüzne kapılmayın, size vaad olunan cennetle sevinin.’ [Fussilet: 41/30]

Cennet ehli, zikir ehlidir. Onlar, insânlarla beraberken de yalnız kaldıklarında da Rablerini zikredip, O’ndan haşyet duyanlardır. Ey Allâh’ın kulu! Rabbini çok ananlara çok büyük mü-

kafatlar var. Sen de Rabbini öyle çok an ki; anlamayanlar sana dil uzatıp, “mecnun” ya da “riyakâr” deseler bile, sözlere ve söyleyenlere aldırma ve onlarla tartışma. Sen işine bak. Rabbini yücelt. Bil ki! Münafıklar, Allâh’ı çok az anarlar. Onlar, alevli ateşin ehlidir. Cennetin varisleri ise Rablerini çokça zikreden ve zikirle ferahlayanlardır.

“Allâh’ı çok zikreden erkekler ve kadınlar var ya işte Allâh onlar için mağfiret ve büyük mükafat hazırlamıştır.” [Ahzâb: 33/35]

Cennet ehli, itaat ehlidir. Onlar, Allâh’a ve Rasûl’e itaat edenlerdir. Bil ki! Nebimiz aleyhisselâm, kendi nefsinden değil, ilahî vahye göre hareket etmiştir. Bundandır ki; Nebimize itaat, Rabbimize itaattir.

“Kim, Rasûl’e itaat ederse, Allâh’a itaat etmiş olur.” [Nisâ: 4/80]

Bizler de Kur’ân’a ve Sünnet’e îmân edenleriz. Rasûlümüze Kur’ân gibi Sünnett’e verilmiştir.

“Şunu iyi bilin ki, bana Kur’ân ile birlikte onun bir benzeri de verilmiştir. Dikkatli olun! Koltuğuna kurulan tok bir adamın size: “Sadece şu Kur’ân lazımdır, onda bulduğunuz helali helal, haramı da haram kabul ediniz yeter!” diyeceği günler yakındır.” [Ebu Davud, Tirmizi]

Bizler; Kur’ân’a itaati Allâh’a itaat, Sünnet’e uymayı da Rasûl’e itaat olarak görenleriz. Îmân ediyoruz ki; azaptan korunmak ve altlarından ırmaklar akan cennetlere girmek için; Kur’ân’la birlikte Sünnet’i de öğrenip, yaşamak gerekir.

“Kim, Allâh’a ve Rasûl’e itaat ederse, Allâh onu altlarından ırmaklar akan cennetlere koyar. Her kim de (Allâh’a ve Rasûl’e itaatten) yüz çevirirse, onu elim bir azabla azablandırır.” [Fetih: 48/17]

Cennet ehli, infak ehlidir. Onlar, Allâh yolunda gece ve gündüz, gizli ve açık infak edenlerdir. Rabbimiz cömerttir, cömertleri ve muhsinleri sever. Onlara ikramda ve ihsanda bulunur. Az bile olsa malından vermek ateşten korunmaya vesiledir.

Nebimiz aleyhisselâm; **“yarım hurma ile dahi olsa kendinizi ateşten koruyun”** [Buhari, Müslim] buyurarak ümmetine nasihat etmişken, cimrilik hastalığına yakalananları da; **“sadaka, maldan azaltmaz”** [Müslim] diyerek ikaz etmiştir. Evet, mal zahiren azalsa bile, bereketi ile çoğalır. İnfak edilenler, fanî dünyadan bakî ahirete yollananlardır. Mal sahipleri öldüklerinde tüm mallarını kaybederler. Ancak Allâh yolunda infak edenler, öldüklerinde önlüklerinde karşılığını fazlasıyla bulacaklardır.

“Mallarını gece, gündüz; gizli, açık infak eden kimselerin, Rableri katında ecirleri vardır. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeceklerdir.” [Bakara: 2/274]

Cennet ehli, ittika ehlidir. Onlar, Allâh’u Teâlâ’dan hakkıyla korkanlardır. Kur’ân, muttakîlere hidâyet kaynağıyken, muttakîler güzel akibetin sahipleri dir. Onlaradır, cennet yurdu. Onlaradır, Rablerinin rızası ve cemâli. Onlaradır, gözlerin görmediği, akılların hayal dahi edemediği nimetler, hepsi onlara.

Takva ehli, İslâm’ın güzel ahlakını yaşayandır. O’dur, takva libasını kuşanan.

O'dur, takva azığıyla yol alan. Rabbimiz, ondan razıyken; O da Rabbimizden razıdır. Selâm yurdu olan cennet onun gibiler için hazırlanmıştır.

“Rabbimizin mağfiretine ve genişliği yerler ve gökler arası olan cennete koşun. O, takva sahipleri için hazırlanmıştır.” [Â-li İmrân: 3/133]

...

Ey Kardeşim!

Bil ki! Cennet, ebedî mutluluğa kavuşan saîdlerin yurdu.

“(Ebedi mutlu olan) saîdlere gelince; onlar gökler ve yer durdukça ebedî olarak cennettedirler. Rabbinin dilemesi müstesna. (Bu) bitmeyen, sürekli bir armağandır.” [Hûd: 11/108]

“Allâh onlara süresiz kalacakları, altından ırmaklar akan cennetler hazırladı. İşte büyük ‘kurtuluş ve mutluluk’ budur.” [Tevbe: 9/89]

Şakilerse bu fanî dünyadan nasiple-

rini alanlar olarak, ebedî cennetten nasipsiz olanlardır.

“Cehennem ehli ile cennet ehli bir olmaz. Cennet ehli, kurtuluşa erenlerdir.” [Haşr: 59/20]

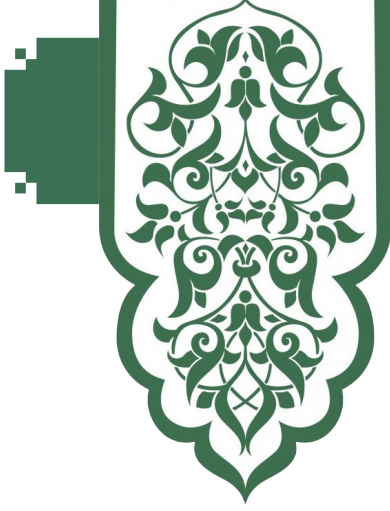
Değerli kardeşim!

Kurtuluşa eren ve umduklarına kavuşan saîdlerin vasıfları çoktur. Biz bu yazımızda onların vasıflarından bazılarını zikrettik. Ancak burada yazılanların ehli olabilmek bile -biiznillâh- bizleri “cennet ehli” olmaya götürecektir. Tabi ki sen daha fazla bilgi istiyorsan; cennet ehlinin diğer vasıflarını Kur’ân’dan ve hadislerden araştırıp, konuyla ilgili yazılan kitâbları da okuyabilirsin. Ararsan birçok hakikati bulacaksın.

Ara ve bul! Bul ve uy! Uy ve kurtul!

Kurtuluşa eren, “cennet ehli” kardeşlerime selâm ve dua ile...

ÇOCUKLAR İÇİN İNANÇ ESASLARI

KİTÂBLARA İMÂN

Kaan Sâlih

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmân ve Rahîm olan Allâh'ın ismiyle... Bil ki güzel yavrum! Kitâblara inanmak dîndendir, Kişiyi Müslüman kılan îmânın temellerindendir.

Ey güzel yavrum! Müslüman olarak bizler, Allâh'ın indirdiği tüm kitâblara îmân ederiz. Çünkü tümü Rabbimiz Allâh'ı Teâlâ'dandır. Kitâblara îmân etmek, îmânın altı rüknünden biri olup, İslâm dîninin aslındandır. Kişiyi Müslüman kılan îmânın temellerindendir. Hiçbir kimse Allâh'ın indirdiği kitâblara inanmadıkça îmân etmiş olmaz. Allâh'ı Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Deyin ki: ‘Biz Allâh’a, bize indirilene, İbrâhîm, İsmâîl, İshâk, Ya’kûb ve Ya’kûboğullarına indirilene, Mûsâ ve İsâ’ya verilen ile bütün diğer nebîlere Rabblerinden verilene îmân ettik. Onlardan hiçbirini diğerinden ayırt etmeyiz ve biz O’na teslim olmuş kimseleriz.” [Bakara: 2/136]

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“İmân; Allâh’a, meleklerine, kitâblarına, rasûllerine, âhiret gününe ve hayırlısıyla şerlisiyle kadere inanmandır.”** [Müslim (8); Tirmizî (2610)]

Allâh’ı Teâlâ’nın kullarına kitâblar indirmesinin hikmeti, emir ve yasaklarını kullarına bildirmek yani onlara dînlerini öğretmektir. Allâh’ı Teâlâ, kulluk ile mükellef kıldığı insânlığa, nelerden râzı olacağını ve nelere râzı olmayacağını bildirmiştir. Yine râzı olduklarına mükâfat olarak neler bahşedeceğini, râzı olmadıklarına ise cezâ olarak neler hazırladığını rahmetinin bir gereği olarak kullarına bildirmiştir.

Bu nedenle yavrum! Allâh’ın indirdiği tüm kitâblara, aralarında ayırım yapmadan îmân et! Sakın Allâh’ın kitâbları arasında ayırım yapan Yahûdîler ve Hristiyanlar gibi olma! Sen “indirilen kitâbların tümü rabbim Allâh’tandır” diyerek onları tasdik et! Böylelikle Allâh’ın sevgisini kazanarak Cennet ehli olmaya çalış. Allâh’ı Teâlâ seni haktan ayırmasın.

İndirilen kitâblar; Tevrât, Zebûr, İncîl,
Kur'ân'dır,

Her biri Rabbimizin eşsiz ve muciz
kelâmındandır,

Tevrât; Mûsâ'ya, Zebûr ise Dâvûd'a
indirilmiştir,

İncîl; İsâ'ya, Kur'ân da Muhammed'e
indirilmiştir,

Gönderilmiş peygamberlere salât ve
selâm olsun,

Birini diğëerinden ayırmaktan Allâh
seni korusun,

Ey güzel yavrum! Allâh'ü Teâlâ'nın kullarına indirdiği kitâblar, Tevrât, Zebûr, İncîl ve Kur'ân'dır. Bu kitâbların tümü Allâh'ın kelâmıdır yani O'nun sözleridir. Al-lâh'ü Teâlâ, bir ve tek, eşsiz ve benzersiz olduğu gibi, O'nun sözleri olan kitâblar da eşsiz ve benzersizdir. O'nun sözleri gibi hiçbir söz yoktur. Bu kitâbların hükümleri ve haberleri Al-lâh'tandır. Hükümleri âdildir, haberleri ise doğrudur. Hiçbirine, hiçbir yönden itiraz edilemez.

Ey güzel yavrum! Tevrât; Mûsâ aleyhisselâm'a, Zebûr; Dâvûd aleyhisselâm'a, İncîl; İsâ aleyhisselâm'a, Kur'ân da Muhammed aleyhisselâm'a indirilmiştir. Bunlardan başka İbrâhîm aleyhisselâm ile Mûsâ aleyhisselâm'a sâhifeler verilmiştir. Allâh'ü Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Andolsun ki biz, Mûsâ'ya Kitâb'ı (Tevrât'ı) verdik ve kardeşi Hârûn'u da vezîr (yardımcı) kıldık.” [Furkân: 25/35]

“Rabbin, göklerde ve yerde olan her varlığı çok iyi bilir. Andolsun, biz nebîlerin bir kısmını bir kısmına üstün kıldık ve Dâvûd'a da Zebûr'u verdik.” [İsrâ: 17/55]

“Onların (peygamberlerin) ardından yanlarındaki Tevrât'ı doğrulayıcı olarak Meryem oğlu İsâ'yı gönderdik ve ona, içinde hidâyet ve nûr bulunan, önündeki Tevrât'ı doğrulayan ve mutakiler için yol gösterici ve öğüt olan İncîl'i verdik.” [Mâide: 5/46]

“(Ey Muhammed!) Biz Kur'ân'ı, insânlara dura dura (tane tane) okuyasın diye âyet âyet ayırdık ve onu (ihtiyaca göre) peyderpey indirdik.” [İsrâ: 17/106]

“Şüphesiz bu, önceki sâhifelerde, İbrâhîm'in ve Mûsâ'nın sâhifelerinde (de) vardır.” [Alâ: 87/16-19]

Bizler, bu kitâblara ve bu kitâbların indirildiği tüm peygamberlere îmân ederiz. Çünkü kitâbları indiren de peygamberleri gönderen de Allâh'tır. Al-lâh'ın indirdiği kitâbları ve peygamber-

leri kabul etmemek, Allâh'ı inkâr etmek demektir. Bu nedenle bizler, birini diğ-
gerinden ayırt etmeden tümüne îmân ederiz. Allâh'u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Rasûl, Rabbinden kendisine indirilene îmân etti, mü'minler de (îmân ettiler). Her biri; Allâh'a, meleklerine, kitâblarına ve rasûllerine îmân ettiler ve şöyle dediler: O'nun rasûllerinden hiçbirini ayırt etmeyiz.” [Bakara: 2/285]

Ey güzel yavrum! Tevrât; Mûsâ aleyhisselâm'a, Zebûr; Dâvûd aleyhisselâm'a, İncîl; İsbâ aleyhisselâm'a indirildi. Bu peygamberler vefat ettikten sonra bu kitâbların indirildiği toplumlar, kitâbları üzerinde oynama yaptılar. Bazı yerlerini çıkardılar. Bazı yerlerini değiştirdiler. Bazı şeyleri de ilâve ettiler. Oysa onlar, kitâblarını korumakla görevlendirilmişlerdi. Bu göreve, kulluklarına ve Allâh'a karşı ihânet ettiler. Allâh'u Teâlâ da bu kitâbların tümünün yürürlüğünü kaldırarak, son peygamberi, son kitâbla gönderdi. Bugün Yahûdîlerin ve Hristiyanların ellerinde olan kitâblar, aslı değiştirilmiş olan kitâblardır. Allâh katında bir geçerliliği ve kullar yanında da uygulanabilirliği yoktur. Bizler, bu kitâbların Allâh'u Teâlâ katındaki bozulmamış haline îmân ederiz. Yahûdîlerin ve Hristiyanların da son peygamber Muhammed aleyhisselâm'a ve son kitâb Kur'ân'a îmân ederek Müslüman olmaları gereklidir. Allâh'u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Kim Allâh'ı, meleklerini, kitâblarını, rasûllerini ve âhiret gününü inkâr ederse, derin bir sapıklığa düşmüş olur.” [Nisâ: 4/136]

Bu nedenle yavrum! Allâh'a îmân ettiğin gibi Allâh'ın indirdiği kitâblara da îmân et! Kitâbların ve peygamberlerin arasını birbirinden asla ayırma! Gazaba uğrayan Yahûdîler ve sapıklığa dalan Hristiyanlar gibi olmaktan Allâh'a sığın. Allâh'tan dosdoğru yolda olmayı ve O'na bu yol üzere kavuşmayı iste! Allâh seni dosdoğru yolu üzere başarılı kılsın!

Kur'ân, tüm insânlığa indirilen son ilâhî kitâbtır,

Allâh'ın değiştirilmekten koruduğu nurlu hitâbtır,

Kur'ân çağlar üstü, aciz kalmaktan uzak kelâmdır,

Allâh'ın hidâyet ve nûr, şifâ ve hakikat kaynağıdır,

Ey güzel yavrum! Allâh'u Teâlâ'nın indirdiği günden kıyâmete kadar tüm insânlığı sorumlu tuttuğu; inanmalarını ve tâbi olmaları farz kıldığı son kitâb Kur'ân'dır. Kur'ân'ın inmeye başlamasıyla, Yahûdîler ve Hristiyanlar da dâhil olmak üzere tüm insânlık, Kur'ân'a inanmak, onun kurallarınca amel etmek ve yaşamak zorundadır. Allâh'u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Müşrikler istemeseler de, dînini bütün dînlere üstün kılmak için Rasûlünü hidâyet ve hak dîn ile gönderen Allâh'tır.” [Saf: 61/9]

“Allâh, rasûlünü hidâyet ve hak dîn ile diğer bütün dînlere karşı üstün kılmak için gönderdi. Şâhid olarak Allâh yeter.” [Fetih: 48/28]

Bu hüküm, Muhammed aleyhisselâm'ı Kur'ân'la göndermeden önce, Tevrât'ı Mûsâ aleyhisselâm'la, Zebûr'u Dâvûd aleyhisselâm'la ve İncil'i de İlsâ aleyhisselâm'la gönderen Allâh'u Teâlâ'nın açık bir emridir. Kitâbları indiren ve peygamberleri gönderen Allâh'ın îmân için olmazsa olmaz kıldığı bir asıldır.

Ey güzel yavrum! Kur'ân indirildiği günden kıyâmete kadar Allâh'u Teâlâ'nın koruması altındadır. Değişmekten ve değiştirilmekten korunmuştur. Allâh'u Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **“Muhakkak ki Zikr'i (Kur'ân'ı) biz indirdik ve onu koruyacak olan da biziz.”** [Hicr: 15/9]

Ey güzel yavrum! Kur'ân, Allâh'ın kıyâmete kadar geçerli kıldığı ve koruyacağı kitâb olması sebebiyle çağlar üstüdür. Zamanın ya da mekânların, teknolojinin ya da bilimin ilerlemesi onu âciz bırakamaz. Hükümlerini yürürlükten kaldıramaz ve asla gereksiz kılamaz. Yetersiz göremez. Onun hükümleri tüm insânlık için haktır ve katışıksız bir adâlettir. Çünkü Kur'ân, zamanları ve mekânları, insânları ve insânların

ulaştıkları bilimi ve ilerlemeyi ezelde kader olarak yazan ve zamanı geldiğinde yaratan Allâh'u Teâlâ'nın kelâmıdır.

“Kitâb'ta hiçbir şeyi eksik bırakmadık.” [Enâm: 6/38]

“Biz Kitâbı sana, her şeyin açıklayıcısı olarak indirdik.” [Nahl: 16/89]

Bu itibarla Kur'ân, hükümleri ve haberleri itibariyle tüm zamanlara ve mekânlara uygundur. Hiçbir “medeniyet ve ilerlilik” söylemi, onun önüne geçirilemez. Kullar için gerekli olan her şey, Kur'ân'da bildirilmiştir.

Ey güzel yavrum! Kur'ân, hidâyet ve nûr, şifâ ve hakikat kaynağıdır. Allâh'u Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **“Biz Kitâbı sana, her şeyin açıklayıcısı, Müslümanlara bir hidâyet, bir rahmet ve bir müjde olarak indirdik.”** [Nahl: 16/89]

“Ey insânlar! Size Rabbinizden kesin bir delil geldi ve size apaçık bir nûr (Kur'ân) indirdik.” [Nisâ: 4/174]

“Biz Kur'ân'dan mü'minler için şifâ ve rahmet olan şeyleri indiriyoruz. Zâlimlerin ise Kur'ân, ancak zararını artırır.” [İsrâ: 17/82]

Her kim hidâyet olup dosdoğru yol üzere olmak istiyorsa Kur'ân'a inanmalı ve onun hükümlerince yaşamalıdır. Hakîkati ondan başka kaynaklarda aramamalıdır. Kalblerin ve bedenlerin şifâsı için önce Kur'ân'a başvurmalıdır. Onun emret-

tiği ve tavsiye ettiği şeyler, kullar için katışıksız yararlıdır. İç aydınlığıdır, huzur kaynağıdır.

Ey güzel yavrum! Kur'an'ı bırakarak beşerin âciz sözlerine aldananlardan olma! Zâtından başka hiçbir ilâh olmayan Allâh'ın, kendisinden başka bir kitâbtan râzı olmayacağı Kur'an'ın önüne hiçbir şeyi geçirme! Tâmbir teslimiyetle ona bağlan! Hidâyeti, doğru yolu, şifâyı, izzet ve şerefi Kur'an'da ara! Onun hükümlerine tâbi olarak bunları elde et! Rabbim sana bunları kolay kılsın ve Kur'an'la geçen güzel bir ömür ihsân etsin.

**Kullar için helâl ve haramın kaynağı
Kur'an'dır,**

**Kur'an ile yönetmek ve hükmetmek
îmândandır,**

**İhtilafta ona muhâkeme olmak
îmânın lazımıdır,**

**Zîrâ o, seni yaratan ve yaşatan
Allâh'ın kelâmıdır,**

Ey güzel yavrum! Helâl, Allâh'ü Teâlâ'nın kullarına serbest bıraktığı şeylerdir. Haram ise Allâh'ü Teâlâ'nın kullarına yasakladığı şeylerdir. Helâl ve haram yani serbest bırakmak ve yasaklamak, sadece Allâh'ü Teâlâ'nın hakkıdır. Zîrâ kulları kim yarattı ise kullar üzerinde onun hükmü geçerli olmalıdır. Kulları yaratan hiç şüphesiz Allâh olduğuna göre, onlar üzerinde söz sâhibi olan da ancak Allâh'tır. Allâh ile birlikte hiçbir kimsenin emir ve yasaklar, helâller ve haramlar belirleme hakkı yoktur.

Hâkimiyet tümüyle Allâh'a âittir. O, şöyle buyurmaktadır:

“İyi bilin ki! Yaratmak da, emretmek de O'na âittir. Âlemlerin Rabbi olan Allâh ne yücedir.” [Arâf: 7/54]

“Hüküm vermek yalnızca Allâh'a âittir. O, kendisinden başka hiçbir şeye ibâdet etmemenizi emretmiştir.” [Yûsuf: 12/40]

Helâl ve haramın kaynağı, Allâh'ın Muhammed aleyhisselâm'a tebliğ etmesi, hükümlerini öğretmesi ve açıklaması için vahyettiği Kur'an-ı Kerîm'dir. Kur'an ile birlikte yine Rabbimizin Muhammed aleyhisselâm'a verdiği Sünnet'tir. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Şunu iyi bilin ki bana Kur'an ile birlikte (onun bir) benzeri de verilmiştir.” [Ebû Dâvûd (4604); İbn Mâce (12)]

Ey güzel yavrum! Kur'an ile yönetmek ve hükmetmek îmândandır. Çünkü Allâh'ı hâkimiyetinde birlemek, O'na inanmanın olmazsa olmaz bir gereğidir. Bu gereği yerine getirmeyen, O'na îmân etmiş sayılmaz. Kur'an'ı indiren Allâh'tır ve Kur'an ile yönetilmesini ve hükmedilmesini açık bir şekilde emretmiştir. O'nun hükümleriyle yönetmek ve hükmetmemek, O'nun hâkimiyetine teslim olmamaktan, hükümlerini kabul etmemekten, beğenmemekten, yetersiz görmekten ya da bunlar gibi başka bir sebepten kaynaklanır. Oysa Allâh, hükmünde birleşmeden O'na îmân edilmiş sayılmaz. Gönderilmiş tüm peygamberler gibi Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâm da Kur'an ile hükmetmekle emrolunmuştur. Allâh'ü Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“(Ey Muhammed!) Sana da o kitâbı hak, önündeki kitâbları doğrulayıcı, onları gözetici olarak indirdik. Öyleyse aralarında Allâh’ın indirdiği ile hükmet ve sana gelen haktan ayrılıp da onların arzularına uyma.” [Mâide: 5/48]

Allâh’u Teâlâ, Kur’ân ile yönetmeyen ve hükmetmeyenler hakkında şöyle buyurmaktadır:

“Her kim Allâh’ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir.” [Mâide: 5/44]

Bu itibarla Kur’ân ile yönetmek ve hükmetmek îmândandır, bunu terk etmek ise küfre girmeyi gerektiren amellerdendir.

Ey güzel yavrum! İhtilaf edilen herhangi bir şeyde Kur’ân’a muhâkeme olmak îmânın lazımıdır. Müslümanların dünyevî yahut uhrevî olarak; büyük olsun küçük olsun, önemli olsun önemsiz olsun, her türlü ihtilaf ettikleri şeyler husûsunda Kur’ân’a muhâkeme olmaları gerekir. Çünkü bu da Allâh’ı hâkimiyetinde birlemek için lazımdır. İmânın bir gereğidir. İhtilaf edilen herhangi bir şeyde hükmü önce Kur’ân’da aramak, bulunamadığında Sünnet’te aramak farzdır. Allâh’a ve âhiret gününe îmânın geçerli olmasının şartlarındandır. Allâh’u Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

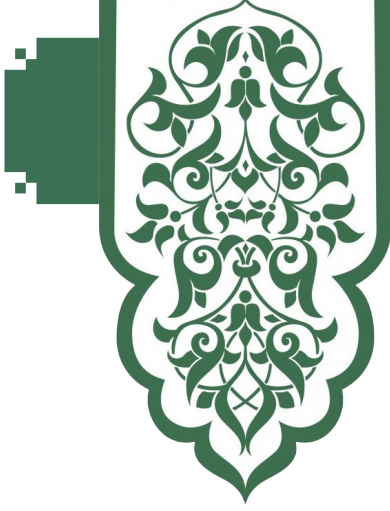
“Eğer herhangi bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz Allâh’a ve âhiret gününe gerçekten îmân ediyorsanız onu Allâh’a ve Rasûlü’ne (Kur’ân ve Sünnet’e) götürün; bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir. Sana indirilene ve senden önce indirilene gerçekten îmân ettiklerini zannedenleri görmüyor musun? Bunlar, tâğûta muhâkeme

olmayı istiyorlar. Oysa onlar onu reddetmekle emrolunmuşlardı. Şeytan da onları uzak bir sapıklıkla saptırmak istiyor.” [Nisâ: 4/59-60]

Ey güzel yavrum! İndirildiği günden kıyâmete kadar tüm insânlar için helâl ve haramın kaynağı Kur’ân’dır. Kur’ân ile yönetmek, hükmetmek ve ihtilaf halinde ona muhâkeme olmak îmândandır. Müslüman bir kimsenin kendisini yaratan ve yaşatan Allâh’a karşı itaat ve teslimiyet içinde olması ve Allâh’ın kelâmı olan Kur’ân’ı kendisine hayat kitâbı yapması gerekir. Bunun dışında câhiliyeden, câhiliye yaşantısından ve câhiliyenin lanetli hükümlerinden başkası yoktur. Allâh’u Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“Onlar, hâlâ câhiliye devrinin hükümünü mü istiyorlar? Yakînen bilen bir kavim için Allâh’tan daha güzel hüküm veren kim vardır?” [Mâide: 5/50]

Ey güzel yavrum! Sakın ola ki Allâh’ın kitâbı Kur’ân’dan başka bir hüküm kitâbı arama! Kur’ân’ın hükümlerine teslim ol! Helâl ve haramın kaynağı olarak sadece Kur’ân’ı kabul et! Çünkü o, seni yaratan ve yaşatan Rabbinin kitâbıdır. Kur’ân ile yönetmenin, hükmetmenin ve ihtilaf halinde ona muhâkeme olmanın hâkimiyette Allâh’ı birlemek olduğunu bil ve buna aykırı bir amelin içinde asla olma! Rabbim sana Kur’ân’la geçen güzel bir hayat ve vakti geldiğinde Kur’ân’la Allâh’a kavuşacağın mutlu bir son ihsân etsin.

KOLAYLAŞTIRILMIŞ İBÂDETLER FIKHI

KUR'ÂN FIKHI

Üzeyir Hanif

Giriş:

Rahman ve Rahim olan Allâh'ın ismiyle... Bizleri muhatap alıp Kur'ân-ı Kerim'ini gönderen Allâh'ı Teâlâ'ya hamd olsun. Rabbinin Kelamını ümmetine tebliğ eden Rasûlullâh sallâllâhu aleyhi ve sellem'e, O'nun aline ve ashâbın'a salat ve selam olsun.

Kur'ân-ı Kerim'in muhkem ayetlerinden fıkıh hükümlerini çıkaran müçtehitlerimize ve dini bu fıkıhın esaslarına göre yaşayan Müslümanlara da selam olsun.

Dergimizin “Kur'ân Nesli” sayısının fıkıh köşesinde Kur'ân ile alakalı dört fikhî meseleyi ele alacağız. Bu meseleler sırasıyla şöyledir:

- Abdesti olmayanın Mushaf'a dokunmasının yasaklanması,
- Cünüp ve hayızlı olanın Kur'ân okumasının yasaklanması,
- Kur'ân'ı güzel sesle okumak,

- Kur'ân okunduğunda susup dinlemek.

Dergimizin fıkıh köşesindeki hükümleri, yaşamış olduğumuz coğrafyada en çok tabiisi olan Hanefi ve Şafii mezheplerinin içtihatlarıyla sınırlı tutacağımızı ilk sayıda ifade etmiştim. Bununla birlikte zaman zaman diğer ehli sünnet mezhepleri olan Maliki ve Hanbeli mezheplerinin içtihatlarına da yer vermek suretiyle fıkıh köşemizi zenginleştirmeyi düşünüyorum.

Rabbim okuyup öğrendiklerimizle amel etmeyi bizlere kolay kılsın. Çalışmak bizden, başarı ise Allâh'ı Teâlâ'dan.

Abdesti Olmayanın Mushaf'a Dokunmasının Yasaklanması:

Fakihler abdestli olmayan bir kimse- nin, Kur'ân okuyabileceğinde veya ona dokunmaksızın bakabileceğinde ittifak etmişlerdir. Bununla birlikte bütünüyle veya bir ayet dahi olsa, kısmen Mushaf'a el sürmek yasaklanmıştır. Diğer taraftan Kur'ân'ın tazim edilmesi vaciptir. Abdestsiz olarak el ile Mushaf'a dokunmak ise tazim değildir.

Bunun Kur'ân'dan ve Sünnet'ten delilleri vardır. Kur'ân'dan delili Allâh'ü Teâlâ'nın şu buyruğudur:

“Ona tertemiz olanlardan başkası el süremez.” [Vakıa: 56/79]

Sünnet'ten delili ise Abdullah bin Ebi Bekir radîyallâhu anh'ın babasından bildirdiğine göre, Nebi sallallâhu aleyhi ve sellem'in, Amr bin Hazm'a yazdığı mektupta: **“Abdestin olmadan Kur'ân'a dokunma”** yazıyordu. [Muvatta: 278]

Salim radîyallâhu anh'ın babası Abdullah bin Ömer radîyallâhu anhu- ma'dan bildirdiğine göre Nebi sallallâhu aleyhi ve sellem: **“Ancak abdestli**

olanlar Kur'ân'a dokunabilir” buyur- muştur. [Darekutni: 437]

Dört mezhep imamları abdesti ol-mayanın Mushaf'a dokunamayacağı konusunda ittifak etmelerine karşılık bazı meselelerde ihtilaf etmişlerdir. Hanefiler ve Hanbeliler, temiz olmaları şartı ile arada bir engel veya bir çubuk ile Mushaf'a dokunmayı caiz kabul etmişlerdir. Malikilerle Şafiiler ise arada bir engel ile veya bir çubuk ile dahi olsa abdestsiz olan bir kimsenin Kur'ân'a el sürmesini haram kabul etmişlerdir. Mezheplerin içtihatları ve meselelere ait görüşleri şu şekildedir:

Hanefi mezhebinde:

Abdestsiz veya cünüp olan kişinin Mushaf'ın bütününe veya bir kısmı- na dokunması ve onu taşıması caiz değildir. Aynı şekilde Mushaf'a bitişik, Mushaf kapağının da (abdestsiz olarak) ellenmesi haramdır. Çünkü bu da ona tabidir; ona dokunmak Kur'ân'a dokunmak demektir. Mezhep imamları- mız bu konuda ittifak etmişlerdir.

Bununla beraber abdesti olmayan

kişinin Mushaf'a bitişik (veya yapışık) olmayan bir kılıf ile dokunması caizdir. Ondan ayrı bulunan çubuk, kalem, kapak gibi bir şeyle ona dokunmak caizdir. Aynı şekilde elbisesinin yeni ile Mushaf'ı tutmasında sakınca yoktur. Hanefi alimlerimizden bazıları bunu mekruh saymışlardır.

Çocuğun Kur'ân'a el sürmesi veya onun yazılı olduğu bir tahta parçasına elini sürmesi öğrenmek ve hıfz etmek için zaruret sebebiyle caizdir. Her hangi bir ayetin, bir kağıt üzerine yazılması haram değildir. Çünkü haram olan yazılı olana el sürmektir. Kalem ise ayrı ve müstakil bir vasıta. Tıpkı kendisi ile Kur'ân'ı tuttuğu ayrı bir elbise parçası gibidir.

Tefsir kitaplarına dokunmak, şayet sayfa içinde tefsir yazısı daha fazla ise, mekruh olmaz. Eğer Kur'ân tefsir yazısından daha fazla veya ona eşit miktarda ise, o zaman ona dokunmak mekruh olur. Fıkıh, hadis, tevhid gibi diğer şeri kitaplara abdestsiz dokunmayı yasaklayan bir hüküm olmamakla birlikte, bunlara abdestsiz dokunmamak müstehaptır.

Şafii mezhebinde:

Mushaf'a dokunmak ve Mushaf'ı taşımak için abdestli olmak şarttır. Abdesti olmayan kişiye Mushaf'ın taşınması, yapraklarına, haşiyelerine -ondan ayrı değil de- ona bitişik olan kapağına, kabına, askısına, sandığına, Kur'ân öğrenmekte olan kimse için üzerine Kur'ân'ın yazılı bulunduğu tahta parçalarına, bir bez parçasıyla veya arada bir engel ile dahi dokunmak haramdır.

Kumaşlar veya elbiseler içinde

olmak şartıyla, tutmaktan maksadı da Kur'ân olmaksızın Kur'ân'ı tutabilir. Yani bizzat onu taşımak maksadıyla değil de bazı eşyalar ile birlikte Kur'ân'ı taşımak caizdir.

Bu itibarla tefsir kitaplarını da taşımakta bir sakınca yoktur. Çünkü tefsir kitaplarını taşımak, örfte Kur'ân'ı taşımak sayılmaz. Şayet tefsir ibareleri ile Kur'ân'ın lafızları eşit miktarda olurlarsa veya Kur'ân kısmı daha çok olursa caiz olmaz. Kur'ân ayetlerini ihtiva eden tefsir kitapları dışında diğer ilim kitaplarının taşınması ise caizdir.

Hayızlı iken Mushaf'a dokunmak ve taşımak haramdır.

Maliki mezhebinde:

İmam Malik Muvatta isimli hadis kitabının "Kur'ân" bölümünde üstte delil olarak zikrettiğimiz hadisi rivayet eder. Bu hadisin açıklamasında İmam Malik rahimehullah der ki: *"Abdesti olmayan kimse ne kabından ne de başka bir şeyi eline kılıf yaparak Mushaf'a dokunamaz. Çünkü abdestsiz olarak Kur'ân'a dokunması halinde onu kirletme ihtimali vardır. Şayet abdestsiz olarak Kur'ân'a el sürmek caiz olsaydı Mushaf'ın dışına geçirilen başka bir kap vasıtasıyla ona dokunmak hoş karşılanabilirdi. Fakat Kur'ân'a hürmet ve tazim için abdestsiz olanın ona el sürmesi hoş karşılanmamıştır."*

Abdestsiz olan bir kimsenin Mushaf'a, onun bir kısmına el sürmesi, yazması veya isterse bir askı ile, elbise, yastık veya sandalye üzerinde dahi olsa taşınması yasaktır. İsterse dokunmak, bir engel ile bir çubuk ile olsun ve isterse bu taşıma, taşınması kastedilmemiş

başka bir takım eşya ile birlikte olsun yine yasaktır.

Şayet içinde Kur'ân bulunan sandık ve benzeri bir şey ile eşyanın taşınması kastedilecek olursa, o vakit bu taşıma caiz olur. Yani eğer sadece Mushaf'ı taşımayı veya onu eşya ile birlikte taşımayı kastederse bu taşıma haram olur. Şayet asıl maksadı eşyayı taşımak olursa caiz olur.

Kur'ân öğrenen ve öğreten baliğ kimse için Kur'ân'a dokunmak ve taşımak caizdir. Velew ki bu, hayızlı ve lohusa bir kadın olsun. Çünkü onların böyle bir engeli ortadan kaldırmaya güçleri yoktur. Bunun aksine, cünüp kimse için bu caiz değildir. Çünkü o, gusül ile ya da teyemmüm ile bu engeli ortadan kaldıracaktır.

Tefsire dokunmak, onu taşımak ve mütalaada bulunmak cünüp dahi olsa, abdestsiz olanlar için caizdir. Çünkü tefsirden maksat Kur'ân'ın manalarıdır, tilaveti değildir.

Hanbeli mezhebinde:

Abdestsiz olan bir kimsenin bir ayete dahi olsa Mushaf'a bedeninin her hangi bir kısmı ile dokunması haramdır. Arada bir engel ile veya bir çubuk ile -temiz olmaları şartıyla- dokunmak caizdir. Askısı veya kırbası ile taşımak da aynı şekildedir. İsterse maksat Mushaf taşımak olsun. Kur'ân'ı yazmak ise dokunmamak şartıyla caizdir. Üstünü kaplayan temiz bir kap içerisinde taşınması da böyledir.

Küçükün velisinin küçüğe Kur'ân'a veya Kur'ân dersinin verildiği tahtaya dokunmasına fırsat vermesi -ezberlemek veya öğrenmek için dahi olsa-

küçük abdestsiz olduğu sürece caiz değildir. Yani Hanbelilere göre abdestsiz olarak Kur'ân'a dokunmanın haramlığı küçük çocuğu da kapsar.

İçlerinde Kur'ân'dan ayetler dahi bulunsa tefsir, fıkıh ve diğer ilim kitaplarına dokunmak caizdir. Bunun delili ise Rasûlullâh sallallâhu aleyhi vesellem'in Kayser'e içinde bir ayet-i kerime bulunan bir mektup yazmış olmasıdır.

Şayet abdestsiz olan bir kimse, suyun olmadığı bir yerde Mushaf'a el sürmek zorunda kalsa teyemmüm eder; o vakit ona dokunması caiz olur. İster zimmi isterse başkası olsun, kâfir olan kimsenin Kur'ân'a el sürmesi ne, Kur'ân okumasına, Kur'ân'a malik olmasına engel olunur. Onu kâfire vermek isteyen Müslüman da engellenir.

Cünüp ve Hayızlı Olanın Kur'ân Okumasının Yasaklanması:

Cünüp, hayızlı ve lohusaya Mushaf'a veya bir parçasına dokunmak haram olduğu gibi, Kur'ân okuması da haramdır. Zira bu hususta Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Cünüp olan kimse ile adet gören kadın Kur'ân dan hiçbir şey okumasın.”** [Tirmizi: 131, İbni Mace: 595]

Ali radîyallâhu anh'da şöyle buyurmuştur: **“Rasûlullâh sallallâhu aleyhi vesellem helaya girip çıktıktan sonra (abdest almadan) bizimle et (yemek) yer ve Kur'ân okurdu. Cünüplük dışında da Kur'ân okumasına hiçbir şey engel olmazdı.”** [İbn Mace: 594]

Mezheplerin içtihatları ve meselelere ait görüşleri şu şekildedir:

Hanefi mezhebinde:

Cünüp olan kimse ile hayızlı ve lohusa olan kadının bir ayetten daha az bile olsa Kur'ân okuması caiz değildir. Bu görüş Hanefilerde muhtar görüş olmakla birlikte Tahavi'den naklolduğuna göre, cünüp olan kimse ile adet gören kadınların, bir ayetin tamamını değil de bir kısmını okuması caizdir. Yukarıda zikredilen hadis, bu kişilerin bir ayetten daha az veya daha çok okumalarıyla ilgili olarak herhangi bir ayırım yapmamıştır. Tercih edilen görüşte bunun caiz olmamasıdır.

Cünüp olan kişilerle adet gören kadınların, besmele ve hamdele gibi Kur'ân dan bir parçayı kıraat (Kur'ân okuma) maksadı olmaksızın okumalarında bir sakınca yoktur. Mesela Kur'ân okuma kastı olmaksızın bir işe başlarken Kur'ân'ın bir parçası olan besmeleyi telaffuz etmelerinde veya elhamdülillah diyerek Allâh'a hamd etmelerinde bir sakınca yoktur. Bu kişilerin, Allâh'u Teâlâ'yı zikretmeleri, tesbihatta bulunmaları ve dua etmeleri caizdir. Çünkü bu konudaki yasak, özellikle Kur'ân

okumak veya ona dokunmakla ilgili olarak varit olmuştur.

Kasıt olmayarak dilinden Kur'ân lafızlarının dökülmesi de haram değildir. Şayet sadece Kur'ân niyetiyle okusa veya zikirle birlikte Kur'ân okusa o vakit haram olur.

Şafii mezhebinde:

Cünüp olan kimsenin Kur'ân okuması haramdır. Lakin böyle bir kimse Mus-haf'a bakabildiği gibi, telaffuz etmeksizin Kur'ân'ı kalbinden geçirebilir.

Kur'ân'daki zikirleri Kur'ân okuma maksadı olmaksızın, zikir maksadıyla okuması caizdir. Mesela Kur'ân'daki şu ayeti zikir maksadıyla okuyabilir: "Ey Rabbimiz! Bize dünyada da bir güzellik, ahirette de bir güzellik ver ve bizi ateşin azabından koru! [Bakara: 2/201]"

Hayızlı iken de Kur'ân okumak haramdır. Alimler, lohusalığın da hayız gibi olup hayızdan ötürü haram olan şeylerin, loğusalıktan ötürü de haram olduğunda ittifak etmişlerdir.

Maliki mezhebinde:

Malikiler, cünüp bir kimse için caiz olan Kur'ân'ı istiaze maksadıyla ayetel-kürsi, İhlas, Felak ve Nas gibi sureler okumayı veya kendisine veya bir başkasına nazar değmesine yahut da herhangi bir acıya karşı tedavi maksadıyla okumayı yahut da mesela: "**Allâh alış verişi helal, faizi de haram kılmıştır.**" [Bakara: 2/275] gibi bir buyruğu herhangi bir hükme delil göstermek maksadıyla okumayı da caiz kabul etmişlerdir.

Malikilerde muhtar olan görüşe göre hayızlı ve lohusa olan kadının kan gördüğü sürece az miktarda Kur'ân okuması haram değildir. Bunların bu halde cünüp olup olmamaları durumu değiştirmez. Şu kadar var ki, kanın kesilmesinden sonra ve guslünden önce mutlak olarak

Kur'ân'ı gusle-dinceye kadar okumaz. Bu konudaki delilleri ise, uzun bir süre hayızlı olarak kaldığı için istihansenen bunun caiz olacağıdır. Fakihler cünüp, hayızlı

ve lohusa olan kimsenin Kur'ân-ı Kerim'e bakmasının haram olmadığı üzerinde ittifak etmişlerdir. Çünkü cünüplük, gören göz hakkında söz konusu değildir.

Hanbeli mezhebinde:

Hanbeliler cünüp olan bir kimseye, tekrarlasa dahi, bir ayetin bir kısmını okumayı caiz kabul etmişlerdir. Çünkü o kadarlık bir kısımda icaz yoktur. Ancak bu kısmın uzun olmaması gerekir. Nitekim Hanbeliler, Hanefilerle birlikte, Kur'ân lafızlarını hecelemeyi, harf harf okumayı da caiz kabul etmişlerdir. Çünkü böylesi kıraat değildir.

Aynı şekilde cünüp olan bir kimsenin namazda yeterli olmayacak, kıraat yerine geçmeyecek şekildeki bir okuyuşunu da içten olması sebebiyle caiz kabul ettikleri gibi, tilavet olmaksızın Mushaf'a bakmasını veya onu sesini çıkarmaksızın okumasını da caiz kabul

etmişlerdir. Çünkü bu durumlarda onun kıraat ettiğinden söz edilemez.

Mesele: Hayızlı ve lohusa olan kadına haram olan şeylerden her hangi bir şey istihaze kanı gören kadına haram olur mu?

İstihaze'nin, idrarı, meziyi, büyük abdesti ve yeli tutama-hali gibi bir abdestsizlik hali olduğunda fakihlerin ittifakı vardır. İstihaze kanı, d i n m e y e n burun kana-

ması ve yaradan akan kan gibidir. Bu durum, hayız ve lohusalık sebebiyle yasaklanan nafile dahi olsa oruç ve namaz gibi şeyleri, tavafı, Kur'ân okumayı, Mushaf'a el sürmeyi, mescide girmeyi, itikafta bulunmayı ve cinsi münasabette bulunmayı engellemez, kerahet de söz konusu değildir. Çünkü bu konuda bir zaruret vardır.

Kur'ân'ı Güzel Sesle Okumak:

Allâh'u Teâlâ, Kur'ân'ın okunmasıyla ilgili: **“Kur'ân'ı tertil üzere (tane tane, ağır ağır) oku.”** [Müzzemmil: 73/4] ayetiyle harflerin dahi anlaşılır şekilde okunmasını emretmiştir. Öyle ki onu dinleyen kişi, bütün kelimelerini tek tek anladığı gibi manasını da düşünebilsin.

Fakihler, Kur'ân'ın tecvidle, meharic-i huruf-la okunması hususunda ittifak halindedirler. Ancak Kur'ân'ı sesi güzelleştirerek okumanın caiz olup olmadığı hususunda sahâbe ve tâbiin, ve

buna bağılı olarak da fakihler ihtilaf etmişlerdir. Fakihlerin görüşlerini delilleri ile birlikte aşağıya alıyoruz:

Hanefi ve Şafii mezhebinde:

Kur'ân'ı sesi güzelleştirerek okumak caizdir. Kur'ân'ı güzel sesle okumak daha iyi dinlenilmesini sağlar. Güzel sesle okunan Kur'ân insânların kalbine ve nefesine daha çok tesir eder. Bu görüş, Ömer bin Hattab, İbn Abbas, İbn Mesud, Abdurrahman bin Esved bin Zeyd radîyallâhu anhum ecmain'den de nakledilmiştir. Hanefi ve Şafiilerin delilleri şöyledir:

1- **“Kur'ân'ı sesinizle süsleyin.”** [Ebu Davud: 1468]

2- **“Kur'ân'ı güzel sesle okumayan bizden değildir.”** [Ebu Davud: 1469]

3- Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem bir gece Ebu Musa el-Eşari radîyallâhu anhu'nun Kur'ân okumasını dinledi. Sonra onunla karşılaştığında: **“Sana Al-i Davud'un mizmarlarından bir mizmar verilmiştir”** buyurdu. Ebu Musa radîyallâhu anh: **“Eğer dinlediğinizi bilseydim, sesimi daha güzelleştirdim.” dedi.** [Müslim: 793]

4- **“Allâh Nebinin güzel sesle okuduğu Kur'ân kadar hiçbir şeyi dinlemez.”** [Müslim: 792]

Maliki ve Hanbeli mezhebinde:

Kur'ân'ı sesi güzelleştirerek okumak mekruhtur. Bu görüş Sa'id bin Müseyyeb, Sa'id bin Cübeyr, Kasım bin Muhammed, Hasan-ı Basri, İbrahim en-Nehai ve İbni Sirin radîyallâhu anhum ecmain'den de nakledilmiştir. Maliki ve Hanbelilerin delilleri şöyledir:

1- Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'den şöyle rivayet edilmiştir: **“Kur'ân'ı Arabların seslerini güzelleştirdiği gibi güzelleştirerek okuyun. Seslerinizi Kitab Ehli'nin ve fasıkların seslerini güzelleştirdikleri güzelleştirmekten kaçının. Zira benden sonra öyle bir kavim gelecek ki onlar Kur'ân okurken seslerini türkü ve şarkıda güzelleştirdikleri gibi güzelleştireceklerdir. Kur'ân onların gırtlaklarından aşağıya geçmeyecektir. Bunları ve bunların okuyuşlarını beğenenlerin kalpleri bozulmuştur.”** [Mucem el-Evsat: 7223, Cami el-Usul: 913]

2- Kur'ân'ı teganni ile okuman, Kur'ân'da olmayan bir harfi ilave etmektir. Çünkü tegannide çekilmeyecek yerde çekilir, bazen bir harf birkaç harf yapılı. Bunlar ise caiz değildir. Ayrıca sesin güzelliği dinleyenleri meşgul ederse onun manasını düşünmekten ve ibret almaktan alıkoyar.

Değerlendirme:

Her iki görüşün delillerini özet olarak aktardık. Bu delillere dikkatle bakıldığında, aralarındaki ihtilafın sadece şekli olduğu görülür. Bütün fakihler, Kur'ân'ı tecvid ahkamına riayet edilmeden sesi güzelleştirerek okunmasının haram olduğunda ittifak etmişlerdir. Mesela, uzatılmaması gerek yeri uzatmak, kalın okunacak yerde kalın okumamak gibi.

Kısaca söylemek gerekirse, Kur'ân'ı okunma adabına saygı göstermeden yalnız ses güzelliğini göstermek için okumak haramdır. Kur'ân'ı harflerini mahreçlerinden salim çıkararak, tecvid kurallarına uyularak, durulacak yerde durularak, uzatılacak yerde uzatarak okumak ve bu esnada sesi güzelleştir-

mek caizdir ve hatta daha faziletlidir. Zira güzel ses Kur'ân'ın güzelliğine güzellik katar, insânlara daha çok tesir eder.

Kur'ân Okunduğunda Susup Dinlemek:

Allâh'u Teâlâ, Kur'ân'ın dinlenmesiyle ilgili: **“Kur'ân okunduğunda onu dinleyin ve susun ki merhamet olasınız.”** [A'râf: 7/204] ayetiyle Kur'ân okunduğunda, Müslümanın ona ilgisiz kalacağı, kulak verip dikkat kesilmesi gerektiğini, saygıyla ve ilgiyle dinlemesi gerektiğini emretmiştir. Çünkü o, her şeyden önce Allâh'u Teâlâ'nın kelâmıdır. Bu sebeple Kur'ân'a kulak vermemek Allâh'u Teâlâ'nın Kelamına kulak vermemek ve dolayısıyla bir bakıma Allâh'u Teâlâ'ya karşı edepsizlikte bulunmak anlamına gelir.

Ayrıca anlamları üzerine düşünüp kavrayabilmek ve sonuçta rahmet ve bereketinden yararlanabilmek için de onu yoğun bir dikkatle dinlemek gerekmektedir. **“...Onu dinleyin ve susun”** buyruğu, beden kulaklarıyla Kur'ân'ı dinlemeyi, tilavet sırasında konuşmamayı, başka şeylerle ilgilenmeyi ifade ettiği gibi mecazi manada **“Kur'ân'ı dinlemek”** aynı zamanda **“onun buyruklarına uyup yasaklarından kaçınmak”** anlamına da gelir.

En doğrusu, ayetin hem hakiki hem de mecazi anlamda Kur'ân'a kulak vermeyi emrettiğini kabul ederek, Kur'ân okunurken başka şeylerle ilgilenmeden onu saygıyla ve dikkatle dinlemek, bununla da yetinmeyip emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından kaçınmaktır.

Bu ayetten dolayı olarak çıkarılması gereken bir ders de şudur: Çarşı, pazar, sokak, kahvehane, lokanta gibi uygun olmayan ortamlarda, Kur'ân'ı dinlemenin mümkün olmadığı yerlerde açıktan Kur'ân okumak veya –dışarıda namaz kılanlar bulunması gibi bir zaruret olmadıkça– mescidlerde okunan Kur'ân sesini mescid dışına vermek doğru değildir. Böyle durumlarda insânların durup Kur'ân'ı dinlemeleri çeşitli yönlerden sıkıntıya yol açacağı için Kur'ân okuyacak kimse, insânların onu dinleyebilecekleri yerlerde ve şartlarda okumalı ve böylece Kur'ân'a saygısızlık edilmesine sebep olmaktan sakınmalıdır.

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi vesellem döneminde müşriklerin elebaşları halka, **“Bu Kur'ân'a kulak vermeyin, okunurken gürültü yapın, belki bastırırsınız”** [Fussilet: 41/26] diyerek Allâh'u Teâlâ'ya, O'nun Kitabına ve Rasulüne karşı düşmanlık ve saygısızlıklarını sergiliyorlardı. Aynı yerde **“Allâh'ın düşmanları”** olarak nitelenen bu inkarcıların şiddetli bir azapla cezalandırılacakları bildirilmektedir. Konumuz olan Araf suresindeki ayette ise –Allâh'u Teâlâ'nın Kelamını susturmaya, tesirini önlemeye, sesini boğmaya kalkışan, bu

yüzden de “Allâh’ın düşmanları” olarak nitelenmek suretiyle alçaltılan o inkârcıların yaptıklarının tam aksine- Müslümanların da onu dinleyerek saygı ve bağlılıklarını göstermeleri ve sonuçta Allâh’u Teâlâ’nın rahmetine ulaşmaları gerektiği ifade buyurulmaktadır. Nitekim Kurtubi’nin aktardığı bir rivayette Araf suresindeki konumuz olan ayet, Fussilet suresinin anılan ayetinden sonra ve müşrik elebaşlarının orada bildirilen çağrılarına cevap olarak inmiştir.

Bu ayetten Kur’ân okunurken Müslümanların konuşmayı bırakıp onu dinlemeleri emredilmekle birlikte bunun farz olup olmadığı, farz olması durumunda da bu hükmün mutlak olup olmadığı konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Hasan-ı Basrî’ye dayandırılan bir görüşe göre Kur’ân okunduğunda onu dinlemek her zaman farzdır; Malikiler ise ayetin farziyet değil mendubluk anlamı taşıdığını ileri sürmüşlerdir. Ancak fakihlerin çoğunluğu bu ayetin sadece namaz ve hutbe esnasında imamın ve hatibin okuduklarını dinlemeyi farz kıldığını belirtmişlerdir. Hanbeli ve Hanefi alimleri, cemaatle namaz esnasında imam açıktan veya gizli olarak Kur’ân okurken cemaatin okumamaları gerektiği yönündeki hükmü bu ayete dayandırmışlardır. Bu mesele “İmamın Arkasında Kıraat” isimli yazımızda detaylı bir şekilde inceleneyecektir inşallâh.

Mesele: Bilgisayar, telefon ve radyo gibi elektronik cihazlardan çıkan Kur’ân sesi için de aynı hüküm geçerlimi?

Konumuza delil olan ayet-i kerimde “dinleme ve susma” ile ilgili emirler okunmaya bağlı olarak şart kılınmıştır.

Okumak ise bir ihtiyari iştir ki, akıllı ve konuşan bir insânın ağzından çıkan anlamaya ve anlatmaya yönelik bir maksat taşıyan sesli olarak okumak demektir. Bundan dolayı akıllı olmayan ve cansız varlıklardan sadır olan seslere okuma denilemeyeceği gibi, sesin yankılanmasından meydana gelen sese de okuma denilemez.

Bunun içindir ki, fakihler bir okumanın yankılanmasından hasıl olan yankıya okuma ve tilâvet hükmünün gerekli olmayacağını ve mesela tilâvet secdesi lazım gelmeyeceğini beyan etmişlerdir.

Şu halde Kur’ân okuyan bir okuyucunun sesini aksettiren bilgisayardan, telefonda veya radyodan gelen sese de okuma denilemez. Bu gibi sesler bir okuma değil, bir okumanın yankısı ve yansımadır, bunlara dinleme ve susma emrinin hükmü terettüp etmez. Yani dinlenilmesi ve susulması emredilen Kur’ân, cihazlardan işitilen Kur’ân değil, bir insân tarafından okunan Kur’ân’dır.

Bununla birlikte elektronik cihazlardan işitilen Kur’ân’ı dinlemenin vacip veya müstehap olmayışı, işitilen Kur’ân’ı dinlemenin caiz olmadığı veya dinlenilmemesinin vacip olduğu anlamına gelmez. Zira Kur’ân’ı telefonda çalmak başka bir iş, elektronik cihazlardan işitilen Kur’ân’ı dinlemek de başka bir iştir. Kur’ân’ı radyodan çalmak suretiyle onu öteki çağlılar arasına katmanın caiz görülmecek bir iş olduğu açıktır. Nitekim Kur’ân’ı okumak, Allâh’a yaklaştırıcı büyük bir ibâdet olduğu halde, ona gerekli saygının gösterilmediği bir yerde veya bir mecliste çalmak bir kabahattir. Fakat çalınmış bulunursa onu

dinlemek kabahat değildir, dinlenmesi kabahattir.

Mesela, hamamda Kur'ân okuyan günaha girer de onu dinleyen günaha girmez. Nerede olursa olsun okunan Kur'ân'ı dinlemek sevaptır, dinlemek sevap değildir. Bunun gibi, bir ses yankısı dahi olsa bilgisayar, telefon veya radyodan çalınan bir Kur'ân'ı dinlemek vacip değildir diye onu dinlemek vacipmiş gibi zannedilmemelidir. Zira tam anlamıyla bir okuma değilse bile yine de okuma benzeri bir şeydir. Şu halde dinlenilmesi vacip veya müstehap değilse bile en azından caizdir, evladır ve hatta ona da saygısızlık etmek caiz değildir.

Hatime:

Dergimizin “Kur'ân Nesli” sayısının fıkıh köşesinde Kur'ân ile alakalı dört fikhî meseleyi ele aldık. Bu meselelerde öğrendiklerimizin özeti kısaca şöyledir:

Abdesti olmayanın Mushaf'a dokunmasının yasaklanması: Fakihler abdestli olmayan bir kimsenin, Kur'ân okuyabileceğinde veya ona dokunmaksızın bakabileceğinde ittifak etmişlerdir. Bununla birlikte bütünüyle veya bir ayet dahi olsa, kısmen Mushaf'a el sürmek yasaklanmıştır.

Cünüp ve hayızlı olanın Kur'ân okumasının yasaklanması: Cünüp, hayızlı ve lohusaya Mushaf'a veya bir parçasına dokunmak haram olduğu gibi, Kur'ân okuması da haramdır.

Kur'ân'ı güzel sesle okumak: Kur'ân'ı okunma adabına saygı göstermeden yalnız ses güzelliğini göstermek için okumak haramdır. Kur'ân'ı harflerini mahreçlerinden salim çıkararak,

tecvid kurallarına uyularak okumak ve bu esnada sesi güzelleştirmek caizdir ve hatta daha faziletlidir.

Kur'ân okunduğunda susup dinlemek: Kur'ân okunduğunda, Müslümanın ona kulak verip dikkat kesilmesi, saygıyla ve ilgiyle dinlemesi vaciptir. Çünkü o, her şeyden önce Allâh'ı Teâlâ'nın Kelamıdır. Bu sebeple Kur'ân'a kulak vermemek Allâh'ı Teâlâ'nın Kelamına kulak vermemek anlamına gelir.

Doğru yola ileten ve muvaffak kılan yalnız Allâh'tır.

TEFEKKÜR NOTLARI

KUR'ÂN NESLİNİN İLK ÖRNEKLERİ

Enes Lütfü

Giriş:

Kelâmında hiçbir noksan bulunmayan Allâh Azze ve Celle'nin ismiyle... Salât ve Selam, Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'in, iffetli âlinin ve hürmetleri hiç eksilmeyen güzide sahabelerinin üzerine olsun.

Kıymetli okuyucularımız! Minhâc Dergisi'nin ikinci sayısında, siz değerli kardeşlerimizle tekrar buluşma şerefine nâil olduk. Dergimizin bu sayısında, yazarlarımız kendi alanlarında "Kur'ân-ı Kerim"i ele alacaklar, inşaallâh. Biz de, bu yazımızda, Kur'ân-ı Kerim'in ilk inşa etmiş olduğu sahâbe neslinden bahsetmeye çalışacağız. Hakkı söyletmesi adına Rabbimizden yardım diliyor ve O'na (c.c) sığınıyoruz.

İlk Nesil Sahâbe Nesli:

İslâm davetçileri, yaptıkları çalışmalarla Allâh Azze ve Celle'nin yeryüzüne indirdiği yüce kitabına imân eden ve onu hayat nizamı yapan bir nesil yetiştirmeyi hedef edinmişlerdir.

O nesillerle yarınları mayalayıp, İslâm'ı istikbalde hâkim kılmak her davetçinin gayesidir. Hiç şüphesiz ki, atmış olduğu adımlarla başarılı olan en büyük davetçi, Nebimiz sallallâhu aleyhi ve sellem'dir. O'nun, yarınları mayalamayı başardığı nesilse, bizlere örnek olarak geride bıraktığı sahâbe neslidir. Allâh'u Teâlâ onlardan razı olsun. Âmin.

Sahâbe Kimdir?

Sahâbe kelimesi, lügat itibarıyla "sahib" kelimesinin çoğulu olarak gelmiştir. Sahib kelimesiyse; "dost, arkadaş" gibi anlamları taşımaktadır.

Istılahta ise; "imân üzere Rasûlul-lâh sallallâhu aleyhi ve sellem'i gören ve imân üzere vefat eden kimseye "sahâbe" denir. Bu itibarla sahâbe olabilmek, risâletin ilanından itibaren Nebimiz Aleyhisselâm'ın vefatına kadar olan süre içinde yaşayan kimseler için geçerlidir.

Ayrıca imân üzere Peygamberimiz Aleyhisselâm'ın yaşadığı döneme denk gelmiş, fakat O'nu görememiş

kimselerden de bahsedilir. Bu kimseler sahâbe içerisinde değerlendirilmezler. Onlar için “muhadram” tâbiri kullanılmaktadır. Allâh Azze ve Celle, Muhammed Aleyhisselâm’ı elçi olarak seçtiği gibi, O’nun sahabilerini de özel olarak seçmiştir. Sahâbe, Kur’ân-ı Kerim’in mesajını taşıyacak ilk nesil olarak, İslâm davası için özel yetiştirilmiştir. Onlar, Kur’ân-ı Kerim’in birçok ayeti kerimesinde övülmüş ve Rabbimizin rızasına mazhar olmuşlardır. Onlar, bizler için örnek kılınmış öncül nesildir. Onlar, önden gidenlerdir. Allâh Azze ve Celle onların izinden gidebilmeyi bizlere nasip eylesin. Allâhumme amin.

Sahâbelerin Sayısı:

Sahâbelerin sayısı hakkında net bir şey söylenmemiştir. Onlar hakkında yazılan kitaplarda sayıları farklılık göstermiştir. Bu sayı farklılığı, sahâbenin hayatlarını araştıran âlimlerimizin her birinin aynı bilgiye ulaşma imkânına sahip olmamasından kaynaklanabilir. Bu alanda verilmiş olan en hacimli eserin, İbn Hacer el-Askalanî Rahimehullah’a ait olduğu söylenmiştir. İmamımız “el-İsâbe” adlı eserinde; sahabinin biyografisine değinmiştir.

Sahâbenin İleri Gelenleri:

Sahabilerimiz, bizler için ayırımın yapamayacağımız kadar değerlidir. Hepsini çok sever ve hayırla yâd ederiz. Onlardan fazilet ve takva yönünden öne çıkmış olan sahabilerimiz bulunmaktadır. Ehl-i Sünnet ve’l Cemaat’e göre; önce Ebu Bekir sonra Ömer sonra Osman ve sonra Ali radîyallâhu anhum Peygamberimiz Aleyhisselâm’dan sonra bu ümmetin en hayırlılarıdır. Muhakkak ki onlar, bu üstünlüklerini,

Allâh Subhânehu ve Teâla’ya karşı olan samimiyetlerinden kazanmışlardır. Rabbimiz de onları Rasulünden sonra bu ümmetin en hayırlı kişileri kılmıştır. Şimdi râşid halifelerimizin hayatlarından kısaca bahsedelim:

Ebu Bekir Radîyallâhu Anhu:

Ebu Bekir radîyallâhu anhu, Peygamberimiz Aleyhisselâm’ın vefatından sonra ilk râşid halife olma şerefini elde etmiştir. Kendisi, Kureyş içerisinde Teymoğulları’na mensubtur. Ebu Bekir radîyallâhu anhu, ahlâki meziyetleriyle nam salmış, sadık kişiliğinden ötürü “sıddık” ünvanına sahib olmuştur. Peygamberimiz, sağlığında en çok Ebu Bekir radîyallâhu anhu’yla beraber hareket etmiş, onu kendine en yakın dost edinmiştir. Müslümanlar, Mekte’den Medine’ye hicret ederken, Peygamberimiz sallallâhu aleyhi ve sellem, Ebu Bekir radîyallâhu anhu’yla beraber hicret etmiştir. Hicret esnasında müşriklerin tehlikelerinden sakınmak için, Sevr Dağı’nda ki mağaraya beraber sığınmışlardır. Ebu Bekir radîyallâhu anhu orada; “ikinin ikincisi” olarak, Rabbimiz (c.c) tarafından anılmıştır.

Nebimiz Aleyhisselâm, kendinden sonra ümmetin işleri için, hep Ebu Bekir radîyallâhu anhu’yu görevli tayin ederdi. Peygamberimiz Aleyhisselâm, vefatına yakın son günlerinde cemaatle namaz kılamadığı, dolayısıyla insânlara namaz kıldırmadığı zaman, Ebu Bekir radîyallâhu anhu’yu imam tayin etmiştir. Ebu Bekir radîyallâhu anhu Peygamberimizin vefatından sonra da, ilk halife olarak devlet imamlığına seçilmiştir. Hicrî 632-634 tarihleri arasında halifelik yapan Ebu Bekir radî-

yallâhu anhu, görevi üzereyken altmış üç yaşında vefat etmiştir. Geride bırakmış olduğu sevgisi ve örneği ise, dünya var olduğu sürece Müslümanlar tarafından devam ettirilecektir. Ebu Bekir radîyallâhu anhu, sağlığında yalnız bırakmadığı arkadaşını, kabirde de yalnız bırakmış ve O'nunla aynı yere defnedilmiştir. Allâh Azze ve Celle, ondan razı olsun. Allâhumme âmin.

Ömer Radîyallâhu Anhu:

Ömer Radîyallâhu anhu, Ebu Bekir radîyallâhu anhu'dan sonra ikinci râşid halife olma şerefine nâil olmuştur. Kureyş içerisinde, Adiyogulları'na mensubtur. Ömer radîyallâhu anhu, kişilik olarak adaleti gözeten, dürüst, birazda sert bir mizaca sahipti. Müslümanlar, onun varlığıyla dahi kendilerini güvende hissedebiliyorlardı. Halifelik dönemi süresince her şeyiyle birlikte sadece İslâm'a teslim olmuş ve Müslümanlara kendini feda etmiştir. Ümmet aç iken, o kendisini doyurmakla meşgul olmamış, tebâsı altında bulunan aç bir aileye sırtında un çuvalı taşımıştır. Rabbine karşı hep tevazu içerisinde olmuştur. Sert duruşu içerisinde böylesine iyimser oluşu, onu ayrı bir şahsiyet sahibi kılıyordu.

Peygamberimiz Aleyhisselâm, İslâm'ın ve Müslümanların güç bulması için iki kişinin hidayet bulması adına Allâhu Teâla'ya dua ediyordu. Birincisi Amr bin Hişam (Ebu Cehil) ikincisi ise onun yeğeni olan Ömer bin Hattab idi. Allâh Azze ve Celle, bu iki kişiden Ömer radîyallâhu anhu'ya hidayet etmiş, Rasulünü onunla desteklemiştir. Peygamberimiz sallallâhu aleyhi ve sellem, Ömer radîyallâhu anhu'yu çok sever

onunla güç bulurdu. Ömer radîyallâhu anhu zamanında çok büyük fetihler gerçekleşmiştir. Vâdedilen Kisra'nın ve Kayser'in sarayları Müslümanlara açılmıştır. Allâh korkusu kendisini kuşatmış olan Ömer radîyallâhu anhu, fetihlerin gerçekleşmesiyle böbürlenmemiş, aksine insânların bu rahatlıktan dolayı dinden uzaklaşmasından korkmuştur. Müslümanlar onu fitnenin kapısı olarak addetmişlerdi. Onun zamanında hiçbir münafık, hiçbir mücrim, İslâm'a karşı bir başkaldırı yapamıyorlardı. Ancak bir gün, namaz esnasında Ebu Lü'lü adında ki hain bir Farisî, Ömer radîyallâhu anhu'ya suikast düzenlemişti. Zalimce uzanan hançeriyle, adalet timsali olan Ömer radîyallâhu'yu ağır yaralamıştı. Hicrî 634-644 tarihleri arasında halifelik yapan Ömer radîyallâhu anhu, görevi üzereyken almış olduğu ağır yaradan dolayı, altmış üç yaşında şehid olmuştur. Geride bırakmış olduğu örneğiyle, birçok yarayı sarmaya devam etmektedir. Sağlığında hiç ayrı düşmediği arkadaşlarından kabirde de ayrılmamış ve Allâh Rasulü ile Ebu Bekir radîyallâhu anhu'yla aynı yere defnedilmiştir. Allâh ondan razı olsun. Âmin.

Osman Radîyallâhu Anhu:

Osman radîyallâhu anhu, Ömer radîyallâhu'nun vefatından sonra üçüncü râşid halife olma şerefine ulaşmıştır. Kureyş içerisinde, Ümeyyeoğulları'na mensubtur. Osman radîyallâhu anhu, kişilik olarak hayâsı ve cömertliğiyle bilinir. Ayrıca o, maddi durumu güçlü bir insândı. Osman radîyallâhu anhu, Allâh'ın kendisine bahşetmiş olduğu nimetleri, sürekli Müslümanlarla paylaşmış, malıyla İslâm'a çok defa hizmet

etmiştir. O, Rasûlullâh Aleyhisselâm'ın mutluluğuyla mutlu olurdu. Birçok defa İslâm ordusunu techizatlandırmış ve Müslümanların su ihtiyacını gidermek için birçok kuyu satın almıştır.

Osman radîyallâhu anhu, aynı zamanda Peygamberimize iki kızı tarafından damat olmuştur. Bu sebeple ona, "iki nur sahibi" manasına gelen "Zinnureyn" lakabı verilmiştir. Osman radîyallâhu anhu öyle yüksek hayâya sahipti ki, Peygamberimizle tokalaşmış olduğu eliyle kendini yıkamaya dahi utanırdı. Rasûlullâh Aleyhisselâm'a olan sevgisi, Peygamberimiz yanında yokken dahi O'na saygı duymaya itiyordu. Osman radîyallâhu anhu, hali ve tavriyla insânları mest eden ahlâk timsaliydi. İnsânlar, onun yanındayken hal ve hareketlerine dikkat etme gereksinimi hissediyorlardı. Peygamberimiz Aleyhisselâm dahi, onun yanında çok daha dikkatli hareket ediyordu. O, gerçekten çok iyi bir dost, güzel bir örnekti. Osman radîyallâhu anhu hicrî 644-656 tarihleri arasında halifelik yapmış ve kendisine asi gelen bir grup bağıy tarafından evinde şehid edilmiştir. Saldırıya uğradığı vakit Kur'ân-ı Kerim okumaktaydı. Kur'ân'a hizmet üzereyken alemlerin Rabbi olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya kavuşmuştur. Kendisi Kur'ân-ı Kerim'in yetiştirdiği numine-i imtisâl olarak, bizlere örnek olmaya devam etmektedir. Allâh ondan razı olsun. Âmin.

Ali Radîyallâhu Anhu:

Ali radîyallâhu anhu, Osman radîyallâhu anhu'dan sonra dördüncü râşid halife olma şerefini elde etmiştir. Kureyş içerisinde Haşim Oğulları'na mensub olmakla beraber, Peygambe-

rimiz Aleyhisselâm'ın amcaoğlu olmaktadır. Aynı zamanda Nebimiz sallallâhu aleyhi ve sellem, amcası Ebu Talib'in maddi durumu kötü olduğu için, küçük yaşta Ali radîyallâhu anhu'nun bakımı üstlenmiştir. Böylece Ali radîyallâhu anhu, Peygamberimizin yanında büyümüştür. Peygamberimiz Aleyhisselâm, küçüklüğünden beri tanıdığı ve güvendiği amcaoğlu Ali radîyallâhu anhu'yu, büyüdüğünde kızı Fâtıma radîyallâhu anha'yla evlendirmiştir. Peygamberimiz Aleyhisselâm, bu evlilikten Hasan ve Hüseyin başta olmak üzere Muhsin, Zeynep ve Ümmü Külsüm adlarında torun sahibi olmuştur. Ali radîyallâhu anhu bu vesileyle soy ve şeref bakımından Peygamberimize en yakın kişi olmuştur.

Ali radîyallâhu anhu, kişilik olarak cesur, kendinden emin, son derece zeki ve çok güçlü birisiydi. Onun bu özellikleri Müslümanlara güven duygusunu, İslâm düşmanlarına ise, korkuyu tattırırdı. Ali radîyallâhu anhu, Bedir, Uhud, Hendek ve Hayber başta olmak üzere hemen hemen bütün gazvelere ve serriyelere katılmıştır. Ve birçok savaşta Rasûlullâh Aleyhisselâm'ın sancaktarlığını yapmıştır. Uhud günü müşrikler Nebimiz Aleyhisselâm'ın etrafını kuşatmışken, Ali radîyallâhu anhu bir yiğit olarak, hem amcaoğlunu hem de Allâh Rasülü'nü canı pahasına korumuştur. Hendek günü içeriye sızmaya çalışan düşmanları kazılan hendeklerin içine yığmıştır. Hayber'de Yahudi'lerin en güvenli kalelerini onlar için en tehlikeli yerlere dönüştürmüş, kale kapılarını kendine kalkan olarak kullanmıştır. Daha sonra cihâdını ilmî boyuta taşımış ve ince anlayışıyla ümmet için ilmin kapısı olmuştur. Allâh Subhâne-

hu ve Teâlâ'nın imtihanıdır ki, Ali radîyallâhu anhu hilafeti süresince hep fitnelerle mücadele etmiştir. O, nasibini Müslüman kardeşlerini ıslah etmeye çalışmakla almıştır. Osmân radîyallâhu anhu'nun katillerini bulamayanlar, Ali radîyallâhu anhu'yu sıkıştırıyorlardı. Hilafet makamına kendisini layık görenler, Ali radîyallâhu anhu'nun yerine geçmeye çalışıyorlardı. Bu kimseleri idare etmek bir bakıma kolaydı, ama sonradan öyle bir grup zuhur etti ki kendilerini âlim, Ali radîyallâhu anhuyu cahil(!) olarak addediyorlardı. Cahiller, ilminden faydalanmak için bu kapıyı çalmak yerine, onu kırmak için zehirli kılıç darbeleriyle vurmuşlardır. Onlar, Rasûlullâh Aleyhisselâm'ın cennetle müjdelediği Murtaza'sına, cehennemli layık görecek kadar vahşilerdi. Aynı zamanda, alınları namaz kılmaktan nasır tutacak kadar da abidlerdi. Ancak, bu onlara hiçbir fayda sağlamıyordu. Namazları onları münkerlerinden alıkoyuyordu. Çünkü onların alınlarından önce kalpleri nasır tutmuştu. Onlar, kendilerini dinlerinde samimi sanan, aslı itibarıyla da dinlerinde aşırıya giden "Harici"lerdi. Ali radîyallâhu anhu, onlar hakkında kendisine yöneltilen; "onlar kâfir midir?" sorusuna; "hayır! Onlar dinlerinde aşırıya gitmiş Müslüman kardeşlerimizdir" diyecek kadar itidalli birisiydi. Ali radîyallâhu anhu, hicrî 656-651 tarihleri arasında halifelik yapmış ve halifeliğinin son senesinde haricilerin sinsi kılıç darbesinden ağır yaralanmış ve bir müddet sonra da şehid olmuştur. Geride okudukça kendisinden faydalanacağımız örnek bir hayat bırakmıştır. Allâh'ü Teâlâ bu kimselerden razı olmuştur. Bizde onlardan razı olduk.

Sahâbenin Özelliği ve Örnekliliği:

Sahabilerimiz, Allâh Subhânehu ve Teâlâ tarafından özel seçilmiş insânlardır. Onlar, Kur'ân-ı Kerim'in ilk inşa etmiş olduğu nesil olarak, akideleleri, amelleri ve ahlâklarıyla, İslâm'ı bir bütün olarak yaşamaktaydılar. Hayatlarını tamamen İslâm'a adanmışlar, dünya dârını bir misafirhane olarak görmüşlerdir. Onlar, sabaha ulaştıklarında akşama çıkmayacaklarını düşünüp, akşama ulaştıklarında ise sabaha varamayacaklarını hesap edecek kadar da zühd sahibi kimselerdi. Onlar, bu halleriyle Kur'ân-ı Kerim'in ilk nesli olmuşlardır. Şimdi derseniz, Kur'ân-ı Kerim'in üç temel öğretisi üzerinden, sahâbelerimizin özelliklerine bakalım.

Akidelerinde Sahâbe:

Allâh Azze ve Celle, Kur'ân-ı Kerim'de tevhîd akidesini emretmiştir. Tevhîd; "Allâh Subhânehu ve Teâlâ'yı birlemek" demektir. Âdem Aleyhisselâm'dan, Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'e kadar bütün peygamberlerin ortak çağrısı tevhîd olmuştur.

Tevhîdin zıttı şirkir. Şirk ise; "Allâh'ın bir vasfını, başkalarına vererek O'na (c.c), ortak koştur" demektir. Yeryüzü kurulduğu günden beri, tevhîd ve şirk arasındaki mücadeleye ev sahipliği yapmaktadır. Bu mücadeleye örnek verilebilecek en güzel misal ise, Ashâb-ı Kirâm'ın radîyallâhu anhum mücadelesidir. Onlardan sadece Bilal radîyallâhu'nun tevhid direnişini örnek vererek, konumuzu açıklamaya çalışalım, inşallâh.

Bilal radîyallâhu anhu, İslâm'ı ilk kabul eden kimselerdendir. Kendisi, Habeşli siyahî bir köle olup, Kureyş soylarından birine mensub değildir. Ailesi Mekke'ye sonradan gelmiştir. Toplumun mustazaflarındandır. Soy olarak arkasında güçlü bir kabile yoktu; ama Mekke'nin en soylularına, tevhîdi haykırarak kadar Alemlerin Rabbi tarafından destekleniyordu. Bilal radîyallâhu anhu, Umeyye bin Halef'in köleliğini yapmaktaydı. Umeyye bin Halef, Mekke'nin ileri gelenlerindendi. Kendisi, Nebimiz Aleyhisselâm'ın, tevhîd çağrısından sonra büyük bir İslâm düşmanı olmuştur. Nebimiz Aleyhisselâm'a güç yetiremediği için, hıncını kölesi Bilal radîyallâhu anhu'dan çıkarmaktaydı. Bilal radîyallâhu anhu'ya eza ederek, zimnen bütün Müslümanları tehdit etmek istiyordu.

Dininden döndürmek için, Bilal radîyallâhu anhu'yu günün en sıcak saatlerinde kızgın kumlara yatırıyor, göğsüne büyük kaya parçaları basıyor ve tevhîdi inkâr etmesini istiyordu. Bilal radî-

yallâhu anhu ise Rabbini'nin azâmeti yanında Umeyye'yi gözünde küçük görüyor ve diliyle; “*ehâd, ehâd*” yani “*birdir bir*” diye haykırıyordu. Umeyye hiçbir şekilde umduğunu alamıyordu. Her gün bir kölenin karşısında yenik düşüyordu. Ve bir gün Allâh Azze ve Celle'nin yardımı Bilal radîyallâhu anhu'ya ulaştı. Cömertliğiyle bilinen Ebu Bekir radîyallâhu anhu, Bilal radîyallâhu anhu'yu Umeyye'den satın almış ve onu azat etmişti. Bilal radîyallâhu anhu bu tevhîdi mücadelesinde galib gelmişti. Hem sabrederek nefesine karşı galib gelmiş, hem de kendisine eziyet eden bu vahşi adama karşı galib gelmişti. Allâh'u Teâlâ, bu mücadelenin sonucu olarak, Bedir günü Bilal radîyallâhu anhu'ya, Umeyye'nin öldürüldüğünü göstermiştir. Alemlerin Rabbi muhakkak sabredenlerle beraberdir. Rabbim bizleri de akidelerinde samimi olanlardan eylesin. Allâhumme âmin.

Amellerinde Sahâbe:

Ameller, Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın bizler için Kur'ân-ı Kerim'de

emrettiği ya da nehyettiği şeylerdir. Bu emirler ve nehiyeler, bazen farz ve haramı, bazen de mendub ve mekruh ifade etmektedirler. Sahabilerimiz, Rasullullâh Aleyhisselâm'ı bizzat gören kimseler olarak, Allâh Rasulü'nün anlattıklarını çok iyi dinliyor, yaptıklarını çok iyi takip edebiliyorlardı. Allâh Rasulü ne yapıyorsa onlar da yapıyor, neyden uzak duruyorsa onlarda uzak duruyorlardı. Böylece, tevhîd üzere ihlâslı bir şekilde, bidatin her türlüşünden uzak durarak amel ediyorlardı. İbâdetlerini takva ve huşuyla süslüyorlardı. O sahabilerimizden sadece birisine örnek vererek konumuzu izah etmeye çalışalım, inşallâh.

Abbad bin Bişr radîyallâhu anhu, ibâdete çok düşkün, cihad ehli ve Peygamberimiz Aleyhisselâm'a hizmet etmeyi çok seven bir sahabiydi. Bir gün Nebimiz Aleyhisselâm ile sefere katılmıştı. Rasûlullâh Aleyhisselâm sefer dönüşünde, ordusunu dinlendirmek için uygun bir yerde konaklama kararı almıştı. Orada insânların güvenliğini sağlaması adına, iki tane gönüllü murabıt seçilecekti. Peygamberimiz Aleyhisselâm sahâbesine sordu; *"bu gece bizim için kim nöbet tutmak ister?"* Çok zaman geçmeden iki ses duyuldu; *"biz tutarız ya Rasullullah!"* dediler. Bu seslerin sahipleri; Ammar bin Yasir ile Abbad bin Bişr'di (radîyallâhu anhumâ). Nebimiz Aleyhisselâm; *"öyleyse vadinin ağzında bekleyin ve etrafa göz kulak olun"* buyurdu. Böylece iki kahraman nöbet yerlerine doğru gittiler. Abbad radîyallâhu anhu, Ammar radîyallâhu anhu'ya sordu; *"gecenin başında mı beklemek istersin, yoksa sonunda mı?"* Ammar radîyallâhu anhu'da başında beklemeyi kabul etti. Nöbete

durdu. Fakat çok yorgun olduğu için uyuya kaldı. Abbad radîyallâhu anhu'da vaktini namaz kılmakla değerlendirmek istedi ve namaza durdu. Bu sırada müşriklerden biri onları gördü. Abbad radîyallâhu anhu'yu namaz kılmak için gördüğü için bunu çok iyi bir fırsat olarak düşündü. Hemen yayına bir ok alıp, Abbad radîyallâhu anhu'ya fırlattı. Ok, Abbad radîyallâhu anhu'ya saplandı. Huşu içerisinde olan Abbad radîyallâhu anhu, hiç istifini bozmadı. Namazına devam etti. Sonra birkaç ok darbesi daha geldi. Dayanmakta iyice zorlanan Abbad radîyallâhu anhu namazını tamamlayıp, Ammar radîyallâhu anhu'nun yanına gitti. Onu böyle kanlar içinde gören Ammar radîyallâhu anhu; *"ne için beni ilk ok darbesinde uyandırmadın?"* diye sordu. Bunun üzerine Abbad radîyallâhu anhu; *"Ben namazda uzun bir sureye başlamıştım. Sureyi bitirmedikçe kesmek istememişim. Ama oklar ard ard gelince, vadiyi koruyamayacağız korkusundan artık dayanamadım"* dedi. O sırada ise müşrikler çoktan kaçmıştı.

İşte onlar, ibâdetlerini Allâh Subhânehu ve Teâlâ ile buluşmak olarak görüyorlardı. Onlar için zaman, sadece ibâdet edilsin diye akıyordu. İbâdeti hayat yapan sahâbemize selâm olsun.

Ahlâkında Sahâbe:

Ahlâk, Allâh subhânehu ve Teâlânın Kur'ân-ı Kerim'de emrettiği önemli bir unsurdur. Müslüman bir kişinin kimliğini oluşturan, tamamlayıcı bir kavramdır. Güzel ahlâk, Müslüman'ın akidesini ve ibâdetlerini taçlandıran ziynettir. Kul, şirkten beri olarak, amelleri az da olsa, güzel ahlâk üzere kaldığı sürece,

Rabbinin cennetine kabul edilebilir. Nebimiz aleyhisselâm'ı azim ahlâk üzere gören sahabilerimiz de üstün ahlâka sahipti. Yine o sahabilerimizden bir tanesini örnek vererek konumuzu izah edelim, inşallâh.

Nebimiz aleyhisselâm, bir gün ashâbıyla otururken; "birazdan yanınıza cennetliklerden bir adam gelecek, onu görmek ister misiniz?" Buyurdu. Çok geçmeden, yeni abdest aldığı için sakallarından su damlayan bir adam geldi. Ertesi gün, Peygamberimiz aleyhisselâm aynı şeyleri buyurdu. Ve ensardan olan o adam yine aynı şekilde geldi. Bu olay üçüncü günde tekrar edince, sahâbe meraklanmaya başladılar. Acaba bu adam ne yapıyor da Allâh Azze ve Celle onu cennetle müjdeledi diye düşündüler. İşte bu merakını gidermek isteyen sahabilerden birisi, Abdullah bin Amr radîyallâhu anhumâ idi. Abdullah radîyallâhu anhu, cennetle müjdelenen bu adamın ne yaptığını görmek için, ensarî olan bu adamın evinde üç gün misafir oldu. Üç gün geçmesine rağmen baktı ki bu adam diğer insânlardan farklı bir amele sahip değildi. Geceleri uzun uzun ibâdet etmiyor, sadece zaman zaman uyanıp biraz zikrediyordu. Abdullah radîyallâhu anhu, sonunda dayanamayıp, Rasûlullâh aleyhisselâm'ın onun hakkında buyurdıklarını söyledi. Kendisinde farklı bir amel görmediğini, acaba Rasûlullâh aleyhisselâm'ın bunu ne için öyle söylediğini sordu. Ensardan olan o adam ise; "bende gördüğünden başkası yoktur. Ancak ben hiçbir Müslüman'a karşı kalbimde kin tutmam ve Allâh'ın vermiş olduğu nimetten dolayı kimseye hased etmem" dedi. Bunun üzerine Abdullah radîyallâhu anhu'da; "işte seni o

dereceye ulaştıran bu halindir" diyerek onun bu durumunu anlamış oldu.

Görüldüğü üzere amelleri az da olsa, sahâbe güzel ahlâk üzereydi. Onlar, Rasûlullâh aleyhisselâm'ın diliyle müjdeleniyorlardı. Rabbimizden bizleri de, onlar gibi güzel ahlâklı olanlardan kılmasını dileriz. Allâhumme amin.

Son:

Yazımızın sonunda belirtmek isteriz ki, sahâbemiz bizler için çok önemli bir yere sahiptirler. Çünkü onların hayatı bizler için en güzel örneği teşkil etmektedir. İslâm'a en büyük hizmeti onlar yapmıştır. Onların hayatlarını anlatmakta bizler için dine hizmet etmektir. Kur'ân ve Sünnet, bizlere sahâbelerimiz eliyle rivayet edilmektedir. Öyleyse onları tanımak bizim için kaçınılmazdır. Bu yazımızda biz de, Kur'ân-ı Kerim'in ilk nesli olarak sahâbelerimizi tanıtmak istedik. Böylece hayatlarımızda onlara dair örnekler bulunabilsin. Muradımız yerini bulduysa ne mutlu bizlere. Asrı saadetin izlerinin silinmiş olduğu şu zamanda saadeti bulmanız dileğiyle; selâmetle kalın, hoşçakalın.

İRŞAD VAKTI

KUR'ÂN EHLİNİN EDEBLERİ

Ali Eren

El-Mütekellim olan, eşi ve benzeri olmayan Allâh Azze ve Celle'nin adıyla...

Allâh'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selâm olsun.

Rabbimiz Allâh Azze ve Celle'ye şükürler olsun ki bizleri, siz değerli okuyucularımızla, bir sayımızda daha bir araya getirdi. Hem de şerefliğin şerefli, izzetlilerin izzetlisi, hayırlıların hayırlısı bir konu ile... Rabbimizin izni ile, aile ve çocuk temalı dergimizin ikinci sayısında kaleme aldığımız konu, Ku'rân-ı Kerîm'dir. Bu sayımızda, Rabbimizin kelâmı olan Kur'ân-ı Kerîm'den, çeşitli yönleriyle bahsetmeye çalıştık. Okumuş olduğunuz bu yazımızda bahsedecek olduğumuz konu ise, Kur'ân Ehlinin Edebleridir. Gayret bizden, yardım ve başarı Allâh'ü Teâla'dandır.

Konumuza mühim bir hatırlatma yaparak başlamak istiyoruz. Her bir Müslüman, Kur'ân-ı Kerîm talebesidir ve belirli aralıklarla O'nu okumalıdır.

Ancak bilinmesi gereken daha öncelikli bir mesele vardır. O da Kur'ân-ı Kerîm ile hemhâl olmadan evvel, O'na yakînî bir şekilde îmân etmektir. Îmân edilmesi gereken altı ana esas vardır. Kitaplara îmân da onlardan birisidir. Bu sebeple bizler, Kur'ân-ı Kerîm'e karşı güçlü bir îmân beslemek zorundayız. Böyle olmadığı taktirde okuduğumuz Kur'ân, boğazlarımızdan aşağı inmeyecektir ve bizlere fayda sağlamayacaktır. Eğer bizler, Kur'ân-ı Kerîm'i elimize almadan evvel, îmân şuuruna vâkıf olabilirsek, sahâbemizin izini takip etmiş olacağız. Bununla alakalı olarak Huzeyfe Radîyallâhu Anhu şöyle buyurmuştur:

“Biz (Ashâb) öyle bir topluluğuz ki, bize Kur'ân verilmeden evvel îmân verildi. Siz de gerçekten öyle bir topluluksunuz ki, size îmân verilmeden evvel Kur'ân verildi.” [Beyhaki]

Bir şey, şüphe üzerine değil, yakîn üzerine bina olunur. Öyleyse, öncelikli olarak Kur'ân-ı Kerîm'e, yakînî bir îmân

söz konusudur. Kur'ân-ı Kerîm'e karşı edindiğimiz î mân şuurunun ardından, O'nunla hemhâl olacağımız vakit, bazı edeplere de riâyet etmemiz gerekecektir. O'nun, (maddi-manevi) bereketlerine hâiz olabilmemizin yolu ancak budur. Unutulmamalıdır ki, İslâm'ın şîârlarına karşı edebli olmak, onlardan bereketlenmemize vesiledir. İşte bizler de Kur'ân-ı Kerîm'e karşı takınmamız gereken birtakım edepleri, maddeler hâlinde, sizler için sıraladık. Rabbimizden dileğimiz; yazımızı faydalı ve bereketli kılmasıdır, Allâhumme âmin.

Kur'ân-ı Kerîm'in Tanımı

Yazımızın ana konusu 'Kur'ân Ehlinin Edepleri' olması hasebiyle, bu terkihi açıklamamız icab etmektedir. Açıklamaya öncelikle, Kur'ân-ı Kerîm ile başlamak istiyoruz:

Kur'ân-ı Kerîm'in tanımına Usûl-i Fıkıh ve Usûl-i Tefsir eserlerinde rast gelmekteyiz. Bu eserlerde Kur'ân'ın tanımı şöyle geçmektedir: "Yüce Allâh tarafından, Rasûlullâh aleyhisselâm'a peyder pey, Arapça bir lafızla inzal olunan, nesilsen nesile tevâtür yoluyla nakledilen, mushaflarda yazılı, tilâveyle ibâdet olunan, Rabbimizin mu'ciz kelâmıdır."

Bizler, Kur'ân-ı Kerîm için ne kadar tanım ortaya koysak da kelimelerimiz nâkis kalacaktır. Bu vesileyle sizleri, Rasûlullâh aleyhisselâm'ın yaptığı Kur'ân-ı Kerîm tanımıyla baş başa bırakıyoruz: Hâris el-A'ver naklediyor: Ali Radîyallâhu Anhu şöyle buyurdu: Ben, Rasûlullâh aleyhisselâm'ı şöyle derken işittim: **"Sizden önce olan ve sizden sonra olacak olan şeylerin haberi ve aranızdaki şeylerin hükmü ondadır. (Hakla bâtılı, güzelle çirkin, iyi ile kötüyü) çok iyi ayırt edici söz O'dur. O, hezl (şaka) değildir. O, öyle bir kitaptır ki, O'nu zorbalıkla terk edenin Allâh belini kırar; kim doğruyu O'ndan başkasında ararsa, Allâh onu saptırır. O'dur, Allâh'ın sapaşğlam ipi. O'dur, çok büyük hikmetli nasihat. O'dur, dosdoğru yol. Hevâların, arzuların kendisiyle sapmayacağı (söz) O'dur. Dillerin kendisiyle birbirine dolanmayacağı kitap odur. Âlimler O'na doymazlar. Çok müracaat etme sebebiyle eskimez. Acâyiplikleri tükenmez. O, öyle bir kitaptır ki, cinler onu diledikleri vakit, sonunda; 'şüphe yok ki biz, doğruya götüren şaşırtıcı bir kitap işittik ve O'na inandık' dediler. O'nunla konuşan ve hükmeden doğru söyler. O'nunla amel eden sevap alır... Kim, O'nunla hükmederse, adâletle hükmetmiş olur. Kim, O'na çağırırsa, dosdoğru yola çağırılmış olur."** [Tirmizi; Ahmed]

Kur'ân-ı Kerîm için birçok tanım yapılabilir. O'nun hakkında konuşmak istesek, sayfalarımız tükenecek, mürekkebimiz kuruyacaktır. Bu sebeple, az sözle çok şey anlatan cevâmiu'l kelîm olan Rasûlullâh aleyhisselâm'ın, hikmet dolu tanımıyla yetinmek istiyoruz. Rabbim faydalı kılsın.

Edeb Nedir?

Şimdi de “*edeb*” kelimesinden kısaca bahsedelim:

Edeb; “*İslâm’a uygun davranma, incelik, terbiye, usluluk, hayâ*” gibi mânâlara gelir. Arap dilinde yer alan ‘*edeb*’ kelimesinin çoğulu ise ‘*âdâb*’tır. Âdâb ilmi, İslâmi ilimlerde hususi bir daldır. Bu ilim dalı; neyi, nerede, kime karşı, nasıl yapılması gerektiğini, öğretir. Örneğin, yatmak mubahtır. Ancak hürmeti gerektirecek bir ortamda yatmak edebe aykırıdır. Yatmanın edebine vâkîf olan birisi daha doğru hareket edecektir. İşte bu şekilde âdâb ilmi; neyin, nerede, nasıl yapılması gerektiğini, bize öğretmektedir.

Kur’ân Ehlinin Edepleri:

Kur’ân-ı Kerîm’den ve edeb kavramından kısaca bahsettikten sonra, artık Kur’ân ile hemhâl olacak kişilerin takınması gereken edepi, maddeler hâlinde inceleyebiliriz:

1. Kur’ân-ı Kerîm ile Hemhâl Olunmalıdır.

Öncelikli olarak deriz ki: Kur’ân-ı Kerîm okuma hususunda bir şuura vakîf olmamız gerekir. Kur’ân’dan belirli virdler edinmek müstehaptır. İhlaslı olduğumuz taktirde yapacağımız kıraatler, bizler için tamamen hayırdır. Çünkü Kur’ân-ı Kerîm, Rabbimizin kelâmıdır. O’nunla muhatap olan kişi, âdeta Rabbiyle buluşur. Ne özel bir buluşma!

Rasûlullâh aleyhisselâm şöyle buyurmuştur:

“Gıpta ancak iki şeyde (mübah) olur: Bir adam ki, Allâh Azze ve Celle

ona Kur’ân verir de Kur’ân ile geceleri ve gündüzleri kâim olur (O’nu okur, okutur ve onunla amel eder.)” [Ahmed; Buhari; Müslim] Not: Gıpta edilecek iki şeyden diğeri, konumuzla alâkası olmadığı için zikretmedik.

Yukarıdaki hadis-i şeriften şunu anlayabiliriz: İslâm’da haset etmek caiz değildir. Ancak Kur’ân ile çokça zaman geçiren kişiye gıpta edinilebilir. Gıpta, nefsimizin (hayır üzere) hareketlenmesi için bir sebeptir. Bu nedenle hadis-i şerif, bizleri çokça Kur’ân-ı Kerîm okumaya teşvik etmektedir.

2. Kur’ân-ı Kerîm Ne Kadar Zamanda Hatmedilmelidir?

Kuşkusuz, “Kur’ân-ı Kerîm’i şu kadar zamanda hatmetmeliyiz!” dememiz mümkün değildir. Çünkü hatim için tahsis edilmiş belli bir zaman dilimi yoktur. Bu konuyla ilgili Rasûlullâh aleyhisselâm’dan ve Ashâb’dan gelen birçok rivâyet vardır. Ve rivâyetlerde, Kur’ân’ın hatmedilmesi gereken süre, değişiklik arz etmektedir. Örneğin bir hadiste Rasûlullâh aleyhisselâm; **“Kur’ân’ı üç günden az zamanda okuyan fıkhetmez (O’nu anlamaz,)”** [Ebu Dâvud; Tirmizi] buyurmuştur. Başka bir hadis-i şerife baktığımızda ise bu durumun değiştiğini görmekteyiz. Bir gün Abdullah bin Amr Radîyallâhu Anhu, Nebî aleyhisselâm’a sorar: **“Kur’ân kaç günde okunur?” O (aleyhisselâm): “Kırk günde”** diye cevap verir. [Ebu Dâvud; Tirmizi]

Hasan bin Ziyâd, İmam Ebu Hanife rahmetullahi aleyh’den şöyle nakleder:

“Kim, Kur’ân’ı bir senede iki defa okursa hakkını edâ etmiş olur.”

Farklı rakamlardan bahseden, başka rivâyetler de bulunmaktadır. Bu rivâyetleri göz önünde bulundurduğumuzda şu kaniya varabilmekteyiz: Kur'ân-ı Kerîm'i hatmetme süresi kişiye göre değişiklik göstermektedir. Yükümlülükler, kişinin gücüne göredir. İmam Nevevî rahimehullah el-Ezkâr'da der ki: *"Bu hususta tercih edilen görüş; bunun, kişilerin hâllerine göre değişeceğidir."*

3. Kur'ân-ı Kerîm Ezberini Unutmamak Gerekir.

Kur'ân-ı Kerîm'i ezberlemiş birinin, bir daha unutmaması gerekir. Rasûlullâh aleyhisselâm, bundan sakındırarak şöyle buyurmaktadır:

"Ümmetimin günahları bana arz edildi; bir adama verilip sonra unuttuğu Kur'ân sûresinden veya âyetinden daha büyük günah görmedim" [Ebu Dâvud; Tirmizi]

Hadis-i şeriften, *"En büyük günah, ezberlenen Kur'ân'ın unutulmasıdır"* diye bir mânâ çıkartılmamalıdır. Burada Rasûlullâh aleyhisselâm, ezberi unutmanın kerahetine vurgu yapmıştır. Bu durumdan ümmetini sakındırmıştır.

4. Kur'ân-ı Kerîm'i Okumak İçin Abdest Almak Müstehabtır.

Rabbimizin yüce kelâmı, Kur'ân-ı Kerîm'i okumadan önce güzelce abdest almamız müstehabtır. Ayrıca bunu yapmamız, Kur'ân'a olan hürmetimizi de ortaya koyacağından, çok güzel bir davranıştır. Nitekim Nebimiz aleyhisselâm şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz ki ben, abdestsiz olarak Allâh'ı zikretmeyi çirkin buldum." [Ahmed; Ebu Dâvud]

Bununla berâber, Kur'ân'ı abdestsiz okumak haram değildir. Âişe validemiz şöyle buyurmuştur: **"Rasûlullâh aleyhisselâm, Allâh'ı her hâlinde zikrederdi."** [Buhâri; Müslim]

Fıkıh kitaplarında, abdestsiz bir şekilde, -mushaf'a dokunmamak kaydıyla- kiraât yapılabileceği geçmektedir. Ancak abdestli olarak kiraât yapmamız edebtendir. Rasûlullâh aleyhisselâm; **"Abdestini ancak Mü'min kişi korur"** [İbni Mâce] buyurmuştur. Bundan dolayı, Kur'ân'ı abdestsiz okumak bir yana, günlük yaşantımızda dahi abdestli olmaya dikkat etmeliyiz.

5. Hürmet ve Temizlik İçin Misvak Kullanmak Güzeldir.

Kuşku yok ki misvak kullanmak, Rasûlullâh aleyhisselâm'ın, ümmeti için bırakmış olduğu çok önemli bir sünnettir. Misvak kullanarak Rasûlullâh aleyhisselâma hürmet etmiş olmakla birlikte, ağız sağlığımıza da bakmış oluruz. Kur'ân okumalarımızda da bu sünneti ihya ederek ecre nâil olabiliriz. İbni Mâce, Ali radîyallâhu anhu'dan şöyle rivâyet etmiştir:

“Şüphesiz ki, ağızlarınız Kur'ân için yollardır; o hâlde onları misvaklamak ile temizleyiniz.” [İbni Mâce]

Bezzâr Merfû olarak, Ali Radîyallâhu Anhu'dan şöyle rivâyet etmiştir:

“Şüphe yok ki, kul misvak kullanır ve sonra namaz kılmaya kalkarsa, melek kalkar arkasında ayakta durur, okumasını dinler ve ona yaklaşır. Nihâyet (melek) ağızını (kulun) ağızına koyar. Artık onun ağızından Kur'ân âyeti olarak ne çıkarsa, meleğin içine intikal eder. O hâlde Kur'ân için ağızlarınızı iyice temizleyin.” [Bezzâr]

Bize gelen bu haberler zararsızdır. Onlarla amel edilebilir. Bu, ecrimize ecir katacaktır. Ağızlarımız Kur'ân'ın yoludur. Bu sebeple onu misvak ile temiz tutmamız hürmeten efdâl olanıdır.

6. Kur'ân-ı Kerîm Okumadan Evvel Eûzü Çekmek Gerekir.

Kendisine hiçbir cihetten bâtilin yanaşmadığı Kur'ân'ı okumadan evvel, kovulmuş şeytandan Allâh'a sığınmamız gerekir. Şeytan, desiseleriyle bizi hayırdan alıkoymaya çalışır. Böylesi bir ibâdet esnasında onunla olmayı,

hangi Mü'min ister ki? Rabbimiz bizlere, ondan kaçınmamızı buyurmaktadır:

“Kur'ân okuyacağın zaman kovulmuş şeytandan Allâh'a sığın.” [Nahl: 16/98]

Bu âyet-i kerîme üzerine âlimlerimiz, Kur'ân tilâvetinden evvel istiâzeyi, müstehab görmüşlerdir. Yine, âlimlerimizden vâcib görenler de vardır. Yapmamız gereken, Kur'ân-ı Kerîm okumaya başlamadan evvel istiâzeli olmamızdır. Bu hem Rabbimizin bir isteği hem de Rasûlullâh aleyhisselâm'ın bir uygulamasıdır.

7. Kur'ân-ı Kerîm'i Tertil Üzere (Tane Tane) Okumak Sünnettir.

Kur'ân-ı Kerîm'in tertil ile yani tane tane okunması Rabbimiz Azze ve Celle'nin bir emridir. O (Azze ve Celle) şöyle buyurmaktadır:

“Kur'ân'ı tertil ile/tane tane oku.” [Müzzemmil: 73/4]

Yine Ümmü Seleme Radîyallâhu Anhâ, Nebî aleyhisselâm'ın okuyuşunu **“Harf harf olan, ayrılabilen bir okuyuş”** olarak vafeder. [Ebu Dâvud; Tirmizi; Nesâi]

İmam Zerkeşi, tertili şöyle açıklar: **“Tertilin kemâli lafızlarını kalın ve harflerini birbirinden ayırarak tane tane okumak ve bir harfin bir harfe karıştırılmamasıdır.”**

Kur'ân-ı Kerîm'i, yavaş ve tane tane yani tertil üzere okumanın birçok hikmeti vardır. Bunlardan bir tanesi, O'nu anlamamız ve tefekkür etmemizdir. Hızlı kiraât yapan bir kimse, daha fazla harf okuyacağı için, belki çok ecir alabilir. Ancak Kur'ân-ı Kerîm okumamızın asıl maksadı, O'nu tefekkür etmemiz

ve hayat edinmemizdir. İşte tertil üzere okumak, bunları sağlamamıza yardımcı olacaktır.

8. Kur'ân-ı Kerîm'i Düşünerek ve Anlayarak Okumak Sünnettir.

Allâh Azze ve Celle bizlere, kıyamete kadar yetecek olan, altı yüz dört sayfadan oluşan tek bir kitap indirdi. O kitab, Kur'ân-ı Kerîm'dir. Kıyamet gününe kadar asırlar geçecek, kavimler değişecek ancak O'nun şeriatı geçerli olacaktır. Böyle özel bir yere sahip olan kutsal kitâbımızı 'oku-geç' yapmamız çok yanlıştır. O'nun iyiden iyiye kavranıp anlaşılması gerekmektedir ki, ehline fayda versin. Allâh Azze ve Celle bizlere şöyle buyurmaktadır: **“(Bu) bir mübârek kitaptır ki O'nu sana, âyetlerini tedebbür etsinler diye indirdik.”** [Sâd: 38/29]

bir âyet okursa hemen Allâh'a sığırır. Kur'ân-ı Kerîm okuyanın bunları yapması, O'nu tedebbür etmesidir.

9. Kur'ân-ı Kerîm'i Güzel ve Kalın Sesle Okumak Sünnettir.

Rasûlullâh aleyhisselâm, bizlerden, Kur'ân-ı Kerîm'i güzel bir sesle okumamızı istemiştir. O (aleyhisselâm) şöyle buyurmaktadır:

“Kur'ân'ı seslerinizle süsleyin”
[Ahmed; Ebu Dâvud]

Ancak, güzel sesle okumanın da bir usûlü vardır. Rasûlullâh aleyhisselâm

“En güzel tilâvet yapan, işittiğiniz zaman, Allâh Azze ve Celle'den korkar hâlde olduğunu zannettiğiniz kişidir”
[İbi Mâce] buyurmaktadır.

Buradaki tedebbürden maksat, Kur'ân okuyanın kalbini, okuduğunu tefekkür etmekle meşgûl etmesidir. Kişi, âyetler üzerinde düşünür, bir emir veya nehiy ayetiyle karşılaştığında derhâl itaat eder. Bu emirler veya nehiyeler, geçmişte işlediği kusurlardansa istiğfâr eder. Karşısına bir rahmet âyeti çıkarsa bununla sevinir. Tehdit içeren

Yine mûsikiye kaçan bir okuyuş tarzı hoş karşılanmamıştır. Rasûlullâh aleyhisselâm şöyle buyurmaktadır:

“Kur'ân'ı Arab'ın nağmeleri, lehçeleri ve sesleriyle okuyunuz. Yahudi, Hristiyan ve fâsıkların nağmelerinden sakınınız. Zira birtakım kavimler gelecek, şarkı ve ruhbanlık ezgileri gibi ezgilerle Kur'ân okuyacaklar, okudukları

boğazlarından geçmeyecektir; onların ve hâllerini beğenenlerin kalpleri (şu isyana) meftun (tutulmuş ve sevdalı) hâle gelmiştir.” [Taberâni; Beyhâki]

Bir de Kur’ân-ı Kerîm okunacağı zaman, kalın bir sesle okumak güzeldir. Nitekim Hâkim’in rivâyetinde, Allâh Rasûlü aleyhisselâm; “Kur’ân, tefhim ile indirildi” buyurmaktadır. Tefhimin mânâsı, erkek sesiyle okumak ve kadın sesi gibi inceltmemektir.

Anlaşılan o ki, tilâvet esnasında sesimizi güzelleştirmemiz sünnettir. Ama bunu yaparken usûlüne göre yapmamız gerekir. Aksi hâlde sünnetin dışına çıkmamız söz konusu olabilir.

10. Kur’ân-ı Kerîm Okunurken Susup Dinlemek Gerekir.

Kur’ân kıraatını dinlemek, kıraat esnasında boş lakırdıyı terk etmek, Şafilere göre sünnet, Hanefilere göre vâcibtir. Allâh Azze ve Celle şöyle buyurmaktadır:

“Kur’ân okunduğu vakit O’nu dinleyi-

niz ve susunuz. Olur ki böylece size merhamet edilir.” [A’raf: 7/204]

Genel mânâdaki hüküm, Kur’ân okuyanın dinlenmesi yönündedir. Ancak bilinmesi gereken özel bir husus var ki; Kur’ân okuyan kimse, diğerlerine eziyet vermemelidir. Başkalarının yanında yüksek sesle Kur’ân okumak, onlara eziyet verebilmektedir. Rasûlullâh aleyhisselâm, itikafta olduğu sırada, Ashâb’ı açıktan Kur’ân okur hâlde işitti. Perdeyi açtı ve şöyle buyurdu: **“Hakikaten her biriniz, Rabbine yalvarmaktadır. O hâlde kiminiz kiminize eziyet etmesin; okurken -veya namazda iken,- kiminiz kiminizden daha yüksek ses çıkarmasın.”** [Ahmed; Ebu Dâvud]

Her şeyi yerli yerine koymak, hikmetli hareket etmektir. Bizler de yapacağımız her hareketimizde hikmetli olmak istiyorsak, Rasûlullah’ı adım adım takip etmek zorundayız. Kur’ân kıraatını dinlemek sünnettir. Lâkin Kur’ân okuyanın da insânlara eziyet vermekten kaçınması gerekir. Rasûlullâh aleyhisselâm, bunu ümmetine nasihat etmiştir.

11. Hatimden Sonra Duâ Etmek Sünnettir.

Kur'ân-ı Kerîm'i hatim ettikten sonra duâda bulunmak sünnettir. Çünkü Rasûlullâh aleyhisselâm şöyle buyurmaktadır:

“Kur'ân'ı hatim edenin kabul edilecek bir duâsı vardır.” [Taberâni]

Selefimiz, hatim yapacağı vakit yakınlarını toplayarak duâlaşır. Taberâni, **“Enes Radîyallâhu Anhu Kur'ân'ı hatmettiği zaman ailesini toplar ve duâ ederdi”** buyurmuştur. Övülen selefimizin uygulaması işte böyleydi. Bizlerin de bu uygulamada bulunması, bize hayır getirecektir, inşallâh.

Kur'ân-ı Kerîm'e karşı gösterilmesi gereken edebler, yukarıdaki zikredilenlerden ibâret değildir. Elbette ki, yazmadıklarımız da vardır. Bizler, önemli görmüş olduklarımızı, siz okuyucularımıza sunmaya çalıştık. Allâh mübârek eylesin.

Kıymetli kardeşlerim!

Yaşadığımız şu zaman diliminde, İslâm'a karşı hürmetin tamamen bittiğine şahit olmaktayız. İslâm düşmanları, İslâmın şiarlarını tahkir ederek, keskin kılıca kafa atmaktadırlar. İşte böyle bir ortamda biz Muvahhid Mü'minlerin, İslâm şiarlarına, (tıpkı bebeğini kaybetmek istemeyen bir anne misâli) sahip çıkmamız gerekmektedir. İslâm dini bizlere; anamızdan, babamızdan, eşimizden, dostumuzdan, nefislerimizden çok daha değerlidir. Bu değeri ortaya koymanın yolu ise, İslâm'a ve İslâm'ın şiarlarına ziyâdesiyle hürmet etmektir. Rabbimizin bize indirdiği yüce İslâm'a öyle sahip çıkalım ki, gören İslâm düş-

manları hasedinden çatlasın.

Rabbimizden dileğimiz, bizleri İslâm şiarlarının müdâvimleri kılması ve canımızı bu yol üzerinde almasıdır. Allâhumme Âmin.

Âdâba riâyet edenlere selâm ve duâ ile...

SAĞLIKLI BESLENİYORUZ

ZEYTİN YAĞININ FAYDALARI

Olca Lokman

Bizleri en güzel sûrette yaratan, bedenlerimizi emânet, hastalığı ve sağlığı imtihan olarak bizler için var eden Allâh'ın ismiyle...

O'na yarattığı nimetler adetince hamd olsun.

Salât ve selâm ise O'nun Rasûlü Muhammed aleyhisselâm'a, âline ve ashâbına olsun.

Değerli okurlarımız, Rabbimizi hamd ve senâ ettikten sonra sizleri selâmların en güzeli olan Allâh'ın selâmıyla selâmlıyorum.

Esselamu aleykum ve rahmetullahi ve berakatuhu.

Bu sayıdaki değerli bilgilere de, “sağlıklı besleniyoruz” makale serimiz adı altında zeytinyağının faydalarından bahsetmeye çalışarak devam edeceğiz. Daha doğrusu zeytin meyvesinin suyu olan zeytinyağının faydalarından bahsedeceğiz. Neden meyve suyu?

Çünkü zeytin bir meyvedir, sıkılarak elde edilen suyu da meyve suyudur. Peygamber sallallâhu aleyhi ve sellem, bir hadîsinde zeytinyağından bahsederken “*iyin, için ve sürün*” buyuruyor. Tabi ki bu noktada sorulacak olan, “*yenilecek, içilecek ve sürülecek zeytinyağları hangileri*” olacaktır.

Değerli okurlarım, size geçen yazımda bahsettiğim mide rahatsızlığım sürecinden önce, toplumun geneli gibi gıda konusunda detaylı teknik ve bilimsel bir araştırma yapmadan market reyonlarında önümüze çıkan ilk zeytinyağını sırf zeytinyağı diye satın alır hatta bilindik bir markanınkini almışsak bu mutlaka sağlıklıdır diye övünürdük. Ailemize, çoluk çocuğumuza gönül rahatlığıyla yedirirdik ve kullanılması gereken her yerde kullanırdık. Bazen çiğ olarak bazen yemeklerimizde tüketirdik. Oysaki biraz evvel bahsettiğim gibi bu iş hiç de böyle değilmiş. Bu işin içine girip detaylı şekilde araştırmaya başladıktan sonra yani bilinçli bir tüketici

olmayı kafaya koyduktan sonra zeytinyağının çeşitlerini, rafine edilmiş veya rafine edilmemiş, kaliteli zeytin çeşitlerinden elde edilmiş ya da edilmemiş olduğunu araştırıp, hangi aşamalardan geçip, hangi süreçte toplanıp, ne kadar sürede sıkıma yetiştirilmesi gerektiğini, erken hasat veya olgun hasat, soğuk sıkım veya sıcak sıkım gibi üretim aşamaları olduğunu öğrendim. Peki, bunun en sağlıklı hangisiydi? İşte konunun can alıcı bölümü burası.

Değerli okurlarım, eskilerden beri alışlagelmiş, zihnimizdeki “amcamgiller bir zeytinyağı getirtmiş çok güzelmiş, halamgillerin bir tanıdığı varmış zeytin bahçeleri varmış onlardan bir zeytinyağı gelmiş çok güzelmiş” sözleri günümüzde artık eskilerde kalmış bir söylemdir. Bilimsel araştırmaların neredeyse yok denilecek kadar az olduğu tarihler çok gerilerde kaldı. Ben de işte

tam bu konuyu anlatmaya çalışacağım. Mide rahatsızlığım döneminde beni bilimsel araştırmalara sevk eden ve sağlıklı beslenip, sağlığın başladığı bağırsaklar ve bunun önemindeki organlarım daha iyi davranıp, onları koruma altına almam gereken dönemde, bir arkadaşımın önerisiyle içilebilir zeytinyağı ile tanıştım. Zaten bana önerdiği markanın sitesini ziyaret ettiğimde, “eğer bize ulaştıysanız herhangi bir mide rahatsızlığı yaşıyorsunuz ve ülseriniz var demektir” diye bir ibare okudum. Daha sonra zeytini ve zeytinyağını bilimsel olarak tanıtan açıklamaları sayfa sayfa okudum. Okudukça aydınlandım ve çiğ tüketim (içmelik, ilaçlık), çiğ tüketim (soğuk gıdalar) zeytinyağlılar, salatalar vesaire, yemeklik ve kızartmalık gibi birçok çeşidi olduğunu gördüm. Şimdi ben ne istiyordum? Zeytinyağımı nerede kullanacaktım ve hangi markaları seçmeliydim?

Bilgim arttıkça doğru zeytinyağına ulaştım ve çok şükür işte siz değerli okurlarıma da bu konuda rehber olmak istedim.

Değerli okurlarım, sizlere soracağım ilk soru; ayçiçek yağı, kanola yağı, mısır özü yağı, fındık yağı, ceviz yağı gibi ne idüğü belirsiz yağların ne kadarı fındıktan ne kadarı diğer bitkilerden elde edildiği bilinmeyen yağları mı yoksa adına âyet dahi olan, tüm yağların içinde en sağlıklı olduğu dünyâ literatürü tarafından dahi kanıtlanmış ve onaylanmış olan zeytinyağı mı kullanmak istiyorsunuz? Eğer cevabınız zeytinyağı ise buyurun sizi güzel bir yolculuğa davet ediyorum. Zeytinyağı kullanma kararınızdan sonra bir de bu yağı nerede kullanmak istiyorsunuz? Ve bu zeytinyağını nasıl kullanmak istiyorsunuz? Şeklinde devam etmeliyiz. Örneğin sizlerden birileri, “ben sadece sıcak yemeklerim için zeytinyağı kullanmak istiyorum” dersiniz, birazdan hangilerini kullanmanız gerektiğini açıklayacağım. Bazı butik firmalar var ki, benim de bunları tecrübe edip tespitlerim sonucunda kendi tabirleriyle de bu kusursuz zeytinyağı üreticilerini önereceğim.

Gelelim sıcak yemeklerde kullanılacak zeytinyağına; sıcak yemeklerde olgun hasat fakat soğuk sıkım yağ kullanılmalıdır. Nedeni, erken hasat soğuk sıkım bir zeytinyağındaki olan değerli bazı polifenoller, sıcak yemeklerde yüksek ısıyla kayboluyor. Isıyla kaybolacağı için soğuk sıkım bir zeytinyağını sıcak yemeklerde ziyan etmek istemeyiz. Soğuk sıkım erken hasat zeytinyağının da kullanım alanları salatalarımız, zeytinyağlı türlerimiz ve birazdan açık-

layacağım bazı özelliklere sahip olan erken hasat soğuk sıkım zeytinyağından aç karnına içip, ondan ilaç niyetine faydalanabilmek için kullanmaktır.

Bir diğer zeytinyağı ise çiğ tüketim için yani sabahları aç karnına 10 ml ya da 20 ml yetişkinler ve çocuklarımız dâhil olmak üzere gönül rahatlığıyla ve düzenli bir şekilde kullanıp Allâh’ın izni ile şifa bulabileceğimiz, soğuk sıkım erken hasat, yüksek polifenol değerli, 0.2 asidik değerine sâhib olan yağlardır. Son bahsettiğim zeytinyağının hikâyesi şöyleydi; firmaların açıklamalarında: “Bizler zeytin meyvesini ellerimizle tek tek dallarından toplayarak, 20 kiloyu geçmeyecek şekilde delikli kasalarda taşıyarak, toplama ve sıkım aşaması 4 saati geçmeyecek kadar hızlı bir maratonla sevkiyatı yapıp, insân vücudunun ısını geçmeyen bir ısıyla yani maksimum 24 ila 27 derecede sıkılıp, çelik tanklarda muhafaza edip, sonrasında laboratuvarlarımızdaki asit testleri, polifenol testleri, tadım testleri gibi aşamalardan sonra gün ışığına maruz kalmaması için koyu renkli şişelere özel kapaklar yerleştirerek şişelenip, siz değerli müşterilerimizin beğenisine sunuyoruz” diye yazılarını okudum. Ve neredeyse üç ya da dört taneyi geçmeyen kaliteli ve butik firma tespit edip, her birinden birer ikişer olmak üzere 250 ml, 500 ml olarak birkaç zeytin çeşidinden elde edilmiş olan yani (domat, memecik, tirilye) gibi cins zeytinlerden elde edilen zeytinyağlarını test ettim. İstikrarlı bir süre kullanmaya devam ettikten sonra vücudumdaki, bağırsaklarımdaki, hatta beynimdeki faydalarını Allâh’ın izniyle görmeye başladım. Zeytinyağının vücuda yedi yararından bahsedilir. Zeytinyağı yaşlanma karşıtı

fonksiyonel bir gıdadır. Hem DNA dostudur, hem de telomerleri korur.

- 1- İnflamasyonu önler.
- 2- Kalp ve damar hastalıklarını önler.
- 3- Damar sertliği ve kansere yol açan enzimlerin oluşumunu engeller.
- 4- Serbest radikalleri etkisiz hale getirir.
- 5- Dost bakterileri artırır, zararlı bakterileri azaltır.
- 6- Kemikleri korur.
- 7- Cildi dış etkenlerden korur.

Bir de kaçınılması gereken ve inflamasyona yol açan yağlar vardır. Onlar da sırasıyla şunlardır:

- 1- Soya yağı.
- 2- Fıstık yağı.
- 3- Kanola yağı.
- 4- Mısır yağları.

5- Ayçiçek yağı.

6- Margariner.

Yani değerli okurlarım, zeytinyağının önemini bu yazımdan sonra daha iyi anlaşılacağını umut ediyorum. Zeytinyağı seçiminizi yaparken yukarıdaki tavsiyelerime sadık kalarak seçim yapmanızı temenni ediyorum. Eğer yukarıda bahsettiğimiz üreticilerin isim ve adreslerini talep ederseniz dergimize yazmanız yeterlidir. Size inşallah dönüş yapılacaktır. Yazıma burada son verirken ünlü Lokman hekimin bir sözü ve araştırmasıyla sizlere veda ediyorum. Derler ki, Lokman hekim yaşamı ve hekimliği boyunca 32 tane hastalık tespit etmiştir. Bunların on altısının sebebi “ayaz”, on altısının sebebi de “boğaz” imiş. Yani buradan anlayacağımız, üşütmemeliyiz ve çok yememeliyiz. Bir sonraki sayıda buluşup görüşmek umuduyla. Âlemlerin Rabbi olan Allâh’a emanet olun.

Kur'ân nesli,

Kur'ân'ı satırlardan sadırlara, oradan da hayata taşıyan nesildir. O nesil, insânlığın rehber neslidir. İmametın ve hilafetin öncüleri o nesilden çıkmıştır.

Onlar, Kur'ân'ı yaşamışlar ve yaşatmışlardır. İşte bu nesil, Kur'ân'ın lehine şahitlik eden, O'nun şefaatine nail olacak olan "cennet ehli" nesildir.

Ne mutlu Firdevs'in sakinlerine!

Ne mutlu orada ebedi kalanlara!

KUR'ÂN NESLİ

Bil ki! Dilimiz sussa, gönlümüz konuşur

Ayetleri taşır nurlu sadırlarımız

Elimiz kolumuz bağlı olsa ne olur

Durmaz hakikate yürür ayaklarımız

...

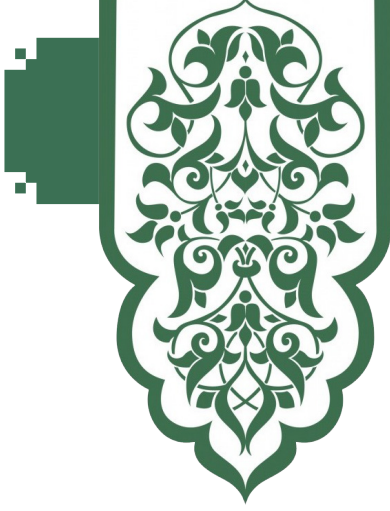
Böyle gelen böyle gitmez elbet değişir

Muştula! Pak inkılabın erleriyiz biz

Sema sofrasından bize ikram edilir

“İkra” ile yol alan Kur'ân nesliyiz biz

Hakan Emin.

SİYERDEN MESAJLAR

ZORLU YOLCULUK: TAİF

Hakan Emin

Azîz ve Celîl olan Allâh'ın ismiyle...

Tarihi değerlendirirken, sebep-sonuç ilişkisi içerisinde ele almak gerekir. Şayet böyle yapılmazsa, elimizdeki bilgiler bizler için hikmetten uzak, yüzeysel bilgiler konumunda gözükebilir. Bu bilgiler, zihnimizde parça parça olup, zihnimizi de parçalar. Parçalı bir zihin ise, görülmesi gerekeni göremez. Tarihi olayların iç yüzlerini, arka planlarını ancak sebep-sonuç ilişkisini anladığımızda anlayabiliriz. Şunu da unutmamak gerekir ki; bazen sebeplerden yola çıkarak sonuca varırız. Bazen de bir sonuç, birçok farklı şeylerin sebebi olabilir.

Böyle bir girişten sonra; bu sayımızda “Siyerden Mesajlar” bölümümüzde Nebimiz aleyhisselâm'ın Tâife gidişini işleyeceğiz. Tâif günleri bizler için önemli. “Neden?” diye soracak olursak, deriz ki: “Çünkü Nebimiz için önemli idi. O'nun için önemli olan, elbette ki bizler içinde önemlidir.” Önemli olanın önemine binaen, biz de o günleri bu yazımızda ele aldık. Faydalı olur, inşallâh.

Tevhîd Dâvetiyle Ayrışanlar:

Tarih incelendiğinde görülecektir ki, tarih boyunca insânlar, sürekli olarak farklı sebeplerden ayrıışmışlardır. Ancak meseleyi inanç yönünden; hak ve bâtil olarak iki kısımda incelediğimizde, insânlar hakkın ve bâtilin taraftarları olarak iki kısma ayrılırlar. Bu tarih boyunca hep böyle olmuştur.

Onlara selâm olsun tevhîd elçileri, tevhîd dâvetiyle kavimlerine gidip “Allâh'a kulluk yapın” dediklerinde ilk olarak kavmin önde gelenleri bu hak dâvete karşı çıktılar. Öncelikle horurdandılar, sonrasında ise dâveti ve dâvetçiyi yok saymak için ellerinden ne geliyorsa yaptılar. Tevhîd dâvetini, avam kesime “tehlîkeli bir dâvet!” olarak sunarlarken, dâvetçiye de her türlü kötü yakıştırmayı yapmaktan geri durmadılar. Sünnetullâh gereği, benzer şeyleri Peygamberimiz aleyhisselâm'da yaşadı.

Rabbimiz, hak ve bâtilin ayrışmasını istediğinde göklerin emini ile yerlerin eminini buluşturdu. Arayış mağarası Hi-

ra'da gelmeye başlayan âyetlerle insânlar ayrıştı ve kıyamete kadar da ayrıştıracaklar. Gelen âyetlerle, bir toplum öncelikle iki kısma ayrıldı, sonrasında da hak ve bâtilin amansız mücâdelesini başlandı. Mustazafların müstekbirlerle mücadelesinde maddi gücü elinde bulananların mustazaflara tavrı farklı işliyordu. Baskı, işkence, ambargo, tehdit ve sonunda da gelen katliamlar. Tarih boyunca zâlim müstekbirlerin, mazlum mustazaflara yaptıklarının özeti bunlardan ibarettir.

Mekke'nin şeytanî iktidarını ayakta tutan, tevhîd dâvetine ve dâvetçisine karşı çıkan farklı kabilelerden birçok isim vardır. Bu insânlar, tevhîdin karşısında şirkin taraftarları oldular. Kimisi eceliyle öldü, kimisi savaş meydanlarında öldürüldü, kimisi ise tevhîd dâvetini kabul etti. Tevhîd dâvetinin önünde set olup, insânların tevhîdi kabul etmesi için ellerinden geleni yapanlar sonunda pişman oldular. Ölenler, ebedî bir pişmanlıkla pişman olurken, tevhîdi kabul edenlerse daha önce yaptıklarına pişman oldular.

Bu dün olduğu gibi bugünde böyledir. Tevhîdin taraftarları kazanırken, şirkin taraftarlarıysa nedamet ehli olcaktırlar.

Tâif Günleri:

Tarih: Nübüvvetin 10. yılı, aylardan Şevval.

Tevhîd dâvetinin insânlara ulaşması, kabul edenlerle tevhîd medeniyetinin kurulması için “nur kandili” yola çıkıyor; yanında azatlı kölesi ve evlatlığı olan Zeyd b. Harise ile birlikte.

İstikâmet: Tâif.

Çağları aşır, çağrısı çağları mayalayacak olan tevhîd dâvetine bir şehir gerekiyor. Tevhîd sancağını taşıyacak, muvahhîdleri kucaklayacak, medeniyetin merkezi olacak bir şehir. Bu şehir Tâif olabilir miydi? Demek ki, göklerin habercisi Cibril-i Emin gelerek “olamaz!” dememişti. Demek ki, âlemlere rahmetin yaşayacakları vardı, diğer tevhîd elçileri gibi. Sonradan buyuracaktı Nebimiz aleyhisselâm; “en şiddetli belalar nebilere gelir” [Tirmizi] diye.

O da tevhîd dîninin son dâvetçisi olarak bu zorlukları çekiyordu. Seneler sonra Âişe vâlidemiz ile konuşmasından bugüne dâir bilgiler alıyoruz.

Âişe validemiz: “Ey Allâh’ın Rasulü! Uhud gününden daha kötü bir gün yaşadın mı? diye sorduğunda, Rasûlullâh aleyhisselâm anlatmaya başlar: “*Senin kavminden neler çektim neler! Onlardan en kötü olanı hayatımın en zor günü olan Tâif’te başıma geldi. Ben, Abdu Yaleyl b. Abdi Külal’e İslâm’ı arz etmek için başvurduğumda beni kovdu. O kadar üzuldüm ki, adeta kendimde geçmiş olarak geri döndüm. Karnussealib’e nasıl geldiğimi hatırlamıyorum. Ancak orada kendime geldim. Başımı havaya kaldırdım. Baktım ki bir bulut beni gölgeliyor. Cibril’de onun içinde duruyordu. Cibril bana: ‘Allâh, kavminin sana söylediklerine ve sana yaptıklarına şahit oldu. Bunun için istediğini kendisine emredesin diye benimle birlikte dağlar meleğini gönderdi’ dedi. Cibril’in sözünden sonra dağların meleği bana seslendi. Bana selâm verdi ve: ‘Ey Muhammed! Dilediğini yaparım. İstersen onların üzerine Ebu Kubeys ve el-Ahmer dağlarını kapatırım’ dedi. Ben de: ‘Hayır! Umarım ki Allâh, onların neslinden Allâh’a kulluk eden, Allâh’ı birleyen ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmayan kimseler çıkarır’ dedim.” [Buhari, Müslim]*

Bilindiği üzere Uhud Günü, Nebimiz aleyhisselâm ve Mü’minler için çetin bir imtihan günüdür. Müslümanların şehidleri vardır. Hatta şehidlerin efendisi, Rasûlullâh’ın amcası Hamza radî-yallâhu anhu da o gün şehid edilmiştir. Diğer şehidler gibi ona da müslle yapılmıştır. Müsle, yani onun ve diğer şehidlerin çeşitli azalarını kesmişlerdir. Bunu gördüğünde Nebi aleyhisselâm’ın hissi-

yatını bir düşünün. Elbette bu çok ağır bir durumdur. O gün, Efendimiz de yaralanmıştır. Müslümanlar çok zor zamanlar geçirmişlerdir; ancak Tâif günleri Uhud Günü’nden dahi daha çetin bir gün olmuştur.

Hükümlerin illetleri ve hikmetleri olur. Cihadın da birçok gerekçesi, şartları, sınırları vardır. Cennet, kılıçların gölgelerinde iken, hakkı söylemekte İslâm’da “*cihadın efdali*” olarak adlandırılır. Uhud’da kâfirlerle fiili cihad olan kıtalı yerine getiren Nebimiz aleyhisselâm, Tâif’te de mücâhid bir Peygamber olarak, zâlimlere hakkı beyân ederek, onları tevhîde dâvet etmiştir.

İslâm, insânlık dînidir. Ümmeti Muhammed’de insânlık için çıkarılan en hayırlı ümmettir. Sözlü ve fiili olarak cihadda bir nevi insânları kurtarma mücâdelesidir. Tevhîd dâvetçileri bu kurtarma faaliyetlerinde insânların helak olmasından ziyâde, onların kurtulmaları için ömürlerini vermişlerdir. Ağzlarından çıkacak bir sözle, bir kavim helak olabilecekken, onların nesillerini düşünüp, kurtulmalarını isteyebilen geniş gönüllere sahiptir, tevhîd dâvetçileri. Onlara selâm olsun.

Peygamberlerin hayatlarına baktığımızda, işlenen cürümlerden geri dönüş olmadığına, şirk ve zulüm son noktaya vardığında, farklı birtakım sözler söylediklerini ve yaptıklarını görebiliriz. Ancak o zamana kadar sürekli el-Hâdî olana yönelmişlerdir. Aslında bu tüm Ümmet-i Muhammed’in ders alması gereken önemli bir bakış açısıdır. “**Al-lâh’ım kavmimi bağışla onlar bilmiyorlar.**” [Buhari] “*Allâh’ım kavmime hidâyet et, onlar bilmiyorlar*” [Buhari] diyerek

bilmediklerini öğretmeye çalışan bir büyük muallimden de alınacak çok büyük dersler var.

Peygamberimiz aleyhisselâm, Tâif'e gittiğinde öncelikle Sakif kabilesinin önde gelenleriyle görüştü. Bunlar; Amr bin Ümeyye es-Sakafinin oğulları olan Abdu Yaleyl (az önce ismi geçmişti) Mesud ve Habib kardeşlerdi. Nebimiz aleyhisselâm, onlara kurtuluş dâveti olan tevhiidi sundu. Âlemlerin Rabbinin dîni olan İslâm'ı onlara arz etti.

Bu hak dâveti kabul etmelerini, Al-lâh'ı birleyip, şirkten vazgeçmelerini ve kendisini desteklemelerini istedi. Ancak mustazafların üzerinde otorite kurup, şirk sisteminden beslenenler için bunları kabul etmek kolay değildi ve kabul etmediler. Kabul etmedikleri gibi tevhiid dâvetçisine karşı sert davrandılar, onunla alay ettiler. Nebimiz aleyhisselâm, onlara: *“Ne yaparsanız yapın ancak benim hakkımda konuşmayın. Sessiz olun. Burada konuştuğlarımızı Mekkelilere söylemeyin”* diyerek oradan ayrıldı. Ancak Mekkeliler durumdan haberdar olacaklardı.

Sonrasında Nebi aleyhisselâm, o

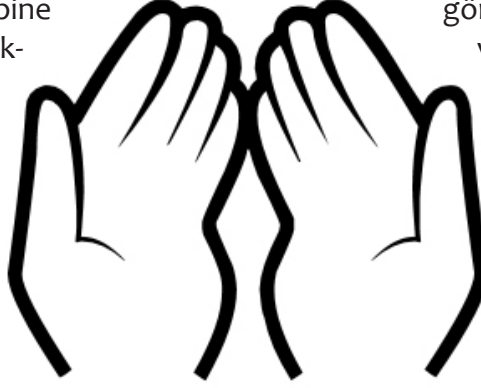
bölgedeki diğer eşraf ve önde gelenlerle görüşmeler yaptı. Tabiri câizse, çalınmadık kapı bırakmadı. On gün boyunca dâvetini sabırla ve ısrarla yaptı. Ne hazin ki, nasibsizlere bir Peygamberin dilinden dökülenler çokta bir şey ifade etmiyordu. Onlar, şirkin bataklığında boğulanlar olarak mutluydular! Dâvete *“hayır!”* diyenler, tevhiid dâvetçisine *“şehrimizi terk et!”* dediler. Cennete çağırılan bir Nebi ayaklarına kadar gelmişken, bu dâvete sırt çevirdiler. Bununla da kalmayıp, Nebimiz aleyhisselâm şehri terk ederken ayak takımını peşlerine taktılar ve O'nu taşlattılar. İşte bunlardan sonra Cibril aleyhisselâm Dağlar Meleği ile geldi.

Bir düşünün, Mekke'den Tâif'e zorlu bir yolculuk, arkasında tek tek insânlarla görüşmeler... Alaya alınmalar, hakarete uğramalar ve en sonunda da taşlanarak şehirden çıkarılma. Gerçekten de çok ağır bir durum. Pek çok insân, bu durumları yaşadktan sonra elinde ne imkân varsa karşı tarafa saldırmayı, onları püskürtmeyi, hatta yok etmeyi düşünür. Ancak âlemlere rahmet olan hidâyet elçisi bir Peygamber, yapılanlara karşı beddua ile karşılık vermek

yerine hayır dua ile karşılık verebilir. Bu da bizlere gösteriyor ki; tevhîd dâvetçileri, kendileri için değil, dâvaları için hareket ederler. Nebimiz aleyhisselâm da öyle yapmıştır.

Tevhîd dâvasının önderi, arınmışların lideri, büyük gönüllü insân, insânlardan intikam almak gibi bir düşünceye kapılmaz. O, kendisine görevi veren Rabbine yönelir. Şehirden çıktıktan sonra Tâif'e üç mil uzaklıktaki Rebiaoğullarından Utbe ve Şeybe kardeşlerin bağına uğradığında orada bir müddet durur. Rabbine iltica eder:

“Allâh'ım! Güçsüzlüğümü, çaresizliği ve insânların nazarlarında düştüğüm hor ve hakir durumu ancak Sana arz ve şikâyet ediyorum. Ey merhametlilerin en merhametlisi! Sen zor ve sıkıntılı durumda olanların Rabbisin. Benimde Rabbim ancak Sensin. Beni kimlerin eline bırakıyorsun? Sen, beni zalim bir düşman eline düşürmeyecek, onları bana hüküm geçirecek bir konuma getirmeyeceksin.

Ey Rabbim! Benim üzerime çöken bu musibet ve eziyetler, eğer Senin bana karşı kızdığından ve öfkenden değilse, çektığım bunca sıkıntıya hiç aldırış etmem. Hepsine tahammül ederim. Yine de Senden bana gelecek bir sığınmaya çok ihtiyacım var. Hem bu dünyada hem de ahirette Senin o karanlıkları aydınlatan nuruna sığıyorum.

Ey Rabbim! Sen hoşnut oluncaya kadar Senden af diler, tevbe ve istiğ-

farda bulunurum. Biliyorum ki, güç ve kuvvet ancak Sendendir.” [İbn Hişam]

Bir iltica, iltica eden ve iltica edilen arasında... Bir sığınma, sığınan ve sığınılan arasında. Aslında bu metinler tekrar tekrar okunmalı. Belki her bir okuyuşta farklı bir rahmet, zihinlerimizi ve gönüllerimizi aydınlatır. Her ne olursa olsun buradan da görüyoruz ki, her iltica ve sığınma aracısız olarak iltica edilen ve sığınılan yegâne güç ve kuvvet sâhibine yapılmalı. Biz, burada ve daha birçok yerde Nebimizden bunu öğreniyoruz.

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in dilinden yansıyan hakikat pırıltıları aslında bir büyük mütevekkilin sözleri. Eğer iltica edilen zat razıysa, kullar da “Rab olarak Sen'den razıyız” cümlesini dillerinden hallerine kazırlar. Rabbimiz ki, hiçbir zaman O'na kızmayan, O'na darılmayıp, O'nu terk etmeyendir. Rabbimiz ki, O'nu dünyadakinden çok daha hayırlı bir hayata erdirenidir. Ehli îmanda, her şart ve koşulda tevekkülü sözden öze, dilden hale geçirebilirse kazanacaktır.

Bu duanın akabinde, orada bulunan Hristiyan bir köle olan Addas'ın Nebi aleyhisselâm ile görüşmesine şahit oluyoruz. Körler ve sağırlar diyarında bir gören ve duyan çıkıyor, Nebimizin önüne. Binlerce anlamayana karşı, hakikati anlayan bir tek insân. Sadece bir kişi. O da köle. Heyhat! Hakikat, ne çoklukla, ne makam-mevki ile, ne de zen-

ginlikle ölçülür. Öyle olsaydı Tâif'liler haklı, Nebimiz aleyhisselâm ise haksız olurdu. Haşa! O gün Nebinin elini, ayağını öpmekle şereflenen Addas için bugün Tâif'te "Addas Mescidi" mevcuttur. Ya O'nu yalanlayanlar, kovanlar ve taşlayanlar, onlarınsa birçoğunun adlarını bile bilmiyoruz.

Nebimiz aleyhisselâm, Batn-i Nahle'ye geldiğinde, sabah namazını kılarlarken, cinlerden bir Tâife kelâmullahı işittiler ve hak dâveti kabul ettiler. Âlemlere rahmet, insânların Peygamberiyken, Rabbimiz O'na bir ümmet daha verdi. Celâl ve ikram sâhibi olan, Tâif sonrasında yine nübüvvetin 10. yılında, Nebimize İsrâ ve Miraç ile tekrar ikram etti. O Allâh ki, (tüm hamdler O'nadır) kendisinden razı olup, kendisini razı etmeye çalışanlara ikramı bol olandır.

Bitirirken:

Zorlukların Peygamberi tüm ömründe zorluklarla karşılaştı durdu. O, hepsine tahammül etti. Her zorluktan sonra bir kolaylık yaratan Rabbimiz, Habibinden her dâim razı oldu. Bizler de senden razıyız, ey Allâh'ın Rasulü! Ey seçilmişlerin seyyidi, sana selâm olsun! Havz-ı Kevser'inde seninle buluşmayı uman kardeşlerinden, sana binlerce selâm...

AHLÂK EĞİTİMİ

KUR'ÂN'IN TERBİYE ETTİĞİ NESİL

Ümmü Elif

Rahman ve Rahim olanın ismiyle...

Allâh Azze ve Celle yeryüzünde kendisinin halifesi olacak, bizzat yüce zatının beğenip razı olduğu dine göre yaşamını tanzim edecek, ferdi meselelerden dünya nizamına yön veren evrensel hukuk kurallarına kadar her hususta kendisinin teşri kıldığı hükümlere boyun eğip teslim olacak akıl ve irade sahibi bir varlık yaratmayı diledi ve bu ilahi görev için insânı seçti.

Sonra eşrefi mahlukat olarak yarattığı insâna; yaratılış gayesini ve dinini tebliğ edip öğretecek ve dahi yaşamıyla canlı bir örneklik teşkil edecek nebiler gönderdi (Allâh'ın selamı onların üzerine olsun).

Ancak yeryüzündeki varlığı ve ömrü sınırlı olan bir insân tek başına bir hayat nizamını temsil edemezdi, beraberinde kendisinden sonra da ilahi hükümleri canlı tutup gelecek nesillere aktaracak somut belgelere ihtiyaç vardı, bunun için nebilerle beraber rehber sayfeler ve kitaplar indirildi.

Bizim de içinde bulunduğumuz son ümmete gönderilen, iftihar sebebi-miz Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem de kitâb verilen rasûl nebilerdendir. Bugün o, aramızda yok fakat onunla gönderilen Kitâb-u Azimüşşan nur saçan bir kandil olarak yollarımızı aydınlatmaya devam etmektedir. Bu yazımızın konusu da bu yüce kandi-lin ışığının değdiği yerlerde bıraktığı aydınlığın izlerini ilk Kur'ân hâdimleri olan sahâbiler üzerinden takip etmek olacak biiznillah...

Sahâbiler yani Rasûlün cemâati, Kur'ân'ın ilk muhâtabları, vahyin baştan aşağı değiştirip dönüştürdüğü örnek nesil; bir kitâbın bir toplumu ahlak, anlayış ve yaşayış olarak nereden alıp nereye götürebileceğini pratik bir gerçeklikle ortaya koyan müstesna topluluk olmaları hasebiyle değerli...

Onların Kur'ân nâzil olmadan önce kavimlerine has bir yaşam biçimleri ve yaşamlarına yön veren kendilerine ait değer yargıları ve ahlak kuralları vardı. Ayrıca onlar, değerlerine, örf ve

ananelerine -uğruna yıllar süren savaşlar verip kan döküp kanlarını akıtacak kadar- bağlı bir kavimdi.

Peki, “onların bağlandıkları bu şeyle, Kur’ân ne isim verdi ve nasıl hükümlendirdi” diye sorduğumuzda, Yüce Kitâb’ımızdan aldığımız cevâb “câhiliye”dir. Evet Yüce Kitâb’ımız, Âl-i İmrân Sûresi’nde (154. ayette) “Zannu’l-câhiliyye/Câhiliye zannı”; Fetih Sûresi’nde (26. ayette) “Hamiiyetü’l-câhiliyye/Câhiliyye taassubu”; Ahzâb Sûresi’nde (33. ayette), “Teberrucül’l-câhiliyye/Câhiliyye çıplaklığı”; Mâide Sûresi’nde (50. ayette) ise “Hükmü’l-câhiliyye/Câhiliyye hükmü” buyrularak “câhiliyye” diye bahsedildi onların önceki yaşantılarından.

Câhiliyye insânlarının genel özelliklerine kısaca bir göz atarsak neden bu isimle anıldıklarını anlamış oluruz. Onların İslâm’dan önce yerleşik bir devletleri yoktu, halkları kabileler halinde göçebe ya da yarı göçebe olarak yaşam sürüyor ve kabile reisleri tarafından yönetiliyorlardı. Belirli bir hukuk anlayışları yoktu, kanunları kabile reisleri belirliyordu. Hayatlarına hükmeden temel güç, kabile kalabalığı ve maddî zenginlikti. Soy asabiyeti ise onlar için her şey demektir. Kabilesi soylu ve güçlü olanlar için her yol ve kazanç şekli mübah; faiz, tefecilik, gasp ve eşkıyalık...

Dini inançları putperestlik olan bu kavmin, ahlâkî durumu da içler acısıydı,

güçlüler zayıfları eziyor, toplumun en alt tabakası olarak görülen fakirler ve kadınlara toplum bazında hiçbir insânî hak tanınmıyordu. Zayıf ve sâhibsiz kimsesizler alınıp satılan bir meta olarak kabul edilip köleleştiriliyor, sâhibleri tarafından kölelere yapılan her türlü baskı ve zulüm meşru görülüyordu.

Namus kavramları yoktu, isteyen sıhri mahremiyet gözetmeksizin istediği kadar kadınla evlenebiliyordu, her türlü fuhşiyat meşru görülüyordu. Bu sebeple kız çocuğu âile için utanç sebebi sayılıp istenmiyor, hatta kimi kız çocukları doğunca babaları tarafından diri diri toprağa gömülüyordu.

Kabileler arası sosyal ilişkileri yok denecek kadar zayıftı, yalnızca ortak menfaatler için bir araya geliyor ve çoğunlukla anlaşmadan ayrılıyorlardı. Kendi kabilelerinden bir şahsın diğer kabilede biriyle husumet yaşaması iki kabilenin birbirine düşman olması için yeterliydi. “Ey falanca oğulları yardım edin” diye yükselen bir nida yıllarca sürececek bir savaş başlatabiliyordu.

Güzide sahabîlerden Câfer b. Ebû Tâlib radiyallâhu anh, Habeş kralına bu dönemi ve bu dönemin karanlığından nasıl kurtulduklarını şöyle anlatıyor: “Ey Hükümdar! Biz câhiliyye üzerine yaşayan bir kavimdik. Putlara tapar, leş olmuş hayvanları yedik. Akla gelebilecek her türlü kötülüğü işlerdik.

Akrabalarımız ve komşularımız ile ilişkiyi keserdik. Güçlü olan, zayıfı ezdi. Bizler bu hâl üzereyken Allâh, içimizden birini bize peygamber gönderdi. Soyunu, asaletini, doğruluk ve eminliğini, iffet ve nezahetini (ahlak temizliği) bildiğimiz bir peygamber! O, bizi atalarımızın taptığı putları terk etmeye, bir olan Allâh'a inanmaya; yalnızca O'na ibâdete dâvet etti. Doğru sözlü olmayı, emânetleri yerine getirmeyi, akrabalık haklarını gözetmeyi, komşularla güzel geçinmeyi, günahlardan ve kan dökmekten sakınmayı emretti. Fuhuştan, yalandan, yetim malı yemekten ve namuslu kadınlara iftirada bulunmaktan men etti. Biz de ona îmân ederek dâvasını tasdik ettik. Onun Allâh'tan getirip bildirdiği şeylere tabi olduk. Bu yüzden kavmimiz bize düşman kesildi ve zulmetti. Bizi dinimizden vazgeçirmek ve Allâh'a ibâdetten alıkoyup putlara taptırmak için türlü türlü işkencelere uğrattılar. Biz de bütün bu sebeplerden yurdumuzu, yuvamızı terk ederek ülkene geldik.”

Değerli sahâbînin tarihe kazınmış bu meşhur beyânı, tek başına câhiliyye devrinin sosyal, ekonomik ve ahlâkî alanlardaki çürümüşlüğüne açıkça ortaya koymakta buna mukabil Kur'ân'la gönderilen Allâh Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem'in böyle bir toplumu nasıl inkılab ettirdiğine dâir önemli bilgiler vermektedir.

İnkılab dedik, zîrâ yukarıda kısaca anlattığımız üzere geneli insânî ve ahlâkî hasletlerden çok uzak yetişmiş; Kitâb gelmeden önce çoğunluğu ümmi, okuma yazma bilmeyen, çağlarına âit fenden; siyâsî, hukûkî ve beşerî ilimlerden bütünyle habersiz, ticâret ker-

vanları dışında kendi çölllerinden başka bir yere ayak basmamış bir halkın; düşmanlarını bile hayran bırakan kuvvetli inançları ve benzeri bir daha görülmemiş üstün ahlaklarıyla kıtalar fetheden, çağ kapatıp çağ açan, var oldukları yerlerde hemen her alanda geleceğe ışık tutacak ilmî mirâslar bırakan siyâsî, askerî, hatta fennî dehalara dönüşmeleri inkılâbtan başka bir ifâdeyle açıklanamaz.

Onları aşağı bir toplulukken: “İnsânlar içerisinde çıkarılmış en hayırlı ümmet” derecesine yükselten Allâh Azze ve Celle onlara hitaben: **“Siz, insânlar için çıkarılmış hayırlı bir ümmetsiniz; maruf (iyi ve İslâm'a uygun) olanı emreder, münker olandan sakındırır ve Allâh'a iman edersiniz”** buyurmuştur. [Âli İmrân: 3 /110]

Yine Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in onlar hakkındaki şahitliği şöyledir:

“Ümmetimin en hayırlıları benim asrında yaşayanlardır. Sonra bunları takip edenlerdir, sonra da bunları takip edenlerdir.” [Buharî (3650); Müslim (2535)]

Onlar en hayırlılardı, zîrâ onlar, en hayırlı kitâbla terbiye oldular Kur'ân'ı sırf okuyup hatmetme sevâbına nâil olmak için değil; yaşayıp yaşatmak için öğrenip okudular. Onların Kur'ân'dan bir söz işittikleri zaman söyledikleri **“İşittik ve itaat ettik”** demelerinden başka bir şey değildi.

“Rasûl, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, müminler de.. Her biri; Allâh'a, meleklerine, kitâblarına ve rasûllerine îmân ettiler... ve şöyle de-

diler: İştittik ve itaat ettik. Ey Rabbimiz! Senden bağışlama dileriz. Sonunda dönüş yalnız sanadır.” [Bakara: 2/ 286]

Daha önce puta tapan bir milletken, başta putları olmak üzere mukaddes kabul ettikleri her bâtilı ayaklar altına aldılar, dînleri uğruna akla gelebilecek her türlü eziyete, işkenceye katlandılar, hicret emri gelince uğruna canlarını feda edebilecekleri vatanlarını ve kavimlerini artlarına bakmadan terk ettiler, soylarından olan sıradan insân için bile savaşmalarına sebep olan bir asabiyet bağlılığına sâhibken; dînleri için gerektiğinde babaları ve oğullarıyla çarpıştılar, hatta gerektiğinde öldürdüler ve öldürüldüler.

“Hiç şüphesiz Allâh, mü’minlerden -karşılığında onlara mutlaka Cenneti vermek üzere- canlarını ve mallarını satın almıştır. Onlar, Allâh yolunda savaşırlar, öldürürler ve öldürülürler; (bu,) Tevrat’ta, İncil’de ve Kur’ân’da O’nun üzerine gerçek olan bir vaaddir.” [Tevbe: 111]

Bugün Ensar olarak bildiğimiz Medinelî sahâbiler, Kur’ân’la tanışmadan önce yüz yirmi yıl boyunca birbiriyle savaşan kanlı bıçaklı iki kabile iken, Müslüman olduktan sonra Kur’ân’ın gölgesinde omuz omuza sırt sırta yaşayan

kardeşler oldular.

Bu saydığımız örnekler onların, kendilerine hayat bahşeden ilâhî hitaplara karşı sergiledikleri tavrın açık örnekleridir.

Şayet onlar, sinelerini bütünüyle Kur’ân’ın nuruna açmasalar ve onun bildirdiği hükümlere canları ve mallarıyla tâm bir teslimiyet göstermeselerdi dünyânın iki ucunda Kur’ân temelinde yükselen toplumlar ve devletler kurmak şöyle dursun, Mekke çölünün karanlığını bile aşmaya muvaffak olmazlardı.

Kur’ân’dan bahis açılınca akla gelen ilk sahâbe, Mekke müşriklerine açıktan Kur’ân okuyan ilk mü’min; Rasûlullâh salallâhu aleyhi ve sellem’in kendisi hakkında: “Kur’ân’ı O’nun okuduğu gibi okuyun” buyurduğu meşhur kurra ve müfessir, Abdullâh b. Mesûd radîyallâhu anh kendi nesillerinin Kur’ân’la olan münasebetlerini şöyle anlatıyor: “Kur’ân lafızlarını ezberlemek bize zor geliyordu, onunla amel etmek ise bize kolay gelirdi. Ama bizden sonra gelenlerin ise Kur’ân ezberlemesi kendilerine kolay ve amel etmeleri ise onlara zor geldi.” [el-Camiu li Ahkam]

Yine Onların Kur’ân’a yaklaşımları

hakkında varid olan bazı rivayetler şöyledir:

Ebu Amr ed-Dânî, “Kitâbu’l-Beyân” adlı eserinde isnâdını kaydederek, Osmân, Abdullâh İbn Mes’ud ve Ubey radîyallâhu anhum’dan şunu rivâyet etmektedir:

“Rasûlullâh salallâhu aleyhi ve sellem onlara Kur’ân-ı Kerim’den on ayeti kerime öğretirdi. Onlar ise bu ayet-i kerimelerde amel ile ilgili hususları öğrenmedikçe bir başka on ayet-i kerimeye geçmezlerdi. Böylelikle Hz. Peygamber, bizlere hem Kur’ân-ı Kerim’i ve hem de onunla amel etmeyi birlikte öğretirdi.”

Abdurrezzak’ın Ma’mer’den, onun Ata b. es-Saib’den rivayetine göre, Ebu Abdurrahman es-Sulemî şöyle demiştir: “Biz, Kur’ân-ı Kerim’den on âyet-i kerime öğrendik mi, o on âyetin helalini, haramını, emir ve nehiyelerini öğrenmedikçe bir sonraki on âyeti öğrenmeye geçmezdik.”

İmam Malik’in Muvatta adlı eserinde belirttiğine göre Abdullah b. Ömer Bakara sûresini sekiz yılda öğrendi.

Yine onlar, herhangi bir sorunla karşılaştıklarında çözümü için ilk önce Kur’âna başvururlardı.

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem, Muâz b. Cebel radîyallâhu anh’ı, İslâm’ı anlatıp öğretmek ve Kur’ân-ı Kerim’i ezberletmek üzere, Hicretin dokuzuncu yılında Yemen’e göndermişti. Yolculuk öncesi Nebi sallallâhu aleyhi ve sellem ile aralarında geçen konuşmayı Muâz radîyallâhu anh şöyle anlatır: “Allâh Rasûlü beni Yemen’e gön-

derirken şöyle dedi: ‘Sana bir mesele sorulduğunda ne ile hükmedeceksin?’ Ben: ‘Allâh’ın Kitâbındakilerle’ diye cevap verdim. ‘Eğer Allâh’ın kitabında bulamazsan ne ile hükmedeceksin?’ dedi. Ben: ‘Allâh Rasûlü’nün hükmettiği ile’ dedim. ‘Eğer onda da bulamazsan?’ dediğinde: ‘Kendi reyimle içtihat ederim, diye cevap verdim.’ Bunun üzerine Allâh Rasûlü: ‘Nebisini, râzı olduğu şeyde b aşarılı kılan Allâh’a hamdolsun’ dedi. Ve Yemenlilere: ‘Size ashâbımdan ilmi ve dîni en iyi bilen hayırlı bir kimseyi gönderiyorum’, diye bir de mektup yazdı’ [İbn Sâ’d]

Onların içinde herhangi bir işle veya bir ticaretle meşgul olanlar, günlerinin bir kısmını O’na ayırır, gerisini Allâh Rasûlü’nün huzurunda geçirirlerdi. Gelen vahyi hemen öğrenmek ve bu hususta hiçbir kimseden geri kalmamak için Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem’in huzurunda nöbetleşe bekler ve bir tek kelimeyi kaçırmamaya dikkat ederlerdi.

Buharî’de nakledildiği üzere Ömer radîyallâhu anh, bir gün kendisi Allâh Rasûlü’nün huzuruna gelir, bir gün de Ensar’dan olan komşusunu gönderir; sonra, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve

sellem'in yanında iken öğrendikleri dinî meseleleri ve diğer vuku bulan hâdiseleri birbirlerine anlatırlardı. Bunun yanında, sahâbe içinde bütün vakitlerini Mescid-i Nebevî'de geçirerek ilâhî vahyi ve Allâh Rasûlü'nün sünnetini ezberlemeye kendilerini vakfeden Ashab-ı Suffa da vardı.

Onlar, en tehlikeli anlarda bile kendilerini Kur'ân okumaktan alamıyorlardı. Meselâ, bir sefer sırasında Allâh Resûlü ashâbı ile birlikte bir vadinin kenarında istirahat etmek üzere konaklamıştı. Gönüllü olarak iki sahâbî, sıra ile nöbet tutuyordu. Nöbet tutan sahâbî namaz kılmaya durmuştu. Düşman onu uzaktan fark ederek ok atmaya başladı. Sahâbî, vücuduna isâbet eden okları çıkararak namazına devam etti. Sonra yanındaki arkadaşı durumun farkına varınca: *"Neden ilk ok isabet ettiğinde bana haber vermedin?"* diye sorduğunda, yediği oklarla birlikte yaralı hâlde namaz kılmaya devam eden sahâbî, bunun sebebini şöyle izah ediyordu: *"Namazda bir sûre okuyordum, onu yarıda keserek namazı bırakmaya kıyamadım."* [Ebû Dâvûd] Görüldüğü üzere sahâbî, namazda Kur'ân okurken öylesine kendinden geçmişti ki, yaralandığı hâlde dahi o okuduğu sûreyi tamamlamadan namazını bitirmiyordu.

Sahâbenin Kur'ân'a olan bağlılığı, O'nunla bütünleşmesi, dost-düşman onları tanıyan herkes tarafından kabul edilmişti. Meselâ, sahâbe karşısında sürekli hezimete uğrayan Rum ve Fars kralları başa çıkamadıkları bu insânları, değişik yollara başvurarak tanımaya çalışmışlardı. Gerek sahâbiler arasına gönderdikleri casuslardan ve gerekse bizzat sahâbilerle savaştan askerlerin-

den aldıkları cevâb hep aynıydı.

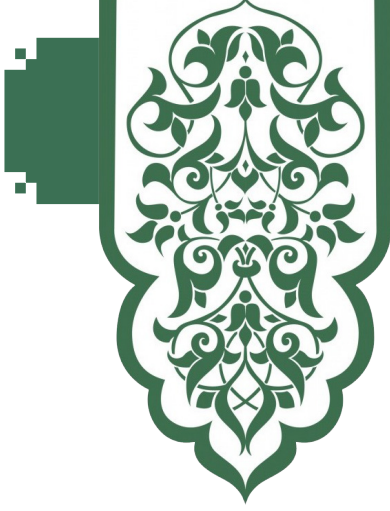
Dillerinde zikir, kalblerinde nûr, hayatlarında ameli sâlih olarak teşekkül eden Kur'ân'ın onlar hakkındaki müjde beyânıyla sonlandıralım inşallâh.

"Bu ganîmetler, Allâh'dan bir lütuf ve bir rıdvân (O'nun rızâsını) ararlarken, yurtlarından ve mallarından uzaklaştırılan ve Allâh'a (O'nun dînine) ve peygamberine yardım eden o fakir Muhâcirlere aittir. İşte onlar, gerçekten (îmânlarında) sâdık olanlardır. Onlardan önce o yurda (Medine'ye) yerleşmiş ve îmânı da gönüllerine yerleştirmiş olanlar, hicret edenleri severler. Onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık duymazlar. Kendileri son derece ihtiyaç içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler." [Haşr: 59/9]

"Îmân edip hicret eden ve Allâh yolunda cihâd edenler ve (muhacirleri) barındırıp (onlara) yardım edenler (ensar) var ya; işte onlar gerçek mü'minlerdir. Onlar için bir bağışlanma ve bol bir rızık vardır." [Enfâl: 8/74]

"İslâm'ı ilk önce kabul eden muhâcirler ve ensar ile, iyilikle onlara uyanlar var ya, Allâh onlardan razı olmuş; onlar da O'ndan razı olmuşlardır. Allâh, onlara içinden ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır. İşte bu büyük başarıdır." [Tevbe: 9/100]

GÖNÜLDEN GELENLER

AĞAÇ İLE ATEŞ

Urve Tahir

Günlerden bir gün, Dostlar Ormanı'ndan bir ağaç, ormanın dışında ateş ile tanışmış. Ateşi ilk defa gören ağaç, ateşin sözlerinden çok etkilenmiş. Ateş hararetli hararetli dostluktan ve dostlardan bahsediyormuş.

Bizim toy ağaçta sözlerin tesiriyle ateşin kim olduğunu ve ne yaptığını sormamış bile. Birkaç gün ateşin hararetli hitabeti karşısında eriyen ağaç, ateş ne derse yapacak hale gelmiş.

Bu arada genç ağacın yokluğu da Dostlar Ormanı'nda fark edilir olmuş. Kimseden habersiz ormanın dışına çıktığından onun nerede olduğunu ve neler yaptığını diğer ağaçlar bilmiyorlarmış.

Aralarındaki konuşmaları duyan su; *“ben bir bakayım, belki onu bulurum!”* diyerek ormandan ayrılmış.

Gerçekten de ormanın dışında genç ağacı görmüş. Görmüş görmesine ama ateşle olan yakınlıklarına da bir anlam verememiş.

Su, ağacın yanına giderek ne yaptığını sormuş. Ormandakilerin onu çok merak ettiklerini söylemiş. Genç ağaç ise hiçbir şey olmamışçasına davranıyormuş. Bunun üzerine sinirlenen su, yanındakinin kim olduğunu bilip bilmediğini sormuş. Ve ardından da eklemiş:

“O yanındaki senin de tüm ağaçların da düşmanıdır. Hatta beni de hiç sevmez. Çünkü ben de ona düşmanım; ama size de dostum. Ben olmasam ormandakilerin hali ne olur?”

Fakat genç ağaç, onu dinlemiyormuş. Bu dost canlısı yeni arkadaşının etkisiyle; *“sen ona düşman olduğun için bunları söylüyorsun herhalde? Yoksa ben, ondan hiçbir zarar görmedim. Hem o, çok iyi de bir dost!”* deyivermiş.

Su, ne anlattıysa dinletememiş ve oradan ayrılırken; *“kendini düşünmüyorsan bari ormanı düşün!”* demiş. Tabi bu söz de genç ağaç için pek bir şey ifade etmemiş.

Birkaç gün sonra ateş ağaca; *“arkadaşım, sen şu Dostlar Ormanı'ndan değil*

miydin? Biz burada çok yalnız kaldık; onların yanına gidelim de şu yalnızlığımıza bir son verelim” diyerek ağacı ikna etmiş.

Ağaç önde, ateş ise arkada Dostlar Ormanı'nın yolunu tutmuşlar. Ateş yoldayken kendini hazırlamaya başlamış ve ormana girer girmez de yapacağını yapmış. Tüm dehşetiyle alevli yüzünü ortaya çıkarmış. Ağaçlar ne olduğunu anlayamadan yangın her yanı sarmış, ormanı kara bir duman kaplamış. Orada yaşayan diğer canlılar da ateşin hışmına uğramışlar. Genç ağaç olanları görünce suyun dediklerini hatırlamış. Su ona; “ateş düşmandır, düşmandan dost olmaz. Dost gözüktüğüne bakma, seni yakmadan durmaz” demesi hatırına gelmiş. Gelmiş gelmesine ama hatırlasa ne olur, tüm orman dört bir yandan alevlerle kuşatılmış.

Ağaç, bir hışımla ateşin yanına giderek; “sen ne yaptın?” demiş, “hani biz dost idik, dost dostuna zarar verir mi?”

Ateş; “ne yapacağım, işimi yapıyorum, benim işim yakmaktır. Şimdi de seni yakacağım” diyerek genç ağacı da oracıkta yakivermiş.

...

Değerli Müslümanlar! Ümmet olarak bizim dostlarımız ve düşmanlarımız vardır. Bunları çok iyi tanımamız gerekir aksi halde bizler de genç ağacın durumuna düşeriz.

Her nerede ve hangi ırktan olursa olsunlar din kardeşlerimiz bizim dostlarımızdır; öyle de olmalıdır. Ancak İslâm düşmanları ateş hükmündedirler. Örneğin başta ehli kitâb olmak üzere tüm müşrikler, bizim için ateş hükmündedir; onlardan asla dost olmaz.

Ümmetimiz onların ardından gidenlerin tesiriyle büyük bir yangın yerine dönüşmüştür. Genç nesillerimiz yanmış ve hâlen de yanmaktadır. Kendi ormanından ayrılan, ayrılmakla da kalmayıp özüne düşman olan genç ağaçlar, ateş ile dost oldular. Kendileri de içinde yanacak olsalar bile Ümmet Ormanı'na bu ateşleri çağırdılar. Ne hazin ki ümmet coğrafyamız, dünden bugüne yanmaktadır.

“Ey imân edenler! Yahudileri ve Hristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar, birbirlerinin dostudur. Sizden her kim, onları dost edinirse, muhakkak o da onlardan olur. Şüphe yok ki Allâh, zalimler topluluğuna hidayet etmez, onları doğru yola iletmez.” [Mâide: 5/51]

PEYGAMBER KISSALARI

İBRAHİM (A.S.) VE TEVHİD DAVETİ

Ümmü Musab

Rahman ve Rahim olan Allâh'ın adıyla...

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Salat ve selam nebilerin sonuncusu Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'in ve bütün nebilerin üzerine olsun. Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya sığınarak ve ondan yardım dileyerek derim ki:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ yüce Kitabında İbrahim (a.s.)'dan bahsederek şöyle buyurmaktadır: **“Hiç kuşkusuz İbrahim, tek başına bir ümmetti. Gö-nülden Allâh'a kulluk yapan, (şirki terk edip dini Allâh'a halis kılan bir) hanif-ti. Müşriklerden de değildi. (Allâh'ın) nimetlerine şükreden biriydi. (Allâh) onu seçti ve dosdoğru yola iletti.”** [Nahl: 16/120-121]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, İbrahim (a.s.)'la tevhidi diriltip, dünyanın dört bir yanına yaydı. İbrahim (a.s.) itaati, güzelliği, bereketi ve iyiliğiyle tek başına bir ümmetti...

Gelin bu sayımızda ulu'l-azm Rasûl-lerin ikincisi olan, Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın kendisine Ku'rân-ı Kerim'de, “Halilim” (dostum) dediği, haniflerin atası olan İbrahim (a.s.)'ın putperest kavmi ile, zalim kral Nemrut ile müca-delesini ve ailesiyle tevhid uğruna yaşa-mış olduğu imtihanları okuyalım...

Babil Halkı:

Bundan çok ama çok önceye gidece-ğiz...

Babil halkı kendilerini yoktan var eden, yeri göğü yaratan Allâh Subhâ-nehu ve Teâlâ'ya değil de, yıldızlara taparlardı. Her yıldız için ayrı ayrı ola-bildiğince büyük putlar yapmışlardı. Bu putları sadece puthanelere değil, sokak başlarına, geniş meydanlara koy-muşlardı. Böylelikle Babil halkı açıktan tevhid dininden yüz çevirmiş, putlara ve yıldızlara taparak Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya şirk koşmuşlardı...

“Allâh’a ibâdet edin ve Tağut’tan sakının” [Nahl: 16/36] demesi için Allâh Subhânehu ve Teâlâ, İbrahim (a.s.)’ı Babil halkına gönderdi.

Azer’in Oğlu:

O zamanlarda yaşayan, geçimini putlar yaparak sağlayan Azer adında meşhur bir adam vardı. Azer’in, İbrahim isimli çok akıllı ve olgun bir oğlu vardı. İbrahim (a.s.) insânların putlara secde ettiklerini, ibâdet ettiklerini görür ama bir türlü anlamazdı. İbrahim (a.s.)’ın tuhafına giderdi, çünkü bu putların cansız birer taş olduklarını, konuşmadıklarını, işitemediklerini, zarar ve fayda vermeyeceklerini biliyordu. O, sineklerin putların üzerine konduğunu ama putların onları bile kovmadıklarını görüyordu. Ve yine İbrahim (a.s.), farenin putların yiyeceğini yediğini ve putların buna engel olamadıklarını görüyordu. İbrahim (a.s.), kendi kendine şöyle diyordu: **“İnsânlar bu putlara neden secde ediyorlar? İnsânlar putlara neden yalvarıyorlar?”**

“Batanları Sevmem...”

Aradan yıllar geçti, İbrahim (a.s.) büyüdü genç oldu ve Babil halkı gibi putlara tapmıyordu. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, İbrahim (a.s.)’ın yakinen inanması için göklerin ve yerin mülkünü gösteriyordu.

“Yakinen inananlardan olması için, İbrahim’e göklerin ve yerin melekutunu (insânı hayrete düşüren ayetlerini) gösteriyorduk.” [Enam: 6/75]

İbrahim (a.s.) kavminin şirkinden uzak kalmak için kırlara çıkar, çiçekleri, ağaçları, kuşları seyredirdi... Yine böyle bir günde vakit geç oldu ve akşamın yeryüzüne sessizce inişini seyretmeye başladı. **“Gece onu bürüyüp örtünce bir yıldız görmüş: “Bu benim Rabbimdir.”** demişti. Yıldız batınca da: **“Şüphesiz ki ben batanları sevmem.”** demişti.” [Enam: 6/76]

Yıldızdan sonra, **“Ay’ın doğduğunu görünce: “Bu benim Rabbimdir.”** demişti. **Onun battığını (görünce de): “Şayet Rabbim beni hidayet etmezse andolsun ki sapıklar topluluğundan biri olurum.”** demişti.” [Enam: 6/77]

Çok geçmeden Güneş doğdu. **“(Sonra) Güneş’in doğduğunu görmüş ve: “Bu benim Rabbim olsa gerek; bu en büyüktür.” demişti.”** [Enam: 6/78]

Bir süre sonra, **“Güneş batınca: “Ey kavmim! Şüphesiz ki ben, sizin şirk koştuklarınızdan beriyim.” demişti. Şüphesiz ki ben, yüzümü hanif olarak, gökleri ve yeri yaratana çevirdim. Ve ben, müşriklerden de değilim.”** [Enam: 6/78-79] dedi.

Sönen, batan, sonu olan, yaratan değil yaratılmış olandı. Çünkü söneni seven, batana tapan, sonluya bağlanan, sapıklığa dalandı, sapıklıkta kalandı. **“Ben batanları sevmem...”** diyerek İbrahim (a.s.) millete karşı çıkmıştı. Putlar gibi yıldızların da ilah olduğunu diyen kavminin iddiasını çürütmüştü.

İbrahim (a.s.) yıldızın, Ay’ın, Güneş’in ilah olamayacağını akıl ve fitratı gereği anlamış ve ispatlamıştı. Kendisinin Allâh Subhânehu ve Teâlâ’yı birleyen bir Muvahhid olduğunu açıkladı, kavminin putlarını tanımadı bilakis onları kınadı...

Şimdi koskoca Babil ülkesi’nde Allâh’a yalnız İbrahim (a.s.) inanıyordu... Babil de ilk ve tek Muvahhid İbrahim (a.s.)’dı...

Rabbim, Allâh’u Teâlâ’dır:

İbrahim (a.s.) anladı ki: Rabbi, Allâh Subhânehu ve Teâlâ’dır. Çünkü Allâh ölmez, diridir. Allâh Bakî’dir, kaybolmaz. Allâh güçlüdür, hiçbir şey ona galip gelemez.

Yıldızın, Rabbi Allâh’tır... Ayın, Rabbi Allâh’tır... Güneşin Rabbi Allâh’tır... Ve Allâh, tüm Alemlerin Rabbidir...

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, İbrahim (a.s.)’ı doğru yola iletti, onu nebilerden kıldı: **“Kitap’ta İbrahim’i de an! O, sıddık olan bir nebiydi.”** [Meryem: 19/41]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ onu dost edindi ve ona **“Halilullah”** (Allâh’ın dostu) dedi. **“Ki, Allâh İbrahim’i dost edinmiştir.”** [Nisâ: 4/125]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, İbrahim (a.s.)’a kavmini Allâh’a davet etmesini ve onları putlara tapmaktan menetmesini emretti. **“Allâh’a kulluk edin. O’ndan sakının! Bilerseniz bu, sizin için daha hayırlıdır.”** [Ankebut: 29/16]

“De ki: ‘Bana Müslüman olanların ilki olmam emredildi ve sakın müşriklerden olma! (denildi).’ [En’am: 6/14]

Bütün Rasûllerin ortak bir daveti vardı: Tevhid Daveti... Bu davette şöyle diyorlardı: **“Tek olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya ibâdet edin, O’na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Allâh’tan başka ibâdet edilen her şeyi, her tağut’u reddedin... Her putu elinizin tersiyle itin... Bu uğurda gece, gündüz demeden çalışın...”**

Oğul Rasûl, baba putperest!

İbrahim (a.s.), Rabbini bulduğuna o kadar mutlu oldu ki, bunu hemen babasına anlatmalıydı... Çünkü insânın bu dünyadaki en kıymetlileri anne ve babasıdır. İbrahim (a.s.) da tevhid davetine babasından başladı. Babası putlardan yüz çevirmeli ve oda Müslüman olup, tevhide tabi olmalıydı. Böylelikle babası da sapıklıktan, kurtuluşa ersin.

Babasına geldi, babası da o sırada putların üzerindeki tozları temizliyordu... Elleriyle yaptığı putları, kirleten kuşlara kızıyor, bağırıp çağırıyordu.

İbrahim (a.s.) babasına acıyarak baktı. Babasına meseleyi güzelce anlatmaya çalıştı ve: **“Sen putları kendine ilahlar mı ediniyorsun? Gerçekten ben seni ve milletini açık bir sapıklık içinde görüyorum.”** [En’am: 16/74] dedi.

Ve: **“Babacığım! İşitmeyen, görmeyen ve sana bir faydası olmayan şeylere niçin tapıyorsun? Babacığım! Sana gelmeyen bir ilim bana geldi. Bana uy! Seni doğru yola erdirmeyim. Babacığım! Şeytan’a tapma! Çünkü Şeytan, Rahman olan Allâh’a baş kaldırmıştır. Babacığım! Doğrusu sana Rahman katından bir azabın gelmesinden korkuyorum ki, böylece Şeytan’ın dostu olarak kalırsın.”** [Meryem: 19/42-45] dedi.

İbrahim (a.s.) babasının putları terk etmesi için onların akılsız varlıklar olduğunu anlattı: **“Bu putlar konuşamıyorlar, işitmiyorlar, ne zarar nede fayda vermiyorlar. Neden bu putlara tapıyorsun? Bak baba, üzerine konan pislikleri bile temizleyemiyorlar...”** İbrahim (a.s.) babasını iman etmeye, kendisine uymaya davet etti ve Şeytan’a uymamasını söyledi. Babasını azaba karşı uyardı...

Peki babası ne dedi, İbrahim (a.s.)’a? Tamam oğlum sen haklısın bana tevhid anlattı mı dedi, yoksa oğlunun dediklerini red mi etti? Babası Azer dedi ki: **“Ey İbrahim! Sen mi benim ilahlarımı beğenmiyorsun? Bundan vazgeçmezsen mutlaka seni taşlarım! Ebediyen benden uzaklaş ve git!”** [Meryem: 19/46]

İbrahim (a.s.)’ın babası, put yapan, put satan, putlara tapan, puthane de çalışan Azer, tevhid davetini kabul etmedi ve hatta İbrahim (a.s.)’ı yanından kovdu. İbrahim (a.s.) bu duruma ne kadar üzülse de, kızmadı, darılmadı,

görevini yaptı ve ümidini kesmedi. Gördüğü, inandığı gerçeği, yılmadan, usanmadan herkese anlatacaktı ve öyle de yaptı. Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın Rahmetini hatırlattı: **“Sana selam olsun! Senin için Rabbimden mağfiret dileyeceğim. Çünkü O, bana karşı lütufkardır.”** [Meryem: 19/47]

“İbrahim’in babası için bağışlanma istemesi, sadece ona verdiği sözü yerine getirmek içindi. Babasının Allâh düşmanı olduğu açığa çıkınca, ondan uzaklaştı. Şüphesiz ki İbrahim, ince kalpli ve yumuşak huylu biriydi.” [Tevbe, 9/114]

İbrahim (a.s.) ve Kavmi:

İbrahim (a.s.), kavmini Allâh’a davet etti ve şöyle dedi: **“Neye ibâdet ediyorsunuz? Putlara ibâdet ediyoruz, dediler. İbrahim şöyle dedi: Dua ettiğinizde onlar sizi işitiyor mu? Yahut size fayda ya da zarar verebiliyorlar mı? Hayır, ancak biz, babalarımızı bu şekilde yapar bulduk, dediler.”** [Şuara: 26/71-74]

İbrahim dedi ki: **“Ben bu putlara ibâdet etmem. Bilakis ben bu putların düşmanıyım. Ben alemlerin Rabbine ibâdet ederim. Ki beni O, yarattı ve doğru yola iletti. Ki beni yediren ve içiren O’dur. Hastalandığımda bana şifa veren, O’dur. Beni öldürecek ve sonra diriltecek O’dur.”** [Şuara: 26/78-81]

Bu putlar ise ne yaratabilirler ne yedirebilirler ne de içirebilirler. Bir kimse hastalandığında hastalara şifa veremezler. Hiç kimseyi de öldüremez ve diriltemezler. İbrahim (a.s.)’ın bu denli açık konuşmasına rağmen, kavmi halen biz babalarımızı, atalarımızı bu şekilde yapar bulduk demeye devam ettiler...

İbrahim (a.s.)’da ayrı bir özellik vardı: Yüzünde tebessüm, kalbinde merhamet, sözünde bir tatlılık parlardı. İçli, yumuşak huylu, yüreği yanık dosdoğru mümindir... Rabbim bizleri de İbrahim (a.s.)’in ahlakı ile ahlaklandırın... Allâhumme Amin!

İbrahim (a.s.) ve Zalim Kral:

Bunun üzerine İbrahim (a.s.) Babil halkının zalim kralı Nemrud’a gitti. Onu Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya inanmaya davet etti. O zamanlar insânlar, o krala secde ederlerdi. Kral, İbrahim (a.s.)’in sadece Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya secde ettiğini başka hiçbir kimseye secde etmediğini duyunca buna çok kızdı. Nemrud dedi ki: *“Rabbim kimdir, ey İbrahim? İbrahim (a.s.) ‘Rabbim, Allâh’tır’ dedi. Nemrud dedi ki: ‘Allâh da kim, Ey İbrahim?’ İbrahim (a.s.): ‘Benim Rabbim, dirilten ve öldürendir.’ [Bakara: 2/258] dedi. Nemrud: ‘Ben’de diriltir ve öldürürüm dedi.’ [Bakara: 2/258]*

Zalim kral, bir adam çağırırdı onu öldürdü, başka bir adam daha çağırırdı ve onu serbest bıraktı. Sonra da şöyle dedi: *“Ben de diriltir ve öldürürüm. Bir adamı öldürdüm, diğer adamı ise özgür bırakarak sağ bıraktım.”* Kral gerçekten aptal biriydi, zaten müşriklerin tümü böyledir.

İbrahim (a.s.), kral ve kavminin gerçeği anlamasını istiyordu. Bunun için Nemrud’a şöyle dedi: *“Allâh güneşi doğudan getirir, sen de batıdan getir bakalım.”* [Bakara: 2/258] Bu söz üzerine kral şaşırıp ve bir şey söyleyemez oldu. Kral mahcup olup, bir cevap bulamadı. Nitekim *“Allâh, zalimler gürhunu bazarıya ulaştırmaz.”* [Bakara: 2/258]

İbrahim (a.s.) Putları Kırıyor:

İbrahim (a.s.) kavmine putlara tapmanın manasızlığını ve tutarsızlığını sözle anlatmaya çalıştı ama kavmi bir türlü anlamadı ya da anlamak istemedi. Ayetlerde gördüğümüz üzere İbrahim (a.s.) soru-cevap usulü ile insânları imana, tevhide davet ederdi. Ama yine de kavmi İbrahim (a.s.)’in dediklerinden yüz çevirip putlara tapmaya devam ettiler.

İbrahim (a.s.) tabi ki davasından yılmadı ve devam etti. Babil halkının Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya iman etmelerine, şu kör ve sağır putlar engel değil miydi? Allâh ile kul arasındaki bu putları ortadan kaldırmalıydı İbrahim (a.s.). Artık sözden uygulamaya geçişin vakti gelmişti.

Bunun üzerine İbrahim (a.s.): *“İnsânlar çekip gittiğinde bu putları kıracağım. Belki insânlar o zaman anlarlar”* dedi. Bayram günüydü. Herkes de bir sevinç, bir telaş vardı. Adetlerine göre Babil halkı o gün puthaneye yemekler getirirler, putların önüne bırakıp eğlenme yerine giderler, eğlenirlerdi. Daha sonrada gelip bıraktıkları yemekleri yerlerdi.

Herkes eğlenme yerine gidince İbrahim (a.s.)’a: *“Sen bizimle gelmiyor musun?” diye sordular. İbrahim (a.s.): “Ben hastayım” dedi.”* [Saffat: 37/89]

İnsânlar gitti, İbrahim (a.s.) fırsat buldu ve putların yanına gidip onlarla baş başa kaldı. Onlara şöyle dedi: *“Sundukları yemekleri yemiyor musunuz? Ne o? Konuşmuyor musunuz? Sonunda üzerlerine yürüyüp sağ eliyle vurdu.”* [Saffat: 37/91-93] *“Hepsini paramparça*

edip, içlerinden büyüğünü, ona başvursunlar diye, sağlam bıraktı.” [Enbiya: 21/58]

Puthaneye sanki bomba düşmüştü, İbrahim (a.s.) bütün putları yerle bir etti. Yalnız en büyük puta dokunmadı. Ona önemli bir görev verecekti. **“Unutma taş kafa!”** diye bağırды büyük puta, **“Küçük putları sen kırdın, suçunu saklama!”**

Derken bayramları sona erdi, acıkmışlardı da... Çok geçmeden putpe-restler koşarak geldiler: **“İlahlarımıza bunu kim yaptı? Doğrusu o zalimlerden biridir, dediler. İçlerinden birkaçı, İbrahim denen bir gencin onları diline dolağığını duymuştuk. Öyleyle, onu insânların gözleri önüne getirin, belki şahitlik ederler dediler.”** [Enbiya: 21/59-61]

Bunun üzerine İbrahim (a.s.)’ı getirdiler, halk sinirliydi... ama İbrahim (a.s.) sakın ve huzurluydu. İbrahim (a.s.)’ı sorguya çektiler: **“Ey İbrahim! İlahlarımıza bunu sen mi yaptın? dediler.”** [Enbiya: 21/62]

İbrahim (a.s.): **“Belki onu şu büyükleri yapmıştır. Konuşabiliyorsa, onlara sorun bakalım dedi.”** [Enbiya: 21/63]

Putta tapanların hallerine yazıklar olsun... Donup kaldılar, ne diyeceklerini bilemediler. Putlar gerçekten de konuşmazlardı. Yoksa İbrahim (a.s.) haklı mıydı? Bir an afalladılar ve: **“Kendi iç dünyalarına dönüp (düşündükten sonra) demişlerdi ki: Şüphesiz ki (konuşamayan ve kendini savunamayan varlıklara ibâdet etmekle) sizler zalimlerin ta kendisisiniz.”** [Enbiyâ, 21/64] **“Sonra tekrar eski halleri üzerine döndüler ve: ‘Sen gerçekten biliyorsun ki, bu putlar**

konuşmazlar’ dediler.” [Enbiya: 21/ 65]

Bunun üzerine İbrahim (a.s.)’a hakkı anlatmak üzere fırsat oluştu ve dedi ki: **“O halde Allâh’ı bırakıp da size hiçbir fayda ve zarar veremeyecek olan putlara ne diye taparsınız? Size de, Allâh’ı bırakıp taptıklarınıza da yazıklar olsun! Hala akıllanmayacak mısınız?”** [Enbiya: 21/66-67]

İbrahim (a.s.)’a diyecek bir şey bulamadılar, çünkü o haklıydı. Halktan bazıların kafası karışmaya başladı. Acaba İbrahim (a.s.) haklı mıydı, bu putları bırakıp tek olan İlah’a, Allâh’a kulluk mu etmeliydiler? Halk İbrahim (a.s.)’ı ilgiyle dinliyorlardı. Bu hal Nemrud’u ürküttü, ya ona inanırlarsa, diye korktu. Hemen bir şeyler yapmalı, İbrahim (a.s.)’ı susturmalydı...

İbrahim (a.s.)’ı susturmak için onu öldürmek lazımdı. **“Kavminin cevabı: ‘Onu öldürün ya da yakın!’** [Ankabut: 29/24] sözünden başkası olmadı. **“Bir şey yapacaksanız, şunu yakın da tanrı-larınıza yardım ediniz’ dediler.”** [Enbiya: 21/68]

Soğuk Ateş:

Babil halkı büyük bir ateş yakabilmek için, günlerce odun topladılar. Sonra odunları dört bir yandan ateşlediler. İbrahim (a.s.) sakın bir şekilde bekleyip **“Allâh bana yeter. O ne güzel vekildir”** diyordu. Bu nasıl bir iman, nasıl bir teslim oluş...! Ya Rabbi bizle-ride böyle bir iman ile rızıklandır! Allâh-mumme Amin!

Zalim halk ateşin sıcaklığına dayanamayıp geride duruyorlardı. Tam ateşin şiddetini kazandığı bir sırada, mancınıkla İbrahim (a.s.)’ı ateşe fırlatıp attılar.

Hiç Rabbimiz, Halilullah dediği kulunu yalnız bırakır mıydı? Onlar İbrahim (a.s.)'ı daha fırlatırken, Allâh Subhânehu ve Teâlâ, İbrahim (a.s.)'a yardım etti ve ateşe: **“Ey ateş! İbrahim’e karşı soğuk ve selamet ol.”** [Enbiya: 21/ 69] buyurdu.

Öyle de oldu, ateş İbrahim (a.s.)'a karşı serin ve selamet oldu. Kızıl ateş tepeciğinin ortası, yemyeşil bir bahçe oluverdi. İnsânlar, ateşin İbrahim (a.s.)'a zarar vermediğini görünce şaşırıp kaldılar. Akli başına gelenler, **“İbrahim’in İlahı ne büyükmüş!”** dediler ve oracıkta iman ettiler.

Mekke’ye Hicret:

İbrahim (a.s.) kurtulmuştu... Artık İbrahim (a.s.) ve ona iman edenler için hicret vakti gelmişti. Yeryüzünde başka topraklara hicret etmek, orada Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya ibâdet etmek ve insânları Rabbine davet etmek istiyordu.

Babil halkı İbrahim (a.s.)'ın imtihanını olmuştu. İbrahim (a.s.) kendisine iman edenlerle beraber bu putperest insânların arasından ayrılacaktı. Ailesini, doğup büyüdüğü toprakları Allâh Subhânehu ve Teâlâ için geride bırakacak ama gitmeden Babil halkını son bir defa Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya iman etmeye, O’nu tevhid etmeye davet etti...

“Sizin için İbrahim’de ve onunla birlikte olanlarda güzel bir örneklik vardır. Hani onlar, kavimlerine demişlerdi ki: ‘Biz, sizden ve Allâh’ın dışında ibâdet ettiklerinizden beriyiz. Sizi tekfir ettik. Bizimle sizin aranızda, tek olan Allâh’a iman edinceye kadar, ebedi bir düşman-

lık ve ebedi bir kin baş göstermiştir.’ İbrahim’in babasına söylediği: ‘Senin için Allâh’tan bağışlanma dileyeyeceğim. (Ama) Allâh’a karşı sana hiçbir faydam olmaz’ sözü müstesna. Rabbimiz! Yalnızca sana tevekkül ettik, yalnızca sana yöneldik ve dönüşümüz de yalnızca sanadır.” [Mümtehine: 60/4]

Giderken de: **“Doğrusu ben, Rabbim uğrunda sizi bırakıp gidiyorum. O beni doğru yola eriştirir dedi.”** [Saffat: 37/99]

İbrahim (a.s.) Kabeyi İnşa Ediyor

İbrahim (a.s.) Allâh Subhânehu ve Teâlâ için bir ev, Kabe’yi inşa edecekti. Evler çoktu, fakat içinde sadece Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya ibâdet edilen bir ev yoktu. İbrahim (a.s.)'ın oğlu İsmail (a.s.) dağlardan taş getirdi, İbrahim (a.s.)'da duvarları ördü. İnşaat esnasında İbrahim (a.s.)'da, İsmail (a.s.)'da Allâh Subhânehu ve Teâlâ’yı zikrediyorlar ve dua ediyorlardı...

Kur’ân-ı Kerim’de Kabe’nin inşası şöyle geçmekte: **“Hani İbrahim ve İsmail, Ka’be’nin temellerini yükseltiyordu. “Rabbimiz! Bizden kabul buyur.**

Şüphesiz ki sen işitensin, bilensin. Rab-bimiz! İkimizi sana teslim olanlardan kıl. Soyumuzdan da teslim olacak bir ümmet getir. Bize ibâdet yollarımızı göster. Tevbemizi kabul buyur. Tevbe-leri kabul eden, merhametli olan ancak sensin!” [Bakara: 2/127-129]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, İbrahim (a.s) ve İsmail (a.s.)’in dualarını kabul etti ve Kâbe’yi mübarek kıldı. Biz Müslümanlar, bütün namazlarımızda Kabe’ye yöneliriz. Hac ibâdetini Kabe’de yaparız... Kâbe Müslümanların ve İslâm’ın merkezidir, kalbidir...

Hatime:

Ulu’l-azm Rasûllerden olan İbrahim (a.s.)’in kıssasının sonuna geldik. Bu yazımızda İbrahim (a.s.)’ı bir nebze de olsa tanıma fırsatı veren Rabbimize hamd olsun. İbrahim (a.s.)’in gençlik yıllarında başlayan tevhid davetini, kavmiyle mücadelesini, zalim Kral’a karşı kıyamını, atıldığı ateşin çiçek bahçesine dönüşmesine, hicretini, Kabe’nin inşasını hep beraber okumuş olduk... Rabbimize duamız, bizleri Rasûllerinin

izinden giden ve onların tevhid davetini sürdüren kullarının arasına katmasıdır.

Allâh’ım! Muhammed’e ve Muhammed’in ümmetine rahmet eyle; şerefini yücelt. İbrahim’e ve İbrahim’in ümmetine rahmet ettiğin gibi. Şüphesiz övülmeye lâyık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin.

Allâh’ım! Muhammed’e ve Muhammed’in ümmetine hayır ve bereket ver. İbrahim’e ve İbrahim’in ümmetine verdiğin gibi. Şüphesiz övülmeye lâyık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin.

Bir sonraki yazımızda ulu’l-azm Rasûllerin üçüncüsü olan, düşmanın sarayında büyüyen Musa (a.s.) ve eşsiz tevhid davetinin’de buluşmak duasıyla...

Hamd Alemlerin Rabbi olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya mahsustur. Salat ve selam nebilerin sonuncusu Muhammed sallallâhu aleyhi ve selam ve bütün nebilerin üzerine olsun.

ESMÂU'L-HÜSNÂ

EL-HAKÎM - EL-HÂKİM - EL- HAKEM

Kaan Sâlih

Giriş:

“el-Hakîm”, “el-Hâkim” ve “el-Hakem” isimleri, Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın el-Esmâu'l-Hüsnâ'sındandır. O, şöyle buyurmaktadır:

“Şüphesiz ki ancak sen, (izzet sâhibi, her şeyi mağlup eden) el-Azîz, (hüküm ve hikmet sâhibi) el-Hakîm'sin.” [Bakara: 2/129]

“Allâh, aramızda hükmünü verinceye kadar sabredin. O, hüküm verenlerin en hayırlısıdır.” [Arâf: 7/87]

“Size Kitâb'ı (Kur'ân-ı Kerîm'i) açık indiren O iken, Allâh'tan başka bir hakem mi arayacağım?” [Enâm: 6/114]

el-Hakîm ismi, Kur'ân-ı Kerîm'de doksan bir defa, el-Hâkim ismi beş defa, el-Hakem ismi ise bir defa, Allâh Subhânehu ve Teâlâ için kullanılmıştır. el-Hakîm ismi, geçtiği âyetlerin tümünde başka bir isimle birlikte zikredilmiştir. Beraber zikredildikleri isimler, el-Alîm, el-Habîr, et-Tevvâb, el-Aliyy, el-Vâsi, el-Hamîd isimleridir.

Lügat Mânâları:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın el-Esmâu'l-Hüsnâ'sından olan “el-Hakîm”, “el-Hâkim” ve “el-Hakem” isimleri, Arapçada “hüküm / ha-ke-me” kökünden türemiştir. Hâkimiyet kelimesi de, bu kökten mastardır. Zeccâc, Cevherî ve Hattâbî gibi bir çok lügat âlimi -Allâh onlardan râzı olsun- bu kökün mânâsının “düzeltmek maksadıyla menetmek ve engel olmak” olduğunu; hâkimin hasımların birbirlerine haksızlık etmelerine engel olmasından dolayı bu isim ile isimlendirildiğini ve yine “atın gemi” mânâsındaki “hakeme” kelimesinin hayvanın huysuzluğuna ve kendi başına yapacağı hareketlere mâni olduğu için bu şekilde isimlendirildiğini söylemişlerdir. [Tefsîru Esmâillâh: 43; Lisânu'l-Arab: 12/140; Şe'nü'd-Duâ: 61]

İbnu'l-Esîr'in -Allâh ondan râzı olsun- ifâdesine göre, Allâh'ın güzel isimleri içinde el-Hakem ve el-Hakîm kelimeleri fâil anlamında fa'îl kalıbında olup hükmeden ve yargılayan mânâsını taşımaktadır. Muf'il anlamında fa'îl ka-

lıbından olarak ise her şeyi sağlam ve en iyi şekilde yapan mânâsındadır. el-Hakîm isminin hikmet sâhibi anlamında olduğu da ifâde edilmiştir. Hikmet, en üstün olan şeyi en üstün bilgilerle bilip tanımaktır. En ince sanatları güzel ve sağlam bir şekilde yapan kimseye hakîm denir. [Lisânu'l-Arab: 12/140]

Aynı kökten gelen bu üç isminin ifâde ettiği mânâlar hükmetme fiilinde birleşmektedir. Ancak aralarında mânâ bakımından bazı incelikler vardır: Hakîm, hükmeden; yanlışa engel olan, hikmet üzere hükümler koyan, benzersiz bir sağlamlık ve güzellikte yaratandır. Hâkim, hükmeden; zulme engel olan, hükmetme işini açıkça ve çokça yapan, hükmüne boyun eğdiren ve hükmü üzerine bir başkası getirememeyendir. Hakem, hükmeden; hak ile bâtılın, iyi ile kötünün arasını ayıran, kalblerin rızâsı üzere hükmederek kendisine boyun eğilip itaat edilendir.

İcmâli Tefsîri:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın “el-Hakîm”, “el-Hâkim” ve “el-Hakem” isimleri, yaratma ve hükmetme yetkisinin, kevnî, şer'î ve uhrevî hâkimiyetin eşsiz bir hikmet üzere kayıtsız ve şartsız olarak, evvelde ve âhirde Allâh'a âit olduğunu ifâde eder.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, yaratma ve emretme fiillerinde en yüce hikmete sâhib olan ve her şeyi en güzel şekilde yaratan el-Hakîm'dir. Söylediği her söz

ve yaptığı her fiil doğru olandır. Bunların eserleri de mükemmeldir ve hiçbir kusûru yoktur. Hikmeti gereği doğruluk, sağlamlık ve mükemmellik O'na mahsûstur. Hikmet, eşyâyı yerli yerine koymak, bulunması gereken konuma yerleştirmektir ve O, her yaptığı şeyde hikmet üzeredir. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, şöyle buyurmaktadır: **“O (Allâh) ki, yarattığı her şeyi en güzel yapandır.”** [Secde: 32/7]

el-Hakîm olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ, yaratmasında ve hükmetmesinde eşsiz ve sonsuz bir hikmet üzeredir.

O, yaratmasından, hükmetmesinden ve hikmetinden sual olunmayandır. Her şeyin öncesini ve sonrasını, başlangıcını ve akıbetini en iyi bilendir. Geniş övgülere ve mükemmel sıfatlara sâhib olandır. İlmi ve kudreti, adâleti ve rahmeti eksiksiz ve tâmdır. Hiçbir şeyi boş yere, oyun ve eğlence için yaratmadığı gibi, mahlûkatına da başıboş, adâletten yoksun ve hikmetten uzak hükümler koymamıştır. O, sağlam ve eksiksiz bir sûrette yaratandır; yaratıklarını güzel bir planla ve herkes tarafından takdirle karşılanan bir yapıyla var edendir. Tedbîr ve idâresinde hiçbir bozulma ve kayma olmayandır. Yaratıkları için en yararlı ve uygun hükümleri koyan O'dur. Hâkimiyetin üç türü, kayıt ve şart olmaksızın ancak O'na âittir. O, yaratmada eşsiz olduğu gibi, hükmetmede de ortağı, eşi ve benzeri olmayandır. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“Allâh (her şeyi bilen) Alîm, (hüküm ve hikmet sâhibi) Hakîm’dir.” [Nisâ: 4/26]

“İyi bilin ki! Yaratmak da, emretmek de O’na âittir. Âlemlerin Rabbi olan Allâh ne yücedir.” [Arâf: 7/54]

el-Hâkim ve el-Hakem isimleri, Zeccâc ve İbnu’l-Esîr’in -Allâh onlardan râzı olsun- söyledikleri üzere, genel olarak aynı mânâları ifâde etmektedir. [Tefsîru Esmâillâh: 43; Lisânu’l-Arab: 12/140]

Ancak el-Hakem ismi, el-Hâkim isminden daha mübalağalıdır. Kurtubî’nin -Allâh ondan râzı olsun- ifâdesine göre, hakka göre hüküm verenden başkası, hakem ismini hak etmez. Çünkü bu kelime, övgüde tazim anlamını taşıyan bir sıfattır. Hâkim ise fiil üzerinde gerçekleşen hakka uygun olmayan bir şekilde hüküm veren için de kullanılabilir. Bu nedenle el-Hakem ismi, el-Hâkim isminden daha mübalağalıdır. [el-Câmiu li Ahkâm: 7/70]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, şöyle buyurmaktadır: **“Allâh, hükmedenlerin hâkîmi (en güzel hükmedeni) değil midir?”** [Tîn: 95/8]

el-Hâkim ve el-Hakem olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ, hükmeden ve yargılayandır. Hükmedilmesi için yeryüzüne Kitâb’larını Rasûlleriyle birlikte gönderendir. Kulları için hukuk ve yaşam şekli belirleyendir. Yasama mutlak olarak O’na âittir. O, hükmün kendisine teslim edildiği ve işlerin ancak kendisine döndüğü tek zattır. Hükmü reddedilmeyen ve kalblerin rızâsı ile hükmüne teslim olunandır. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, şöyle buyurmaktadır: **“Hüküm yalnızca O’nundur ve kesinlikle O’na döndürüleceksiniz.”** [Kasas: 28/88]

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem ise şöyle buyurmuştur:

“Muhakkak ki Allâh hakemdir. Hüküm (ondan çıkar ve yine) ona döner.” [Ebû Dâvûd; Nesâî]

el-Hâkim ve el-Hakem olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın hükümleri asla tartışılmaz ve geçerliliğini yitirmez. O’nun hükümleri yürürlükten kaldırılamaz ve başka hükümler O’nun hükmünün önüne geçirilemez. O’ndan daha âdil ve daha doğru hüküm koyan ve hüküm veren yoktur. O, hiçbir kimseye dünyâda ve âhirette zerre miktarı haksızlık ve zulüm etmez. Hiçbir kimseye başkasının suçunu yüklemeyiz. Kulu, işlediği günahından fazlasıyla cezâlandırmaz. Hakların sâhiblerine ödenmesini sağlar. Hiçbir hak sâhibini bırakmadan tümüne haklarını ulaştırır. Eşyâyı olması gerektiği şekilde yaratır ve olması gerektiği yere yerleştirir. Cezâ ve hesâb gününde kulları arasında hüküm verir. Suçlu ile suçsuzun arasını ayırır ve onlar arasında adâlet ile hükmeder. Tüm mahlûkât, verdiği hükümden dolayı O’na hamd eder. Haklarında azâb hükmü verilmiş olanlar dâhi, kendilerine haksızlık edilmediğini itiraf ederler.

Delâletleri:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın bu üç güzel isminin delâlet ettiği hüküm ve fâideleri, tecelli ve sonuçları, Müslümanların üzerine yüklediği sorumluluk ve vazifeleri, genel olarak altı madde de toparlayabiliriz.

1. Hâkimiyet Allâh’a Âittir:

Hüküm ve hâkimiyet, sadece Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya âittir; O’na

mahsûstur. O'nunla birlikte hiçbir kimsenin hüküm ve hâkimiyet hakkı yoktur. O'nun hükümleri, kâinatla, kullarla ve âhiretle ilgili her ne varsa, tümünü kapsar ve kuşatır. O'nun hükümlerini ilga edecek, tartışacak ve eleştirecek hiçbir güç ve otorite yoktur. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“İyi bilin ki! Yaratmak da, emretmek de O'na âittir. Âlemlerin Rabbi olan Allâh ne yücedir.” [Arâf: 7/54]

“Hüküm veren Allâh'tır. O'nun hükümünü gözden geçirecek hiç kimse yoktur.” [Rad: 13/41]

İmâm Beğavî, -Allâh ondan râzı olsun- şöyle demiştir: *“Hüküm vermek, emretmek ve yasaklamak ancak Allâh'u Teâlâ'ya âit bir haktır.”* [Meâli-mu't-Tenzîl: 2/493]

Hüküm ve hâkimiyetin Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya mahsûs olması, O'nun tek rab ve gerçek ilâh olması dolayısıyladır. Zîrâ yaratmak, yaşatmak, rızık vermek, işleri ve nesnelere düzenlemek, kâinatı ve döngüyü dengede tutmak, O'na mahsûstur. Yerleri ve gökleri, ikisi arasındakileri ve içindekileri yaratarak onlara sâhib olan O'dur. Öyleyse mülkünde söz hakkı ve hükmetme yetkisi de doğal olarak Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya âit olacaktır. Kısacası yaratan kim ise, hükmetme hakkı da O'na âittir.

Bu itibarla Müslüman bir kimse, hâkimiyeti kulları yaratan ve rızıklandıran Rabbinden başka hiçbir kimseye vermez. O'nunla birlikte hükmetme

yetkisine sâhib hiçbir kimseyi kabul etmez. Hâkimiyet tevhidinin gereği olarak, Allâh'ın otoritesine boğun eğer. O'nun hükümlerini kabul eder. Dünyevî ahkâm olarak hüküm vermesi gerektiğinde, Rabbinin indirdiği hükümler ile hükmeder ve ancak onlara muhâkeme olur. Bu hükümlere kalben ve amelen rızâ gösterir. Bu hükümlerden dolayı, kalbinde sıkıntı ve çekişme olmaz.

2. Hükümler; Kevnî, Uhrevî ve Şer'î Olarak Üç Kısma Ayrılır:

Hükümler; kevnî, uhrevî ve şer'î olarak üç kısma ayrılır. Üçü de mutlak olarak Allâh'a âittir; O'na mahsûstur. O'nunla birlikte hükmeden, yasa koyan ve hükmü, hikmet üzere olan yoktur. Evvelde ve âhirdede hüküm O'na âittir. Bu itibarla kevnî, uhrevî ve şer'î olarak hâkimiyet sadece O'nundur.

Kevnî hâkimiyet, kâinatın; canlı ve cansız tüm varlıkların yaratılışını, bunlara bir düzen ve kanunlar belirlenmesini, bu kanunlara göre sevk ve idâre edilmesini ve yok olmamak için ihtiyaç duydukları şeylerin onlara verilmesini ifâde eder. Akıl ve insâf sâhiblerinin ikrâr ettikleri üzere kevnî hâkimiyet, ancak Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya mahsûstur. O, şöyle buyurmaktadır:

“De ki: Kimdir sizi gökten ve yerden rızıklandıran? Kimdir kulaklara ve göz-

lere mâlik olan? Kimdir ölüden diriye, diriden ölüyü çıkaran? Kimdir işleri çekip çeviren? ‘Allâh’ diyecekler. De ki: Öyleyse Allâh’a karşı gelmekten sakınmayacak mısınız?’ [Yûnus: 10/31]

Kevnî hâkimiyet, güneşe, aya, yıldızlara, dağlara, denizlere, toprağa, yağmurlara, depremlere, nebata, hayvanlara, cinlere ve insânlara, dahası yaratılmış her ne varsa tümüne egemen olanın hâkimiyetidir. Allâh, eşyâyı yaratmış ve hiçbirini başıboş ve kendi halinde bırakmamıştır. Hepsi hakkında belirli bir düzen ve kanun koymuştur. Güneş, doğudan doğar ve batıdan batar. Ay, güneşin batmasıyla doğar, doğmasıyla batar. İnsân, zamanı gelince doğar, büyür, yaşlanır ve zamanı gelince de ölür. Yâni yaratılmış olan şeylerin kader ve kazası Allâh’ın elindedir. O’nun istediği şeyler, kullar istemese dâhi istediği şekilde olur. İstemediği bir şey ise, yer gök ehli olması için toplansalar bile kesinlikle olmaz. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, şöyle buyurmaktadır: **“De ki: ‘Biliyorsanız söyleyin: ‘Bütün yeryüzü ve içinde bulunanlar kime âittir?’ Onlar: ‘Allâh’ındır’ diyecekler. Öyleyse sende de ki: ‘Neden aklınızı başınıza almıyorsunuz?’ ‘Peki, yedi kat göğün ve yüce arşın rabbi kimdir?’ diye sor. Onlar: ‘Allâh’tır’ diyecekler. De ki: ‘Öyle ise O’na karşı gelmekten sakınmaz mısınız?’ De ki: ‘Eğer biliyorsanız söyleyin: Her şeyin hükümlerini elinde olan, kendisi koruyan fakat korunup kollanmayan (buna muhtaç olmayan) kimdir?’ Onlar: ‘Allâh’tır’ diyecekler. Sen de ki: ‘Öyleyse nasıl oluyor da büyülenip/aldanıp gerçekten uzaklaşıyorsunuz?’ Hayır! Biz onlara gerçeği getirdik; fakat buna rağmen onlar, gerçekten yalancılardır.’** [Mü’minûn: 23/84-90]

Bu itibarla Müslüman bir kimse, kâinatın düzeni ve idâresiyle, insânların kaderi ve akıbetleriyle ilgili her ne varsa tümünü Rabbinden bilir. Musibet ve belâların kalkmasını, kıtlığın ve kuraklığın sona ermesini, rızık ve ömrü, sağlığı ve hidâyeti Rabbinden ister. O’na sığınır ve ancak O’na tevekkül eder.

Uhrevî hâkimiyet, âhiret hayatına dâir tüm hükmetme, sevk ve idâre etme hakkına sâhib olunmasını ifâde eder. Uhrevî hâkimiyet de kevnî hâkimiyet gibi sâdece Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya âittir. O, şöyle buyurmaktadır:

“O, Allâh’tır. O’ndan başka hiçbir ilâh yoktur. İlkte ve sonda hamd O’na mahsûstur. Hüküm yalnızca O’nundur. Kesinlikle O’na döndürüleceksiniz.” [Kasas: 28/70]

“İyi bilin ki! Hüküm yalnızca O’nundur. O, hesâb görenlerin en çabuğudur.” [Enâm: 6/62]

Uhrevî hâkimiyet, hiçbir kimseye haksızlık yapmadan Müslüman ve kâfir, suçlu ve suçsuz ayrımı yaparak, cezâ veya mükâfata karar verenin, hükümünde ve irâdesinde eşi ve benzeri olmayanın hâkimiyetidir. O, kıyâmet günü hesâbı başlatır ve kulları arasında hüküm verir. Hiçbir kimseye zerre kadar zulmedilmez. Her zâlim ve suçludan mazlumların hakkı alınır ve hak sâhiblerine hakları ödenir. O gün, büyük hesâb günüdür; o gün, büyük mahkeme günüdür ve hâkim, Allâh Subhânehu ve Teâlâ’dır. O, şöyle buyurmaktadır:

“O günde onlar (kabirlerinden) çıkarlar. Onların hiçbir şeyi Allâh’a gizli kalmaz. (Allâh buyurur:) ‘Bugün mülk

(hâkimiyet) kimindir?’ el-Vâhid ve el-Kahhâr olan Allâh’ındır. Bugün herkese kazandığı ile karşılık verilir. Bugün zulüm yoktur. Allâh, hesâbı çarçabuk görendir.” [Mümin: 40/16-17]

Bu itibarla Müslüman bir kimse, sadece Rabbinden bağışlanma diler. Cehennemden azâbından O’na sığınır. Rabbinden kendisine rahmet etmesini, hesâbının kolay olmasını ve mahşer yerinde türlü türlü sıkıntılardan uzak olmayı ister. Şefaati Rabbinden bilir ve ancak O’ndan ister. Cennetin nimetlerini ve ebedî hayatın güzelliklerini Rabbinden talep eder. Tüm bunları elde edebilmek gayesiyle, dünyâ hayatında Rabbinin râzı olacağı şekilde yaşar.

Şer’î hâkimiyet, kulların fiilleri hakkında tüm yetki ve hükmetme hakkına sâhib olunmasını ifâde eder. Kevnî ve uhrevî hâkimiyet gibi, şer’î hâkimiyet de sâdece Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya âittir. O, şöyle buyurmaktadır:

“İyi bilin ki! Yaratmak da, emretmek de (hükmetmek de yalnızca) O’na âittir. Âlemlerin Rabbi olan Allâh ne yücedir.”

[Arâf: 7/54]

“Hüküm vermek yalnızca Allâh’a aittir. O, kendisinden başka hiçbir şeye ibâdet etmemenizi emretmiştir. Dosdoğru olan dîn işte budur. Fakat insânların çoğu bilmezler.” [Yûsuf: 12/40]

Şer’î hâkimiyet, insânların ve cinlerin nasıl ibâdet edeceklerini, tüm hayatlarına dâir neyi yapabileceklerini ve de neyi yapamayacaklarını, yasaklanan şeyleri yapanlara uygulanacak cezâları, kanun ve yasa olarak belirtme gücünde bulunanın hâkimiyetidir. O’nunla birlikte hiçbir beşerin, devletin ya da devlet-

ler birliğinin hâkimiyet hakkı yoktur. O, hükmüne hiçbir kimseyi ortak etmez. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“Allâh, hükmüne hiçbir kimseyi ortak etmez.” [Kehf: 18/26]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın haram kıldığı haram, helâl kıldığı ise helâldir. Yasakladığı şeyler haram, serbest bıraktıkları ise helâldir. O, içkiyi, kumarı, zinayı ve faiz gibi kötülükleri yasaklamıştır. Dîni eğitim ve hicâb gibi maslahatları, recim ve kısas gibi cezâların uygulanmasını ise farz kılmıştır. Yine devlet yönetiminde şeriatın esas alınmasını, mahkemelerde şer’î kanun ve cezâların uygulanmasını, ticâretin, evlilik ve boşanmanın, miras ve nafaka haklarının İslâm fıkhnına göre yapılandırılmasını emretmiştir. İslâm’ın kaynak olmadığı, Kur’ân ve Sünnet’in esas alınmadığı her kanun ve yasa, yönetim ve sistem Allâh’ın yasakladığı bâtıllardır. Tümü câhiliye ve câhiliyyenin kokuşmuş pislikleridir. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“Onlar, hâlâ câhiliyye devrinin hükmünü mü istiyorlar? Yakînen bilen bir topluluk için Allâh’tan daha güzel hüküm veren kim vardır?” [Mâide: 5/50]

Bu itibarla Müslüman bir kimse, İsviçre medeni kanununa göre evlenmeyi, Alman cezâ muhakemeleri usûlüne göre yargılanmayı, İtalyan cezâ yasalarına göre cezâlandırılmayı ve Fransa idâre hukûkuna göre yönetilmeyi kabul edemez. Ne Amerikan kapitalizmini ne de Çin sosyalizmini benimseyemez. Müslüman, Allâh’a teslim olandır. Bu teslimiyet, O’nun hâkimiyetine boyun eğmeyi, gönderdiği dîni sadece namaz

ve hac gibi ibâdetler boyutuyla değil, bilâkis tüm yönleriyle kabul ederek yaşamayı içine almaktadır.

3. Ancak Şer’î Hükümlere Muhâkeme Olunur:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya ve O’nun bu güzel isimlerine îmânın gereği olarak hâkimiyet hakkı ancak Allâh’a verilir. İhtilâfa düşülen meseleler hakkında da ancak O’nun şerîatına başvurulur. İhtilaflar sadece Kur’ân ve Sünnet ile hüküm verecek mahkemelere taşınır. Bu, Allâh’a ve âhiret gününe îmânın sıhhat şartıdır. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“Eğer herhangi bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz Allâh’a ve âhiret gününe gerçekten îmân ediyorsanız onu Allâh’a ve Rasûlü’ne (Kur’ân ve Sünnet’e) götürün; bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir.” [Nisâ: 4/59]

Kur’ân ve Sünnet ile hükmetmeyen her merci tâğûttur. Hükümlerinin temeli, beşerin âciz aklından koyduğu, bugün uyguladığı ve yarın başkasıyla değiştirdiği ilim ve hikmetten uzak kanun ve yasalardır. Tümü câhiliye hükümleridir. Adâletten ve insânların maslahatlarından uzaktır. Reddetmekle emrolduğumuz tâğûtların lanetli hükümlerine muhâkeme olmak, Allâh’a ve âhiret gününe îmânı zan durumuna düşüren en büyük günahdır. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“Sana indirilene ve senden önce indirilene gerçekten îmân ettiklerini zannedenleri görmüyor musun? Bunlar, tâğûta muhakeme olmayı istiyorlar. Oysa onlar onu reddetmekle emrolun-

muşlardı. Şeytân da onları uzak bir sapıklıkla saptırmak istiyor.” [Nisâ: 4/60]

Bu itibarla Müslüman bir kimse, Kur’ân ve Sünnet ile hükmetmeyen hiçbir merciden hüküm talep etmez; edemez. İhtilafını onlara taşıyamaz. Tüm dünyâsı da elinden alınsa, âlemlerin Rabbine îmânın gereğini yerine getirir. O’na teslim olur ve O’ndan ecrini bekler.

4. Allâh, Hikmet Sâhibidir:

el-Hakîm olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ, hikmet sâhibidir. Hikmet; en üstün bilgi ve adâlet ile hükmetmek, eşyânın hakikatlerini asılları üzere bilmek, onları yerli yerine koymak ve bulunması gereken konuma yerleştirmektir. Söz ve fiillerde uygunluk, sağlamlık ve doğruluktur. Hiç şüphesiz ki mutlak hikmet, Allâh’a âittir. O’nun ilminin ve hikmetinin erişmediği hiçbir şey yoktur. O, kullarını en güzel şekilde yaratmış ve onlara en âdil ve münasib hükümleri indirmiştir. Onun hükümlerinde tutarsızlık, fiillerinde eksiklik ve irâdesinde âcizlik yoktur.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın, yarattığı ve yaptığı her şey mükemmeldir. O, ancak maslahat ve hikmet ihtiva eden şeyleri yaratır. Mahlûkâtı en güzel düzene göre yaratmış ve en mükemmel tertibe tâbi kılmıştır. Her bir mahlûka layık olan yaratılış özelliklerini bahşetmiştir. Hiçbirini ihmâl etmemiş ve her birini olması gerektiği gibi yaratmıştır. Onun yaratışında eksiklik ve zayıflık, fazlalık ve bozukluk yoktur.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, kulları yaratmış ve onlara kitâblar ve peygamberler göndermiştir. Kulluğun sadece

kendisine yapılmasını emretmiş ve ibâdet esaslarını bildirmiştir. Cennet ile müjdelemiş ve Cehennem ile de korkutmuştur. Kullar için bundan daha büyük bir hikmet, lütuf ve ikrâm yoktur. Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın emrettiği şeyler, maslahat ve hikmet ihtiva eder. Yasakladığı şeyler ise mefsedet ve ifsâd ihtiva eder. el-Halîmî -Allâh ondan râzı olsun- şöyle demiştir: *“Hakem, hüküm ve karar verendir. Hükümün aslı, fitne ve fesada mâni olmaktır. Allâh'ın koyduğu bütün yasalar, kulların yararı içindir. Bu yasaların dışındaki her şey, yanlıştır, fitne ve fesattır.”*

Bu itibarla Müslüman bir kimse, Rabbinin yaratmasındaki ve hâkimiyetindeki hikmete îmân eder ve O'nun hikmetsiz hiçbir emrinin ve hükmünün olmadığını bilir. Kaderde gerçekleşen şeylerin Allâh'ın emriyle, bir hikmete binâen gerçekleştiğini ve rızâ gösterilmesi gereğini bilerek hareket eder. Kaderi sorgulamaz, bilakis kendisindeki eksiklikleri gidermeye yönelir. Rabbinin güvenir. O'nun, îmân eden kullarına vefâ olduğuna inanarak kendini O'na teslim eder.

5. Allâh'tan Hikmet İstemek:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'dan hikmet istemek, ilim istemek gibi dînen övülmüş ve öğretilmiş bir şeydir. Ancak Allâh Subhânehu ve Teâlâ, hikmeti dilediği kullarına verir. O, şöyle buyurmaktadır:

“Allâh, hikmeti dilediğine verir. Kime hikmet verilmişse, şüphesiz ona çokça hayır verilmiş demektir. Bunu ancak akıl sâhibleri anlar.” [Bakara: 2/269]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'dan

hikmet istemek, faydalı ilim, isâbetli bilgi, doğru ve dengeli bir akıl, söz ve eylemde hakka isâbet etme kabiliyeti istemektir. Bunlar çok kıymetli lütuflar ve üstün hibeler olması dolayısıyla, hikmet Allâh'ın dilediklerine verdiği çok büyük bir nimettir. Kime hikmet verilmiş ise ona çok büyük bir hayır verilmiştir.

6. Allâh'ın Hükümlerine Teslim Olmak Farzdır:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya ve O'nun bu güzel isimlerine îmânın gereği olarak Allâh'ın hükümlerine rızâ göstermek ve teslim olmak farzdır. O'nun hükümlerinden daha güzel ve yararlı, hikmetli ve âdil hiçbir hüküm yoktur. O, şöyle buyurmaktadır:

“Allâh, hükmedenlerin hâkîmi değil midir?” [Tîn: 95/8]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, en büyüğünden en küçüğüne kadar kâinatta her ne varsa tümünü en güzel sûret ve ölçüde yaratan, onlar için düzen ve yörünge, devinim ve istikrar, etkileşim ve değişim, başlangıç ve son gibi hükümler veren yâni onları yaratan ve onlara kader tayin edendir. Yaratma ve kaderle ilgili hükümler, eşsiz bir hikmet ve tartışılmaz bir adâlet üzeredir. Kulları için neyi nasıl takdir etmiş ise buna rızâ göstermek ve teslim olmak farzdır. İnsanoğlunun sınırlı ilim ve düşünce yetileri, hayat içinde karşılaştıkları hastalık ve sağlık, fakirlik ve zenginlik, korku ve emniyet gibi şeylerin hikmetini çoğu zaman idrâk etmekten âcizdir. Hayır zannettikleri şer, şer zannettikleri hayır olabilir. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, şöyle buyurmaktadır:

“Olur ki hoşunuza gitmeyen bir şey, sizin için hayırlıdır ve olur ki, sevdiğiniz şey de sizin için bir şerdir. Allâh bilir, siz bilmezsiniz.” [Bakara: 2/216]

Ancak kullar, başlarına gelen ve gelebilecek olan; savaş ve kıtlık, deprem ve yangın, sel ve hastalık gibi musibet olarak bilinen şeylere karşı önlemini almalı ve mücâdelesini yapmalıdır. Sonrasında da ilâhî kadere boyun eğmelidir. Yâni bir kaderi, Ömer b. Hattâb radîyallâhu anh’ın vebâlı olan yere gir-meyerek “Allâh’ın bir kaderinden, diğer bir kaderine kaçıyorum” dediği gibi, diğer bir kader ile savmaya çalışmalıdır. Zaten böyle yapmakla da memurdur. Şerîatin ve kaderin hakîkati budur.

Yine Allâh Subhânehu ve Teâlâ, kulları için hükümler koyandır. Bu hükümlere şer’î hükümler denir ve şer’î hükümler, Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın emir ve yasaklarını içerir. O’nun koyduğu şer’î hükümler, adâletin tâ kendisidir. Zerre miktarı zulüm ve fesat içermez. Haram kıldığı şeylerde kulları için menfaat ve iyilik yoktur. Helâl kıldığı şeylerde ise zarar ve fesat yoktur. O, içkiyi, faizi, zinayı ve kumarı ve türlü türlü kötülükleri yasaklamıştır. Yine

adâleti, recmi, kisası, akrabayı gözetmeyi, anne ve babaya iyi davranmayı ve şer’î eğitimi farz kılmıştır. Allâh’ın hükümlerinin tümüne teslim olmak, O’na îmânın gereğidir. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

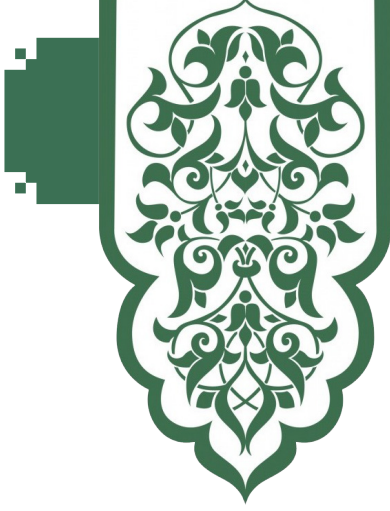
“Nefsim, elinde olan Allâh’a yemin ederim ki; arzusu benim getirdiğime tâbi olmadıkça hiç biriniz îmân etmiş olmaz.” [İbn Ebi Âsım; İbn Battâ]

Bu itibarla Müslüman bir kimse-nin nefsine hoş gelen veya gelmeyen Allâh’ın hükümlerine boyun eğerek teslim olması ve O’na tevekkül etmesi farzdır. Kul böyle yaptığında iç sıkıntılarından ve nefsinin ağır basıp kendisini isyâna teşvik etmesinden korunur. Rabbine yönelir ve kendisi için takdir edilmiş olan sonucun hayırlı bir şekilde ortaya çıkmasını bekler. İrâdesi ve çalışmasına bağlı olarak savuşturabileceği şeylerde mücâdele etmeyi ihmâl etmez. İrâdesine bağlı olmayan, savuşturma ve mücâdele etme imkânı olmadığı şeylerde ise Rabbine kayıtsız ve şartsız teslim olur. Böylece Rabbini râzı etmeye çalışır.

*“Asr-ı Gurabada, Ashâb-ı Kehf gibi yalnız kalsak da;
Ömrümüz, hizmet-i Kur’âniyeye feda olsun.”*

....

EYYÛB ALEYHİSSELÂM ve SABIR

Alaaddin Cihad

En güzel isimlerin ve yüce sıfatların sahibi Allâh'ın ismiyle...

Bizlere sayısız nimetler bahşeden el-Kerim ve es-Sabur olan Rabbimize hamdolsun.

Salât ve selâm, rehberimiz, önderimiz Nebi aleyhisselâm'ın, âlinin ve ashabının üzerine olsun.

“Nitekim daha önce Nuh’a ve onun soyundan Davud’a, Süleyman’a, Eyyûb’a, Yusuf’a, Musa’ya ve Harun’a da yol göstermiştik. Biz güzel davrananlara böyle karşılık veririz.” [En’âm: 6/84]

Allâh’u Teâlâ’nın izniyle ve inayetiyle, bu yazımda sizlere Kur’ân’ı Kerim’deki Eyyûb aleyhisselâm kıssasındaki sabırdan (sabrın en güzel örneğinden) bahsetmeye çalışacağım.

“Muhakkak biz, Nuh’a ve ondan sonra gelen peygamberlere vahyettiğimiz gibi, sana da vahyettik. İbrahim’e, İsmail’e, İshak’a, Yakub’a, torunlarına, İsa’ya, Eyyûb’a, Yunus’a, Harun’a ve Süleyman’a da vahyettik. Davud’a da Zebur’u verdik.” [Nisâ: 4/183]

Öncelikle “*sabır nedir ?*” sorusuna cevap verelim:

“*Sabır*” lügatte “*menetmek*” ve “*hapsetmek*” manalarına gelir. Yani insânın kendi kendini bir şeyden menetmesidir.

Sabır, kapsamlı bir kelimedir. Geldiği yerlere göre aynı kökten gelen isimlerle birlikte farklı manalar içerir. Bu sebeple İslâm âlimleri “*sabır*” kavramına yönelik çok çeşitli tanımlar yapmışlardır. Bunlardan Râğib el-İsfahâni, “*Müfredat*” adlı eserinde; “*nefsi, aklın ve şeriatın gerektirdiği hususlar üzerinde veya onların onu hapsetmeyi gerektirdikleri hususlara karşı hapsetmektir*” şeklinde tanımlamıştır. Bu tanımla birlikte kelimenin geldiği farklı yerlere göre aynı kökten gelen isimlerde farklılık olabileceğine dikkat çekmiştir. Ona göre nefsin hapsedilmesi bir musibetten dolayı ise buna sabır; savaşta, savaşın çeşitli sıkıntılarına ve güçlüklerine karşı nefsin hâkim olursa buna şecaat; konuşmama ve dili tutma şeklinde olursa buna sır saklama/ kıtmân-i nefis denir.

Gazzâlî, “İhyâ’ü Ulûmi’d-Dîn” adlı eserinde sabrı; “din duygusunun nef-sânî arzu ve tutkuların baskısına karşı direnç göstermesi” diye tanımlar.

Cürcânî, “et-Ta’rifat” adlı eserinde sabrı tanımlarken; “başa gelen belâ ve musibetlerin bir sonucu olarak ortaya çıkan üzüntüyü Allâh’u Teâlâ’dan başkasına şikâyet etmemektir” diye ifade edilmiştir.

Elmalılı M. Hamdi Yazır ise “Hak Dini Kur’ân Dili” adlı eserinde sabırla ilgili şunları söyler: “Sabır, iman ve güzel amel ile hak ve hayır yolunda sebat göstermektir ki bu şecaat, sadakat ve mertlik şiarıdır. Yoksa kötülüğe katlanmak, her aşağılığa boyun eğmek ve şerre rıza göstermek demek olan tembellik, zillet ve miskinlikten ibaret olan duygusuzluk değildir.”

Kur’ân’ı Kerim’de isim ve fiil olarak sabır, çeşitli türevleriyle birlikte yaklaşık yüz üç ayette geçmektedir. Bu da bizlere sabrın önemini gösterir. Önem

arz eden bu kavramı daha iyi anlayabilmek ve içselleştirebilmek için vahyin örnekliliğine vakıf olmak gerekir. Nitekim bu, hayatımıza yön verip, pratiğimizi oluşturmada büyük rol oynayacaktır. u zaviyeden Kur’ân’ı Kerim’deki sabrı ile övülmüş Eyyûb aleyhisselâm’ın kıssasını mercek altına alacağız.

Kur’ân’ı Kerim’de anlatılan kıssalar bize dünya hayatını ibret nazarı ile sunmaktadır. Kıssalar ile insânlığın başına benzer olayların her zaman gelebileceği hatırlatılmıştır. Kıssalarda tasvir edilen olaylar kendi nefislerimizden ve içinde yaşadığımız toplumdan izler taşımaktadır. Hülâsa kıssalarda verilmek istenilen mesajı algılamak, kulların sıkıntılarından kurtulması ve Rabbine yönelmesi açısından önemlidir.

Kur’ân’ı Kerim’deki kıssalarında genellikle tevhid mücadeleleri, peygamberlerin kavimlerine daveti ulaştırma çabaları ve kavimlerinden gördükleri çeşitli saldırılar anlatılır.

Eyyûb aleyhisselâm'ın kıssasında ise imtihanlara karşı en güzel sabır örneğini sergileyen bir nebinin örnek hayatı anlatılmaktadır.

Rivayetlere göre Eyyûb aleyhisselâm önüne dünya nimetlerinin serildiği nebilerdendi. Sahip olduğu imkânlar ile insânların kendisine gıpta ettiği biriydi. İkrâm sahibi Rabbimiz, ona fazlından vererek onu zengin etmişti. Zenginliğin fitnesine kanmayan Eyyûb aleyhisselâm, gün geldi başka bir imtihanla karşılaştı. Elinde avucunda ne varsa yok olup gitmeye başladı. Hayvanları telef oldu, toprağı verimsizleşti, çocukları öldü ve karısı ile bir başına kaldı. Sabır nebisi, her yönden imtihana tabi tutuldu. O ise sabrı hayat yaptı. Rabbimiz onun için şöyle buyurur:

“Doğrusu biz onu sabırlı bulduk. O ne güzel kul! O hakikaten daima Allâh’a yönelmektedir.” [Sâd: 38/44]

Ayetlerden anladığımız kadarıyla Eyyûb aleyhisselâm hiçbir an Rabbine asi olmadı. Hatta şikâyet bile etmedi. Nebinin dilinden sadece iki cümle döküldü:

“Şüphesiz bu dert (ve hastalık) beni sarıverdi. Sen merhametlilerin en merhametli olanısın.” [Enbiyâ: 21/83]

“Herhalde şeytan, bana kahredici bir aci ve azap dokundurdu.” [Sâd: 38/41]

Nebi öyle bir hale geldi ki şeytan onu yoldan çıkaracağını ummaya başladı. Şeytan onu Allâh'ü Teâlâ'ya isyana yönelteceğini düşünerek vesvesesini arttırdı. Ama o sadece şeytanın saldırılarına karşın Rabbine iltica edip ondan yardım istedi. İşte sabır nebisi Kur'ân'ı Kerim'de böyle anlatılır. Zannetme-

yelim ki bu süre; bir gün, bir ay, bir yıl sürdü. Devam ettiği süreyle ilgili rivayetlerin en azını bile alsak bu üç yıldır. Eğer en çoğunu alırsak on sekiz yıl süren yokluklar ve acılar içinde geçen bir süre anlatılır. (Konumuz birkaç gün de geçen hastalık değildir.)

İnsânlarının çoğunun sayısız nimetler içinde sayılı imtihanlara karşı durumunu inceleyecek olursak. Görüyoruz ki; en ufak bir belada isyan eden, bağı olan ama nimetler tattırılırken de büyüklük taslayan insânlar karşımıza çıkar. Diğer yandan ise nimet varken şükreden, nimet gidince de sabreden salih kul Eyyûb aleyhisselâm'ın kıssası yer alır. Allâh'ü Teâlâ insânın içinde bulunduğu bir hali sürekli olarak devam ettirmemekte ve insânın yaşadığı sıkıntıların sonrasında genişlik vadetmektedir.

“Hiç şüphesiz, zorlukla beraber kolaylık vardır. Evet, zorlukla beraber kolaylık vardır.” [İnşirâh: 84/5-6]

Bir halin devamı, imtihanın mantığı ile de uyumlu değildir. Çünkü insân darlıkta başarılı bir imtihan verirken genişlik de haddi aşabilir veya bunun tersi de olabilir. O halde bir insân hem genişlik hem darlıkla imtihan edilmeli ki gerçek durumu anlaşılabilir.

Bunu bilmenin insân açısından da şu faydası var. İnsân, sıkıntıda olduğunda bunun geçici bir süre ile olduğunu ve bunun ardından genişliğe ulaşacağını bilirse, o sıkıntıya daha kolay sabredebilir. Genişlikte daha temkinli davranır. Bu genişlik günlerinde Allâh'ü Teâlâ'ya daha fazla yaklaşmak için hayır ve iyiliklerde bulunur. Haddi aşma konusunda cüretkâr davranmaz.

Eyyûb aleyhisselâm da derdin devasını Rabbinde aradı, haddi aşmadı ve sabretti. Sonunda Rabbimiz onu müjdeledi:

“Kulumuz Eyyûb’u da hatırla. Hani o: Herhalde şeytan, bana kahredici bir acı ve azap dokundurdu” diye Rabbine seslenmişti. “Ayağını depret. İşte yıkacak ve içecek soğuk (su, diye vahyettik). Katımızdan ona bir rahmet ve temiz akıl sahiplerine bir öğüt olmak üzere ailesini ve onlarla birlikte bir benzerini de bağışladık.” [Sâd: 38/41-43]

Eyyûb aleyhisselâm büyük imtihandan başarı ile çıktığında, Rahman kaybettığı bütün her şeyi ona tekrar nasip etti. Allâh’u Teâlâ ona sağlığını verdi, maddi imkanlarını genişletti ve yenden çocuklar verdi. Dünya nimetlerini tekrar önüne serdi.

Ebu Hureyre radîyallâhu anhu’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullâh sallâllâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Eyyûb aleyhisselâm çıplak olarak yıkanırken (gökten) üzerine altın çekirgeler düştü. Eyyûb aleyhisselâm bunları eteğine doldurmaya başlayınca Allâh’u Teâlâ ona şöyle nida etti: “Ya Eyyûb! Şu gördüklerinden seni müstağni (ihtiyaç dışı) kılmamış mıydım? “Eyyûb aleyhisselâm: Evet, izzetin ve celâlin hakkı için; Sen, beni (böyle dünyalık şeylerden) müstağni kıldın? Ancak Senin bereket ve ihsanından doyunluk olmaz.” Cevabını verdi.” [Buhârî]

Allâh’u Teâlâ’nın imtihandan geçirdiği kullarına, sabrettikleri ve onun hükmüne gönülden razı oldukları takdirde, nasıl bol lütuflarda ve büyük ihsanlar-

da bulunduğunu günümüzde de çokça müşahede etmekteyiz.

Unutulmamalı ki; bu sabır yurdunda, sabrı gerekli kılacak her musibetten daha büyük bir musibet vardır. İnsân uğradığı bir musibetle belki çok daha büyük musibetten kurtulmuş olabilir. Bunu idrak edebilenler, daha büyük bir musibetten korundukları düşüncesiyle şükretmelidirler.

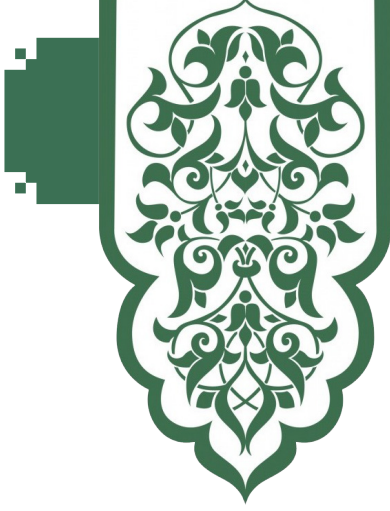
Bilinmelidir ki; maddi musibetler, insânın geçici dünyası hayatına zarar verir. Oysa dine gelen musibetler ise insânın ebedi ahiret hayatını mahveder. Bu sebeple insân, başına gelen musibetler dininde olmadığı için de ayrıca şükretmelidir.

Sonuç olarak deriz ki; insân sabır ve şükür ile bir hayatı yaşmalıdır. Musibetlere sabır ile direndiğimiz gibi, nimetleri de şükür ile bereketlendirmeliyiz.

Rabbim, bizleri musibetler karşısında sabrı cemil ile kendisine yönelen ve nimetlerine şükreden kullarından eylesin. Allâhumme amin.

Selâm ve duâile...

GÜNDEMİN GETİRDİĞİ MESELELER

KUR'ÂN'A VE MUSHAF'A HAKARET EDENİN VE BUNLARLA ALAY EDENİN HÜKMÜ

Üzeyir Hanif

Giriş:

Rahman ve Rahim olan Allâh'ın ismiyle...

Tevhîd dini İslâm, yüce ve en son dindir. Bu dinin temeli, Kur'ân ve Sünnet olmak üzere iki esasa dayanır.

Kur'ân, Allâh'ın kelâmıdır. Sünnet ise Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'den bize naklolunanlardır. Her iki kaynak da Allâh'tandır.

Bugün maalesef ki her iki kaynağımız da madden ve manen saldırı altındadır. Gücü yetenlerin el ile, buna gücü yetmeyenlerin dil ile, buna da gücü yetmeyenlerin kalpleri ile bu iki kaynağımızı korumaları büyük bir görev, yüce bir hizmettir.

Bu göreve binaen -inşallâh- Kur'ân'a hakaret edenin ve Kur'ân ayetleriyle alay edenin hükmünü Ehl-i Sünnet'in dört mezhebi üzerinden açıklamak istiyorum.

İslâm âlimleri, şu kimselerin kâfir olduğunda icma etmişlerdir:

Kur'ân-ı Kerim'i ya da Mushaf-ı Şerif'i veya Kur'ân'da ki bir bilgiyi hafife alan,

Kur'ân'a veya Mushaf'a sövüp hakaret eden yahut da onu inkâr eden,

Kur'ân'ın bir harfini, bir ayetini inkar eden,

Kur'ân'ın verdiği bilgilerin aslı olmadığını iddia ederek onları yalanlayan,

Kur'ân'ın var olmadığını söylediği bir şeyin var olduğunu söyleyen,

Kur'ân'ın var olduğunu söylediği bir şeyin var olmadığını söyleyen,

Kur'ân'ın haber verdiği bir şeyden şüphe eden.

Bunların hükmünü ortaya koyan birçok şer'î delil vardır. Onlardan birkaçı şöyledir:

Şer’î Delîller:

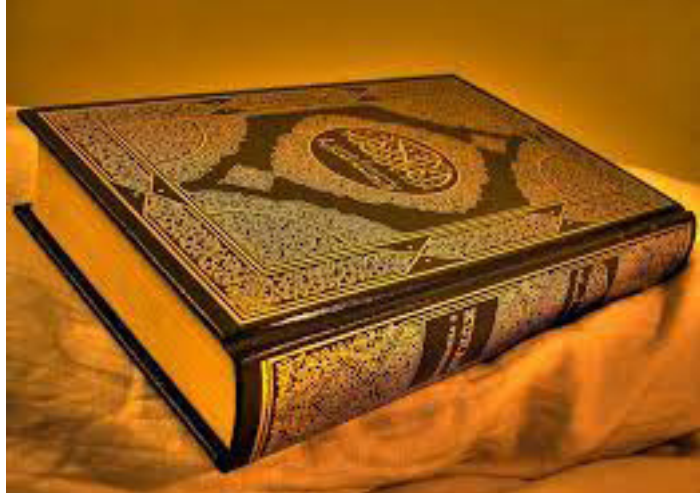
Allâh’u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Andolsun ki sözlerini onlara soracak olsan: “Lafa dalmış, eğleniyor-duk.” diyeceklerdir. De ki: “Allâh’ı, ayetlerini ve Resûl’ünü mü alaya alıyorsunuz? Özür dilemeyiniz! Muhakkak ki imanlarınızdan sonra kâfir oldunuz. Sizden bir grubu bağışlasak bile, suçlu günahkârlar olmaları nedeniyle bir diğer gruba azap edeceğiz.” [Tevbe: 9/65-66]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, âyetinde Allâh ile O’nun âyetleriyle ve O’nun Rasûlü ile alay edenlerin kâfir olduklarını açık bir şekilde beyan etmiştir.

İbn Teymiyye rahîmehullâh şöyle demiştir:

“Allâh’u Teâlâ onların: ‘Biz küfür sözünü inanmaksızın söyledik; hatta biz dalmış, eğlenir bir halde idik’ demelerine rağmen, onların îmânlarından sonra küfre düştüklerini bildirmiş ve Allâh’ın âyetleri ile alay etmenin küfür olduğunu açıklamıştır... Âyetler onların kendilerine göre küfür işlemediklerini bilakis bu yaptıklarının küfür olmadığını zannettiklerini göstermekte ve Allâh ile âyetleriyle ve Rasûlü ile alay etmenin, kişiyi îmândan sonra kâfir yapan bir küfür olduğunu açıklamaktadır. Yine bu âyetler onlarda çok zayıf bir îmânın bulunduğunu gösterir. Onlar haram olduğunu bilerek bunu işlediler; ancak küfür olduğunu bilmiyorlardı. Yaptıkları şey onları kâfir yapan bir küfür ameli idi; oysa

onlar bu yaptıklarının câiz olduğuna inanmıyorlardı (yine de kâfir oldular).” [Mecmû’l-Fetâvâ: 7/270,273]

Allâh’u Teâlâ, başka bir âyet-i kerîmesinde şöyle buyurmaktadır:

“O sözü söylemediklerine dair yemin ediyorlar. Yemin olsun ki küfür sözünü söylediler ve İslâmlarından sonra kâfir oldular.” [Tevbe: 9/74]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, bu âyetinde ise küfür sözü söyleyenlerin kâfir olduklarını beyan etmektedir. Burada ki küfür sözünden maksat, dîne dâir olan şeyler hakkında ileri geri konuşmak, onları çekiştirmek ve alay etmektir.

Kur’ân hakkında ileri geri konuşmak, onu tahkir edecek bir söz söylemek ya da davranışta bulunmak buna öncelikli olarak dahildir. Böyleleri hiç şüphesiz ki Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın buyurduğu üzere kâfirdir. Sahibin küfre girmesi noktasında şaka yahut başka bir sebeple olması arasında hiçbir fark yoktur.

İmâm İbn Arabî rahîmehullâh şöyle demiştir:

“Onların bu söyledikleri sözler ciddi de olabilirdi, şaka da olabilirdi. Ancak ne olursa olsun bu sözler küfürdür. Çünkü küfür olan sözleri şaka yolu ile söylemenin de küfür olduğu hususunda ümmet arasında görüş ayrılığı yoktur. Tahkik ve ilim, hakkın; şaka ve ciddiyetsizlik ise bâtil ve cehâletin kardeşidir.” [İbn Arabî, Ahkâmü'l-Kur'ân: 2/543]

Dört Mezhebin Konu Hakkındaki Fetvaları:

Hanefi mezhebinde:

Aliyyu'l-Kari Fıkhî Ekber Şerhinde Hanefi alimlerimizden şöyle nakleder:

“Tetiminet'ül-Fetâvâ da şöyle deniliyor: Bir kimse Kur'ân'la, yahut mes-citle, yahut şeriat nazarında saygı gösterilen kutsal yerlerle alay ederse kâfir olur. Yine bir kimse yemin ederken alay ederek ve hakaret için Mushaf üzerine ayağını koyarsa, kâfir olur.”

Cevahirül-Fıkh adlı kitapta şöyle deniliyor:

“Yine bir kimse Kur'ân okunuşunu dinlese ve alay ederek dinlediği bu ses için, nağme sesidir dese kâfir olur. Kâfir olmasının sebebi okuyuşun kendisi ile alay etmesidir.”

Fetâvâ-i Zahiriyye de şöyle deniliyor:

“Eğlence tarzında bir kimse Kur'ân'dan bir ayet okursa kâfir olur. Çünkü Allâh Teâlâ bu konuda şöyle buyuruyor: “Muhakkak Kur'ân hak ile bâtılı ayırandır. O eğlence değildir.” [Tânk: 86/13-14]

Şafii mezhebinde:

Nevevi:

“Müslümanlar, Mushaf'ın korunması ve ona saygı gösterilmesi gereğince icmâ etmiştir.” [et-Tıbyân: 190]

Yine şöyle demiştir:

“İslâm âlimleri, Kur'ân'ı, ondan olan bir şeyi ya da Mushaf'ı küçümseyenlerin veya onu helaya atanların kâfir olduğunda icmâ ettiler.” [el-Mecmuû: 2/196]

Hanbeli mezhebinde:

İbn Teymiyye:

“Müslümanlar, Mushaf'ı helaya atmak veya onu ayaklar altına alıp çiğ-nemek gibi Mushaf'ı küçümseyici, saygısız davranışlarda bulunan kimsenin kâfir olduğu hususunda ittifak ettiler.” [Mecmû'u'l-Fetâvâ: 8/425]

Maliki mezhebinde:

Kadı İyaz:

“İlim ehli, Kur'ân-ı Kerim'i ya da Mushaf-ı Şerif'i veya Kur'ân'da ki bir bilgiyi hafife alan, onlara sövüp hakaret eden yahut da onu inkâr eden, bir harfini, bir ayetini inkâr eden veya yalanlayan, verdiği bilgilerin aslı olmadığını iddia ederek onları yalanlayan, nefyettiğini isbat eden, isbat ettiğini nefyeden veya haber verdiği bir şeyden şüphe eden kişinin kâfir olduğunda icma etmişlerdir.” [Şifa-i Şerif: 2/646]

Yine şöyle demiştir:

“Aynı şekilde bir kimse Tevrat'ı, İncil'i, Allâh'u Teâlâ'nın indirdiği diğer kitapların tamamını veya bir kısmını inkâr ederse yahut dil uzatırsa yahut da onları küçümserse, o kimse kâfirdir.” [Şifa-i Şerif: 2/647]

Din İle Alay Edilen Ortamlarda Bulunmak:

Allâh'ü Teâlâ'yı, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi vesellem'i, Kur'ân-ı Kerim'i veya dinin herhangi bir şiarını alaya almak, imanı bozan ve kişiyi küfre sokan unsurlardandır. Günümüzde dini alaya alan filmler, fıkralar ve dinin şiarları hakkında yapılan ölçsüz şakalar bu hükmün kapsamındadır. Mümin, böylesi çirkin davranışlardan kaçındığı gibi bu davranışların sergilendiği ortamlardan da şiddetle kaçınmalıdır.

Allâh'ü Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Şüphesiz ki (Allâh), Kitap'ta size (şu hükmü) indirdi: Allâh'ın ayetlerinin inkâr edildiğini ve alaya alındığını duyduğunuz zaman, başka bir söze dalıncaya kadar onlarla beraber (aynı mecliste) oturmayın. (İnkâr etmeden ya da konuyu değiştirmedikleri hâlde aynı ortamda oturursanız) şüphesiz ki siz de

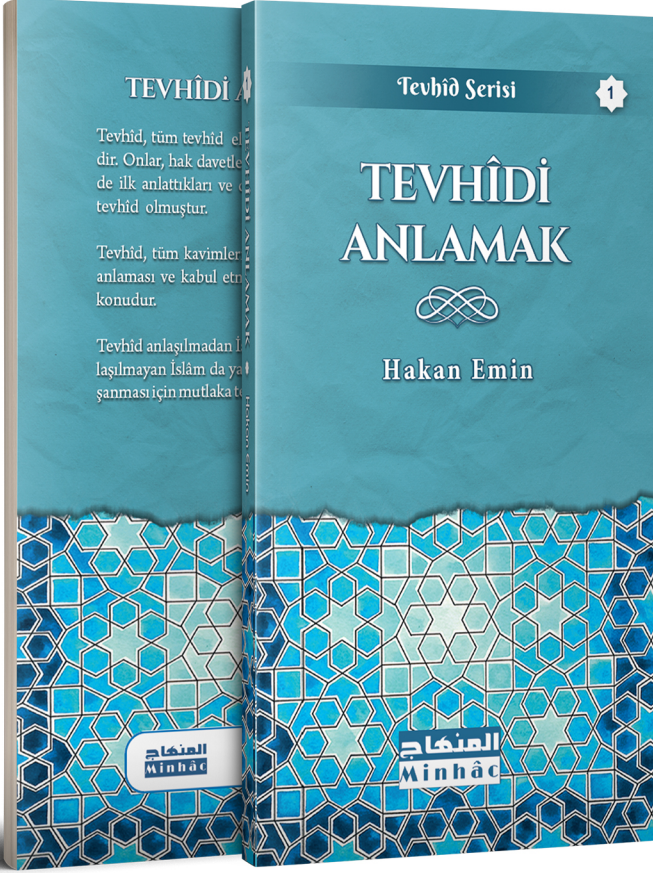
onlar gibi (kâfir/müşrik) olursunuz. Muhakkak ki Allâh, münafıkları ve kâfirleri cehennemde toplayacak olandır.” [Nisa: 4/140]

Ve yine başka bir ayetinde şöyle buyurmaktadır:

“Ayetlerimize (alaya alma ve yalanlamayla) dalanları gördüğünde -başka bir söze dalıncaya dek- onlardan yüz çevir. Şayet şeytan sana unutturursa, hatırladıktan sonra zalimler topluluğuyla beraber oturma!” [En'am: 6/68]

Kişi arkadaşlık yaptığı insânlara ve çevre edindiği topluluğa dikkat etmelidir. Aynı ortamı paylaştığımız insânların, küfür veya fık içeren konuşmalarına iştirak etmesek dahi, inkâr etmeksizin o ortamda bulunmamız, Allâh'ü Teâlâ katında bizi onlarla aynı duruma düşürmektedir. Böyle bir akıbetten Allâh'ü Teâlâ'ya sığınırız.

Bu eser,
kelime-i tevhîd inancını
herkesin okuyup
anlayacağı bir açıklıkta
ortaya koymaktadır.
Bu eserin yazarı, Hakan
Emin Hoca'mızdır.
Kelime-i tevhîd
inancından hızla
uzaklaştığı günümüzde
bu eseri şiddetle tavsiye
ediyor ve faydalı
olacağını umuyoruz.

مكتبة المنحاج
Minhâc Yayınları

www.minhac yayinlari.com
0552 629 90 90

Bu eser,
kelime-i tevhîd inancını,
Kur'ân ve Sünnet naslarıya
ve bu naslara dâir
Ehl-i Sünnet âlimlerinden
nakillerle açıklamaktadır.
Kelime-i tevhîdin mânâsı
ve kapsamı, rükünleri,
şartları, faziletleri
ve onu bozan şeyler
olmak üzere beş ana
bölümden oluşmaktadır.
Kolay ve akıcı bir üslup
gözetilerek kaleme alınan
bu eserin yazarı,
Kaan Sâlih Hoca'mızdır.
Kelime-i tevhîd
inancının unutulduğu
ve onu bozan
şeylerinse hiç
yadırganmadan doğal
bir şeymiş gibi işlendiği
günümüzde bu eseri
şiddetle tavsiye ediyor
ve faydalı
olacağını umuyoruz.

مكتبة المنهاج
Minhâc Yayınları

www.minhac yayinlari.com
0552 629 90 90

MİN HÂC

Aile ve Eğitim Dergisi

“Dosdoğru Bir Yol Arayanlar İçin”

3 Aylık e-Dergi

-Ücretsiz-

TEMMUZ 2022

2. Sayı

www.minhacdergisi.com

minhacdergisi@gmail.com

Telefon: 0501 362 15 10

Dergi içinde yer alan yazılardan ilgili
yazar mesûldür.

Kaynak gösterilerek kısmen ya da
tamamen alıntı yapılabilir.

“dosdoğru bir yol arayanlar için”
MİN HÂC

“doğru bir yol arayanlar için”

MINHÂC

Aile ve Eğitim Dergisi

*“Ailelerimiz geleceđimizdir
geleceđimize sâhib çıkalm”*

